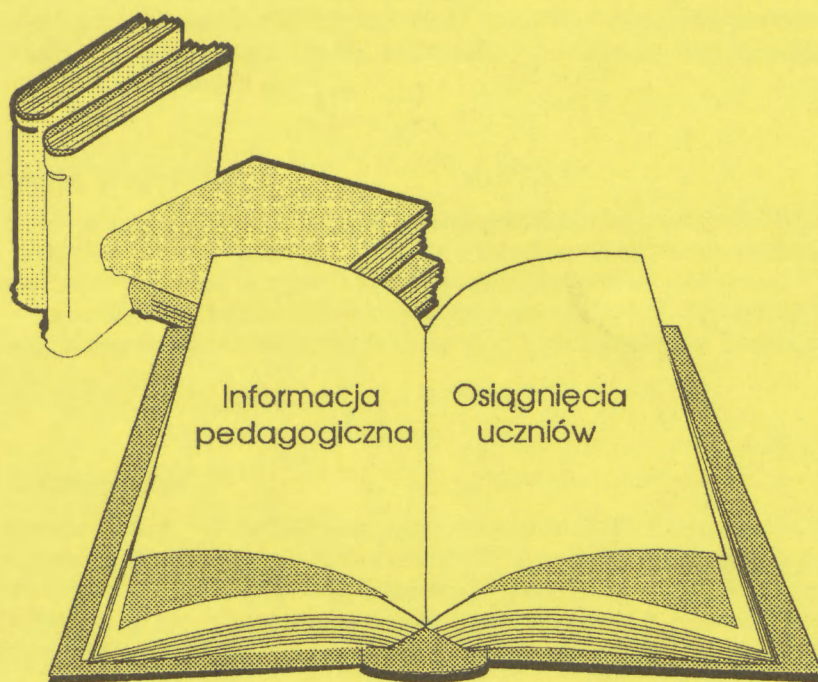

INFORMATOR OŚWIATOWY

*Biuletyn Kuratorium Oświaty i Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
w Słupsku*

Zawiera m.in.:

- ☞ Przepisy prawne, decyzje, zalecenia i wyjaśnienia...
- ☞ Informacje o placówkach oświatowych
- ☞ Innowacje i poszukiwania w nauczaniu i wychowaniu
- ☞ Propozycje doskonalenia nauczycieli
- ☞ Informacje o konkursach i olimpiadach dla uczniów
- ☞ Recenzje, nowości wydawnicze i informacje prasowe
- ☞ Komunikaty

INFORMATOR OŚWIATOWY

W NUMERZE 5- 6/98

I. Przepisy i wyjaśnienia

s. 2 i n.

*Informacje kadrowe. *List Igora Mackiewicza. * Z uchwały Sejmu RP z dnia 7 maja 1998 r. w sprawie przeciwdziałania i zwalczania zjawisk patologicznych wśród nieletnich (M.P. Nr 14, poz. 207). * Poszerzony projekt reformy systemu edukacji. * Zalecamy uważną lekturę -"Reforma systemu edukacji. Projekt MEN". * Jesteśmy w internecie (adresy poczty elektronicznej i strony informacyjnej o ODN w Słupsku).

II. Informacje, opinie, propozycje

s. 5 i n.

*Szkoła w Europie (przedruk z „Głosu Pomorza” artykułu o udziale polskich szkół w europejskich programach edukacyjnych). * Grażyna Durka i Walentyna Czarnik: Świadomość uczniów o szkodliwości zażywania środków odurzających. * Urszula Szyca: Rola, znaczenie i potrzeba istnienia Ognisk Wychowawczych w środowiskach lokalnych. * Piotr Wicher: Jak oceniać postępy w nauce? * Mirosława Kucharska: Lekcje powtórzeniowe w klasie VII. Scenariusze zajęć. * Joanna Durawa: Przyjemna matematyka. Konspekt lekcji matematyki w klasie VI. * Lech Kowalewski: Doskonalenie zawodowe w czasie zmian systemu edukacji.

III. Doskonalenie nauczycieli

s. 27 i n.

* Jerzy Liszewski: Aktywna historia. * Elżbieta Trojanowicz: Odbyło się w ODN... * Ogłoszenie o przesunięciu sierpniowych konferencji metodycznych na drugą i третią sobotę września 1998. * Informacje o studiach podyplomowych (zaocznych) na WSP w Słupsku dla absolwentów pedagogiki przedszkolnej i absolwentów studiów wyższych bez przygotowania pedagogicznego. * Informacja o kursie konstruowania programów nauczania. * Informacja o podyplomowym studium „Informatyka dla nauczycieli” w Politechnice Koszalińskiej.

IV. Olimpiady i konkursy

s. 32 i n.

* Grażyna Wieczorek : Podsumowanie konkursów przedmiotowych. * Ewa Misiewicz: Różne konkursy i przeglądy. * Inne konkursy i imprezy w skrócie. * Teresa Kantelecka: Olimpiada Literatury i Języka Polskiego. * Bogdan Leszczuk: VI Regionalny Konkurs Recytatorski „Sacrum w literaturze polskiej”, Międzyszkolny konkurs ekologiczny klas I - III. * Barbara Major - Milewcyk: XXII Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Rolniczych. III Międzywojewódzki Konkurs „Bezpieczeństwo, Higiena i Prawo Pracy w Rolnictwie. * Wanda Rychły: IV Wojewódzki Konkurs na Najlepszą Pracę Dyplomową. * Kazimierz Skiba: Miejska Olimpiada Młodzieży. * 12 medali „Sprawnych Razem”. * Barbara Stakun: „Pamiętać i tworzyć”. * Konkursy plastyczne: „Dzieło roku z masy papierowej” i „Lekcja plastyki z Astrą”. * Jubileusze. Roman Ramion: Pięćdziesiąt lat Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Miastku. * Obchody 50-lecia Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku. * Bożena Żuk: Badanie kompetencji uczniów klas ósmych.

V. Książki, czasopisma i komunikaty

s. 56 i n.

* Stanisław Kaczor: CEDEFOP sur la formation professionnelle dans l' Union europeenne nr 3/1997. * Jan Tyborczyk: Informacja o książce Stanisława Kaczora, „Dryfując po morzu wspomnień”. * Grażyna Wieczorek: Nowości w bibliotece ODN. * Nowości książkowe w zbiorach PBW. * Vademecum pedagoga szkolnego. * Z żałobnej karty: Pożegnanie Zofii Kurowskiej i Józefa Deski. * Podręczny Słowniczek Wyrazów Obcych (i modnych) Reformy. * Komunikat MEN z dnia 6 czerwca 1998 r. w sprawie podręczników szkolnych. * Polecamy nowe programy nauczania języka polskiego w szkołach średnich.

Informacje kadrowe

* *mgr Igor Mackiewicz* z końcem maja zaprzestał pełnienia funkcji Kuratora Oświaty w Słupsku. Do czasu rozstrzygnięcia konkursowego obowiązki kuratora pełni pani Wicekurator Oświaty *mgr Sławomira Szmielińska*.

Panu Kuratorowi Igorowi Mackiewiczowi składamy tą drogą podziękowania za owocną współpracę i życzymy wszelkiej pomyślności.

* W wyniku rozstrzygnięcia konkursowego (z udziałem przedstawicieli MEN, pełnomocnika rządu ds. rodziny, Kuratora Oświaty i Dyrektora Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli) wojewódzkim koordynatorem - konsultantem ds. przedmiotu wiedzy o życiu seksualnym człowieka został *Adam Sasiuk* nauczyciel z V LO w Słupsku.

Szanowni Państwo! Koleżanki i Koledzy

W związku z zakończeniem pracy na stanowisku Kuratora Oświaty w Słupsku, serdecznie dziękuję Wszystkim, którzy chcieli ze mną współpracować na rzecz Słupskiej –Wojewódzkiej Oświaty.

Dziękuję Koleżankom i Kolegom z Kuratorium Oświaty, Dyrektorom, Nauczycielom i Pracownikom szkół i placówek oświatowych za wysiłek i trud w osiąganiu coraz wyższego poziomu naszych wspólnych dokonań.

Życzę zdrowia, optymizmu, poczucia satysfakcji z dotychczasowego dorobku oraz wielu sukcesów w życiu osobistym i zawodowym.

Natomiast tym, którzy nie mieli ochoty na wspólną ze mną drogę oświatową – współczuję, bowiem nie będą już mieli ku temu okazji.

Z wyrazami uznania
Igor Mackiewicz

Polecamy

1. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 kwietnia 1998 r. w sprawie wykazu trudnych i uciążliwych warunków pracy oraz szczegółowych zasad wypłacania nauczycielom dodatku z tytułu pracy w tych warunkach (Dz. U. Nr 58, poz. 368).*

2. *Rozporządzenie Ministra Edukacji narodowej z dnia 21 kwietnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia do nauczania szkolnego przedmiotu „Wiedza o życiu seksualnym człowieka” oraz zakresu jego treści programowych . (Dz. U. Nr 58, poz. 369). Załącznik: Zakres treści programowych przedmiotu „Wiedza o życiu seksualnym człowieka”*

3. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 maja 1998r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania egzaminów eksternistycznych oraz zasad odpłatności za ich przeprowadzanie (Dz. U. Nr 65, poz. 424).*

Z uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 maja 1998 r. w sprawie przeciwdziałania i zwalczania zjawisk patologicznych wśród nieletnich

(M.P. Nr 14, poz. 207)

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z niepokojem obserwuje zjawisko wzrostu demoralizacji i przestępczości nieletnich. Szczególny niepokój budzi obniżenie wieku sprawców najcięższych zbrodni oraz ich brutalność i bezwzględność. Fakty te wywołują obawy i troskę o los młodych pokoleń Polaków.

Z tym większą satysfakcją Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjmuje inicjatywy niektórych samorządów terytorialnych i innych władz lokalnych, zmierzające do powstrzymania narastającej fali demoralizacji dzieci i młodzieży, jak również te, których celem jest readaptacja społeczna tych nieletnich, którzy popadli w konflikt z prawem.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej zwraca się do wszystkich samorządów terytorialnych, do administracji rządowej i innych właściwych instytucji oraz organizacji pozarządowych o podjęcie wspólnych działań w celu stworzenia i realizacji jednolitego programu przeciwdziałania agresji, przemocy i demoralizacji wśród nieletnich. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uważa, że szczególny nacisk należy położyć na wzmocnienie postaw prorodzinnych i prospołecznych, w szczególności poprzez:

- kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw etycznych,*
- wpajanie dzieciom i młodzieży szacunku dla prawa, innych ludzi i samych siebie,*
- wspieranie rodziny w prawidłowym wykonywaniu jej podstawowych funkcji,*
- pomoc w organizowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży,*
- zwalczanie czynników demoralizujących, takich jak pornografia, przemoc w mediach, grach komputerowych i na powszechnie dostępnych kasetach wideo, dostęp do narkotyków, papierosów i alkoholu oraz działania deprawacyjne ze strony osób dorosłych,*
- wzmocnienie czynności kontrolnych i nadzorczych mających na celu należyłą realizację przepisów prawnych.*

Ogromna rola w kształtowaniu wśród dzieci i młodzieży właściwych postaw życiowych przypada zdaniem Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, mediom publicznym i komercyjnym, do których zwracamy się o pomoc i poparcie.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Poszerzony projekt reformy systemu edukacji.

W styczniu tego roku przekazaliśmy do konsultacji założenia planowanej reformy edukacji, zapraszając zarazem do publicznej debaty nad przedstawionymi propozycjami. Zwróciliśmy się do wielu środowisk i osób bezpośrednio zainteresowanych kształtem polskiej edukacji o podzielenie się uwagami i wątpliwościami dotyczącymi projektu. Czas, jaki upłynął od momentu ogłoszenia naszej koncepcji wstępnej, stał się czasem ożywionych dyskusji na temat kierunków reformy edukacji.

Dyskusja ta toczyła się na terenie całej Polski w mediach i w trakcie wielu spotkań przedstawicieli ministerstwa z nauczycielami i dyrektorami szkół, z władzami samorządowymi, ze stowarzyszeniami, a także z młodzieżą i reprezentantami rodziców. Otrzymaliśmy ponad trzysta opinii na piśmie od organizacji związkowych, środowisk samorządowych i stowarzyszeń. Wypowiedział się Episkopat Kościoła Rzymskokatolickiego, a także przedstawiciele innych Kościołów, skupionych w Polskiej Radzie Ekumenicznej. Uzyskaliśmy opinie Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i wielu uczelni. Przesyłało nam swoje uwagi wiele osób zatroskanych losem polskiej oświaty. Projekt reformy został także omówiony przez ekspertów Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) na spotkaniu w Warszawie oraz w trakcie 61 Sesji Komitetu Edukacji OECD w Paryżu. Minister Edukacji Narodowej przedstawił wstępną koncepcję reformy Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz klubom parlamentarnym.

Oczywiście, oceny poszczególnych rozwiązań były zróżnicowane. Nie zabrakło głosów krytycznych, kwestionujących proponowane założenia, dominowały jednak wypowiedzi akceptujące ogólne kierunki zmian, jednocześnie wyrażające wątpliwości i kontrproponycje wobec wielu kwestii szczegółowych.

Za wszystkie wypowiedzi, uwagi i opinie - te krytyczne i te pozytywne - serdecznie dziękujemy. Traktujemy je jako wyraz wspólnej troski o losy polskiej edukacji, a więc losy naszych dzieci i wnuków. Staraliśmy się każdą z wypowiedzi przemyśleć, co nie znaczy, że z każdą się zgadzamy, zwłaszcza że często mieliśmy do czynienia z całkowicie przeciwstawnymi opiniami na ten sam temat.

Ogłoszona w styczniu koncepcja wstępna wytyczyła tylko ogólne kierunki zmian. Obecnie, na podstawie wniosków z przeprowadzonej debaty oraz prac podjętych przez ministerstwo i powołane zespoły ekspertów, przedstawiamy bardziej szczegółowy projekt reformy.

Dyskusja wokół założeń reformy raz jeszcze potwierdza, że potrzeba zmian jest naprawdę powszechnie odczuwana, nawet najbardziej krytyczne głosy nie negowały jej konieczności. Emocje wzbudziło natomiast tempo planowanych zmian, ich kompleksowość, a także oczywiste pytania o koszty i sposób finansowania. Wypada przypomnieć, że taki terminarz zaproponowaliśmy "...z uwagi na chęć dostosowania reformy edukacyjnej do wielkiej

przemiany ustroju państwa, jaka ma nastąpić od 1 stycznia 1999 rok...". ogólne założenia reformy wraz z jej konsekwencjami finansowymi zostały przedstawione Radzie Ministrów. Postanowiono, że reforma edukacji będzie jedną z czterech strategicznych reform państwowych.

Jesteśmy głęboko przekonani, że przedstawiony harmonogram wprowadzenia reformy jest realny. Wiele gmin już pracuje nad nową siecią szkolną, przygotowuje lokalizację gimnazjów i przeprowadza szacunek kosztów, około 300 szkół zgłosiło chęć wzięcia udziału w pilotażu i realizuje reformę programową od 1 września 1997r. Warto przypomnieć - szczególnie niektórym publicystom i przedstawicielom środowisk opiniotwórczych - że wielu nauczycieli i całe społeczności szkolne już podjęły i z powodzeniem realizują działania innowacyjne. Ten wielki trud dokonywał się jednak obok dotychczasowego systemu. proponowana reforma ma stworzyć taki system, który zarówno ułatwi realizację nowych, twórczych pomysłów, jak i pomoże ogółowi nauczycieli uczyć i wychowywać mądrych i dobrych ludzi.

Pomóc nauczycielom to znaczy pomóc także uczniom i rodzicom. Reforma systemu oświaty nigdy nie jest dziełem skończonym, lecz stworzeniem ram dla pewnego inspirującego procesu. Nie chcemy burzyć tego, co dobre. Chcemy wspierać tych, którzy dążą ku lepszemu. I w tym miejscu trzeba wyraźnie stwierdzić, że to właśnie wiedza o dokonaniach poszczególnych nauczycieli, dyrektorów szkół, a także samorządów, osiągniętych nawet w niesprzyjających warunkach, upoważnia nas i zarazem zobowiązuje do podjęcia decyzji o szybkiej i kompleksowej reformie.

Liczymy, że w dalszym opracowaniu rozwiązań reformatorskich wspomóc nas Rada Konsultacyjna ds. Reformy Edukacji Narodowej, która zaangażowała swoją działalność w dniu 7 maja.

W niniejszym projekcie reformy staramy się zachować strukturę rozdziałów ustaloną w koncepcji wstępnej, dodany został tylko rozdział o systemie opieki i profilaktyki. Projekt obejmuje tekst, w którym przedstawiamy proponowane rozwiązania, załączniki w postaci projektów aktów prawnych oraz projekt zmian w systemie finansowania oświaty.

Mamy nadzieję, że całość materiału stanie się przedmiotem szerokiej dyskusji, która pozwoli znaleźć najlepsze rozwiązania - sprawa reformy edukacji jest przecież sprawą dotyczącą nas wszystkich. Prosimy więc o przekazywanie uwag na temat naszych projektów, a także wzbogacenie ich o własne przemyślenia i propozycje. czas nagli, zwracamy się więc z prośbą, by wszelkie wypowiedzi wpłynęły w nieprzekraczalnym terminie do 30 września bieżącego roku i z góry za nie dziękujemy.

Mówi się, że reforma edukacji bez pieniędzy jest niemożliwa, ale w dłuższej perspektywie bez reformy edukacji nie jest możliwy rozwój gospodarczy Polski. Stąd decyzja o przystąpieniu do realizacji przemian w zapowiedzianym terminie.

(Ministerstwo Edukacji Narodowej, Reforma systemu edukacji. Warszawa, WSiP 1998. Uwagi wstępne, s. 7-9)

Zalecamy uważną lekturę

Reforma systemu edukacji. Projekt MEN, WSiP 1998

Książka zawiera projekt reformy systemu edukacji. Przedstawiono w niej ideę i cel zamierzonych zmian, którym jest m.in. upowszechnienie wykształcenia średniego i wyższego oraz poprawa jego jakości. Zaprezentowano przyszłą strukturę systemu edukacji - od przedszkola po studia wyższe, z uwzględnieniem potrzeb uczniów niepełnosprawnych i szczególnie uzdolnionych. Omówiono koncepcję kształcenia i wychowania w szkole, system oceniania i egzaminów. Pokazano, jak będzie wyglądał nadzór nad edukacją i jej zarządzanie, w powiązaniu z planowaną reformą ustroju administracyjnego kraju, jaki będzie system kształcenia i doskonalenia nauczycieli, ich statusu zawodowego oraz możliwości awansu. Zamieszczono też wstępne założenia nowego systemu finansowania oświaty, również w powiązaniu z reformą ustroju państwa.

Uzupełnieniem omawianych zagadnień są załączniki zawierające proponowane podstawy programowe wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego i projekty aktów prawnych związanych z reformą.

Zamówienia można kierować na adres: WSiP, Sekcja Wysyłki, 04-186 Warszawa, ul. Grochowska 21, format B5 obj. 232 s, cena 1 egz. 10 zł.

Jesteśmy w INERNECIE

Nasz Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli otworzył konto poczty elektronicznej oraz uruchomił stronę informacyjną w INTERNECIE. Z tej okazji 22 maja 1998 roku miało miejsce krótkie spotkanie konsultantów ds. informacji pedagogicznej (Dorota Iwanowicz, Jan Tyborczyk, Grażyna Wieczorek) z realizatorem zadania p. mgr inż. Józefem, Stanisławskim - pracownikiem Centrum Kształcenia Praktycznego w Słupsku, p. Kurator Oświaty - mgr Sławomirą Szmielińską, i p. Dyrektora ODN - mgr Łucją Knop. Po zaprezentowaniu działania poczty i obejrzeniu materiałów informacyjnych zamieszczonych w internecie miała miejsce rozmowa o roli informacji edukacyjnej i nowych możliwościach jej upowszechniania. Prosimy o korzystanie z naszych informacji w internecie oraz o komunikowanie się z nami poprzez pocztę elektroniczną.

Nasze adresy internetowe:

- a) poczty elektronicznej (e - mail):
odn.pr-inf(@) slupsk.tpnet.pl
- b) adres strony informacyjnej:
www.odnpr-inf.slupsk.tpnet.pl

Szkoła w Europie

Od 1 marca nasz kraj stał się pełnoprawnym uczestnikiem europejskich programów edukacyjnych. Obecnie realizowany program nazywa się "Sokrates" i posiada kilka odmian "Comenius", "Erasmus" i "Leonardo da Vinci" oraz program bardziej ogólny i szerzej dostępny - "Młodzież dla Europy".

Najbardziej zaawansowany jest program "Comenius", w którym uczestniczy od listopada 1997r. 28 szkół polskich podstawowych i średnich. W maju zakwalifikowano kolejne projekty zgłoszone przez 53 szkoły. Następny termin składania projektów w Biurze Polskiej Agencji Programów Edukacyjnych Unii Europejskiej (jego siedziba mieści się w MEN w Warszawie) mija 31 października.

Zgodnie z regulaminem "Comeniusa" szkoły musiałyby zgłosić do MEN plan realizacji projektu oraz znaleźć za granicą trzech partnerów. Tematyka projektów nie jest bardzo szczegółowo określona przez Unię Europejską. Mogą one zatem dotyczyć ochrony środowiska, historii regionu lub miejscowości, a także wybranych przedmiotów szkolnych lub dyscyplin naukowych, np. ekonomii, fizyki, chemii czy astronomii. Ważne jest, aby były to projekty zgodne z profilem nauczania danej szkoły, a nie przypadkowe. Te nie mają raczej szans na zatwierdzenie.

Na realizację projektu polska szkoła otrzymuje z Agencji 2 tys. ecu rocznie. Pozostałe potrzebne środki musi zdobyć we własnym zakresie - od kuratorów, gmin lub sponsorów. Być może dlatego w programie "Comenius" uczestniczą głównie szkoły z większych miast: Krakowa, Poznania, Łodzi, Warszawy. Są też nieliczne szkoły z mniejszych ośrodków, jak choćby Szkoła Podstawowa nr 7 im. Władysława Broniewskiego w Słupsku, czy Zespół Szkół Ekonomicznych ze Świdwinie. Ta ostatnia placówka podpisała porozumienie ze szkołami niemieckimi i wspólnie z nimi realizuje dwa projekty: "Symulowana korespondencja w dziedzinie handlu zagranicznego" oraz "Jubileusz Pielgrzymek - 2000".

Innym przykładem młodzieżowej współpracy jest Zespół szkół Rolniczych z Gubina, który razem z niemiecką szkołą średnią z Guben oraz szkołą francuską i holenderską realizują projekt "Nasze miasto i region: historia i historie". Natomiast Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza z Malborka podpisało kontrakt ze szkołami: niemiecką, angielską oraz szwedzką i wspólnie uczestniczą w projekcie "Wypracowania modelu szkoły współczesnej". Interesujący są partnerzy Liceum Ogólnokształcącego w Makowie Mazowieckim - w projekcie "Kontakty medialne między szkołami" uczestniczy szkoła francuska z wyspy Reunion, leżącej na oceanie Indyjskim w pobliżu Madagaskaru.

W tym roku Polska uczestniczy także w programie "Erasmus". Jest on skierowany do wyższych uczelni i studentów. Spośród zgłoszeń przesłanych przez 56 szkół wyższych MEN zakwalifikowało wspólnie z Brukselą 46 uczelni, które będą mogły uczestniczyć w europejskiej wymianie studentów i nauczycieli akademickich. Do uczelni w krajach UE wyjedzie, na okres od 3 do 12 miesięcy, około 2 tysięcy studentów oraz kilkuset nauczycieli. Każdy student otrzyma miesięczne stypendium w wysokości 365 ecu. W ramach wymiany do Polski przybędzie z krajów Unii Europejskiej około 1,5 tys. studentów oraz kilkudziesięciu pracowników nauki.

W MEN trwają również przygotowania do uruchomienia programu "Leonardo da Vinci". Będzie on skierowany do uczniów szkół zawodowych. Dokładny termin startu programu nie jest jeszcze znany, gdyż trwa jeszcze uzgadnianie jego szczegółów z Komisją Europejską w Brukseli.

("Głos Pomorza", 4 czerwca 1998r.)

mgr Grażyna Durka
mgr Walentyna Czarnik

Świadomość uczniów o szkodliwości zażywania środków odurzających (na przykładzie wybranych szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Słupsku)

W Polsce nie ma pełnej informacji o rozmiarach narkomanii. Nie wiemy dokładnie, ile osób zażywa środki narkotyczne eksperymentalnie i okazjonalnie, a ile jest już osób uzależnionych. Najbardziej zagrożona narkomanią jest młodzież w dużych aglomeracjach miejskich: Warszawa, Łódź, Trójmiasto, Śląsk, ale "wskaźniki większe niż przeciętne w Polsce są także w lubelskim, gdańskim, kaliskim, toruńskim, białostockim, warszawskim i koszalińskim". (T. Dimoff, s. Carper 1993 s. 179). Obserwuje się również "przemieszczenie narkomanii do miast a nawet wsi, zwłaszcza będących ośrodkami turystycznymi". (J. Kocur 1995, s.14).

To niepokojące zjawisko spowodowało potrzebę przeprowadzenia badań w mniejszym środowisku miejskim, wśród dzieci i młodzieży szkolnej w Słupsku na Pomorzu Zachodnim. Badania przeprowadzono w 1996 roku. Objęto nimi 360 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W tym 210 uczniów szkół podstawowych w klasach V i VIII (58,3%) oraz 150 uczniów szkół ponadpodstawowych z klas I, IV i V średnich ogólnokształcących i średnich zawodowych (41,7%). Wśród badanych było 190 chłopców w wieku 15 - 16 lat i 19 - 20 lat (52,8%) oraz 170 dziewcząt w tym samym wieku (47,2%). Młodzież pochodziła ze środowiska inteligentnego - 23,6%, robotniczego - 66,1% i chłopskiego - 23,6%.

Zastosowano celowy i losowy wybór populacji do badań. Młodzież z grupy ryzyka wytypowali pedagodzy szkolni. W tych szkołach, gdzie wystąpiło zjawisko narkomanii, dokonano wyboru losowego klas do badań spośród wszystkich klas równoległych: V i VII oraz I, IV i V. Przedmiotem badań uczyniono stan wiedzy uczniów o szkodliwości zażywania środków odurzających. Celem - uzyskanie stanu zagrożenia dzieci i młodzieży szkolnej ich zażywaniem. Szukano odpowiedzi na pytanie: jaki jest stan świadomości uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych o szkodliwości zażywania środków odurzających?

Podstawową metodą zbierania informacji na interesujący nas problem był sondaż diagnostyczny. Do badań przygotowano ankietę audytoryjną, która składała się z szesnastu pytań dotyczących wiedzy, oceny i stosunku uczniów do zjawiska narkomanii. W kwestionariuszu występowały zarówno pytania otwarte jak i zamknięte. Pytania otwarte dawały respondentom całkowitą swobodę wypowiedzi. Pytania zamknięte zaopatrzone w kafeterię zamkniętą komunikatywną. Za pomocą ankiety zebrano materiał badawczy na temat:

- źródeł wiedzy o środkach odurzających i dostępu do nich,
- szkodliwości tych środków, ich klasyfikacji na bardziej i mniej szkodliwe,

- pierwszego kontaktu ze środkami odurzającymi,
- własnych doświadczeń, samopoczucia po zażywaniu środków odurzających i zdobywania pieniędzy na ich zakup,
- częstotliwość brania środków odurzających przez respondentów, członków ich rodzin, kolegów i osób z otoczenia,
- próby zerwania lub nie zerwania z nałogiem,
- postawy wobec namawiania do brania środków odurzających,
- możliwość podjęcia rozmowy na temat środków odurzających i obrony przed nimi,
- propozycje dotyczące sposobu postępowania z młodzieżą zżywającą środki odurzające.

1. Źródła wiedzy o środkach odurzających i ich dostępie do nich.

Głównym źródłem informacji o środkach odurzających zarówno młodzież jak i chłopcy stanowią środki masowego przekazu (24,2%) szczególnie prasa i programy telewizyjne oraz własne dociekanie (15,2%). Młodzież szkół średnich częściej rozmawia z kolegami na ten temat (17,2%) niż uczniowie szkół podstawowych (9,5%). Pewien odsetek uczniów (8,0%) nie przejawia zainteresowania środkami odurzającymi. Zastanawiający jest znaczny odsetek uczniów szkół podstawowych (38,1%), którzy nie udzielili odpowiedzi na temat w stosunku do uczniów szkół średnich (2,0%). Coraz łatwiejszy jest dostęp do zdobycia środków odurzających. Można je nabyć od kolegów (38,9%) lub zakupić na dyskotece (22,6%), a także od dealerów, którzy coraz częściej docierają do szkół (19,2%).

2. Szkodliwość środków i ich klasyfikacja.

Uczniowie zgodnie potwierdzają opinię, że środki odurzające szkodzą zdrowiu (41,9%). Tylko niewielka grupa nigdy nie zastanawiała się nad ich szkodliwością (7,0%). Ci, którzy zżywają te środki, nie chcą nic wiedzieć o ich szkodliwości (4,5%), bo i tak biorą. Młodzież klasyfikowała środki odurzające na mniej lub bardziej szkodliwe. Wśród badanych byli też uczniowie, którzy wszystkie środki odurzające uznali za szkodliwe dla zdrowia (21,1%). Uczniów szkół podstawowych problem ten mniej interesuje i oni częściej posiadają wiedzę na ten temat (20,6%) niż uczniowie szkół średnich (7,1%).

3. Pierwsze kontakty ze środkami odurzającymi.

Spśród badanej młodzieży styczność ze zjawiskiem zywania środków odurzających miało 38 osób (10,6%) z tego nadal bierze 21 osób (5,8%). Pierwsze próbne brania środków odurzających wystąpiły w klasach VII i VIII (19 osób) oraz w klasach I - III szkoły ponadpodstawowej (9 osób).

Środki odurzające były i są brane najczęściej za namową kolegi (26 osób) względnie z własnej inicjatywy (8 osób). Niewielki odsetek badanych próbował środki za namową osoby dorosłej (2 osoby), niektórzy nie chcą wskazać osoby, która ich nakłoniła do brania (2 osoby). Ci, którzy przyznali się do brania środków odurzających, pierwsze swoje próby zaczęli od palenia marihuany (27 osób).

Najczęstszą okazją do próbowania środków odurzających są wycieczki szkolne, biwaki, zabawy i prywatki (8 osób). Również teren szkoły, własny dom rodzinny, klub, pub są również dobrymi miejscami zywania środków odurzających (od 5 do 2 osób). Pociągającym jest fakt, że 71,7%

młodzieży nie próbowało i nie miało bezpośredniego kontaktu ze środkami odurzającymi, chociaż takie sytuacje zdarzają się w ich środowisku.

4. Własne doświadczenia, samopoczucie po zażyciu środków odurzających i zdobywanie pieniędzy na ich zakup.

Uczniowie, którzy biorą środki odurzające, mieli możliwość udzielenia odpowiedzi na podstawie swoich własnych doświadczeń. Było ich: 5 ze szkoły podstawowej i 16 ze szkoły średniej. Dzieje się to najczęściej wspólnie z kolegą (14 osób) lub z paczką (13 osób). Wystąpiła również potrzeba przyjmowania tych środków bez udziału osób postronnych (6 osób). Popularnym miejscem brania są prywatki i zabawy (12 osób). Puby i kluby młodzieżowe (11 osób). Praktycznie każde miejsce jest równie dobre: wycieczka, biwak (10 osób), dom rodzinny, park czy piwnice (6 osób).

Wydawałoby się, że środki odurzające brane są głównie w chwilach przygnębienia, niepowodzeniach w zdenerwowaniu. W takich okolicznościach zżywa je 5 osób. Jednakże większy odsetek badanych bierze środki odurzające wtedy, gdy są weseli, odprężeni na luzie (12 osób). Biorą bo sprawia im to przyjemność (18 osób), bo koledzy biorą (6 osób), bo chcą imponować (5 osób). Najczęściej zżywanymi środkami przez tę grupę jest marihuana (18 osób), relanium i aviomarin (10 osób), amfetaminę (6 osób) i reladorm (10 osób). Ci, co biorą (21 osób) i brali (17 osób), określali swoje samopoczucie po zażyciu środków odurzających. Totalnie źle poczuło się - 7 osób, nie smakowało - 6 osób, dobrze poczuło się - 13 osób a odlatowo, czyli "super" - 12 osób. Istnieje niewielka grupa uczniów w szkole średniej, która chciałaby spróbować, ale jak na razie boi się i ma niepewność, czy kiedyś nie sięgnie po środki odurzające (trzech chłopców).

Pieniądze na zakup środków odurzających respondenci czerpią głównie z kieszonkowego (20 osób). Otrzymują je także okazjonalnie za dobre wyniki w nauce i od rodziny (15 osób), albo nie oddają reszty z zakupów i odbierają rodzicom (11 osób). Próbują również samodzielnie zdobyć środki finansowe udzielając korepetycji, czy wykonując drobne usługi (9 osób).

Młodzież nie zżywająca środków odurzających wskazuje trzy główne źródła zdobywania pieniędzy na ich zakup przez kolegów, którzy biorą lub brali: kieszonkowe (26,1%), okazjonalnie otrzymywanie pieniędzy (16,6%), oraz podbieranie rodzicom (17,1%).

5. Częstotliwość brania środków odurzających

Wśród uczniów przyznających się do zywania środków odurzających zarówno w szkole podstawowej jak i w szkole średniej nie ma osób, które robiłyby to na co dzień. Do częstego zywania środków przyznało się 12 osób, w tym 7 chłopców i 5 dziewczynek. Okazjonalnie sięga po środki odurzające 9 osób w tym: 8 chłopców i 1 dziewczynka.

Młodzież obraca się w gronie kolegów i koleżanek, którzy biorą środki odurzające. Według ich obserwacji, dzieje się to: czasami (8,6%), często (3,9%) i bardzo często (1,1%). Członkowie rodziny i znajomi stanowią niewielką liczbę osób, które biorą środki odurzające: często i bardzo często (2 osoby)

oraz czasami (11 osób). W gronie najbliższych kolegów (16 osób), wśród członków rodziny (3 osoby) i osób z otoczenia (5 osób) byli tacy, którzy próbowali i rzucili zażywanie środków odurzających. U ponad połowy badanych (58,6%) ich najbliżsi koledzy oraz członkowie rodziny nigdy tego nie próbowali (93,9%). Wśród osób z bliższego i dalszego otoczenia badani uczniowie nie znają nikogo, kto miałby kontakt z narkotykami (83,1%).

6. Podstawy wobec namawiania do brania środków odurzających

Ponieważ dostęp do środków odurzających jest coraz łatwiejszy, obroną przed rozpowszechnieniem tego zagrożenia staje się umiejętność kategorycznej odmowy ich przyjęcia: * 25,2% ma odwagę w ogóle powiedzieć "nie" * 24,0% przekonuje biorących o słuszności swojego postępowania, * 13,3% czyni to z troski o własne zdrowie. Niepokojący jest fakt, że nie wszyscy badani potrafią przeciwstawić się temu szkodliwemu zjawisku. Najczęściej biorą pod presją odmowy przyjaźni (10 osób), wykluczenia z paczki (14 osób), pogardy (8 osób). Są też i tacy, którzy robią to z przyjemnością (6 osób).

7. Próby zerwania lub nie zerwania z nałogiem

Nie bierze i nie musi dokonywać wyborów walki z nałogiem 71,7% badanej młodzieży. Nie wszyscy biorący wykazują chęć zerwania z nałogiem (13 osób). Niektórzy tłumaczą się, że biorą pod presją kolegów (3 osoby) oraz, że mają zbyt częste okazje (6 osób). Zwycięsko z próby zerwania z nałogiem wyszło 17 osób. Porażkę poniosły te osoby, które próbowały zerwać z nałogiem, ale im się to nie udało ze względu na słabą wolę (17 osób), ulegnie kolegom (18 osób) lub złe samopoczucie (7 osób).

8. Możliwości podjęcia rozmowy na temat środków odurzających i obrony przed nimi

Najlepszym partnerem do podjęcia rozmowy na temat środków odurzających jest rówieśnik: kolega lub koleżanka (23,7%). Niewielkim zaufaniem cieszą się członkowie rodzin: rodzice (9,3%) oraz rodzeństwo (8,4%). Niestety, nauczyciel, pedagog szkolny, ani nawet ksiądz nie jest osobą godną zaufania, aby można było porozmawiać o problemie narkotycznym (9,7% - 3,3%). Część badanych w ogóle nie wie z kim i gdzie można porozmawiać o problemie narkotycznym (21,4%), a taką potrzebę sygnalizuje (6,3%).

9. Propozycje dotyczące sposobu postępowania z młodzieżą zażywającą środki odurzające

Surowe są propozycje respondentów dotyczące postępowania z młodzieżą zażywającą środki odurzające: * 22,2% domaga się kategorycznego zakazu, * 17,0% uważa, że trzeba surowo karać biorących, * 12,0% proponuje poddać biorących przymusowemu leczeniu, * 17,1% domaga się surowego karania dealerów. Badana młodzież proponuje również, by uświadomić dzieci i młodzież o szkodliwości tych środków (13,8%). Są i tacy, którzy uznają, że może brać młodzież szkół średnich (1,6%). Niektórzy mają obojętny stosunek do tego zjawiska (2,3%).

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że zarówno wśród uczniów szkół podstawowych jak i ponadpodstawowych istnieje duża świadomość o

szkodliwości zażywania środków odurzających. Badana młodzież posiada określony obraz zjawiska narkomanii. Swoją wiedzę głównie czerpie ze środków masowego przekazu i własnych dociekań. Uczniowie dobrze są zorientowani w możliwościach kupna i dostępu do środków odurzających. Potrafią wskazać wśród swoich rówieśników i najbliższego otoczenia osoby, które mają kontakt ze środkami odurzającymi, a także, skąd czerpią środki finansowe na ich zakup. Zdecydowanie negatywną postawę wobec tego zjawiska prezentuje 71,7% badanych. Zdają sobie sprawę z tego, jakie mogą być skutki zażywania środków odurzających. Ażeby uchronić się przed tym zagrożeniem, przyjmują zdecydowaną postawę w odmowie ich brania.

Próbowanie zażywania środków odurzających najczęściej pod presją kolegów czy "szpanowania" - nie musi wcale oznaczać, że osoby te staną się uzależnione. Wśród badanej młodzieży 1,9% próbowało i rzuciło zażywanie środków odurzających. Jednakże 5,8% badanej młodzieży (21 osób) to grupa ryzyka, która może stać się wzorem do naśladowania przez innych.

Na podstawie badań młodzieży szkolnej przeprowadzonych w innych ośrodkach należy stwierdzić, że procent młodzieży zażywającej środki odurzające jest mniej więcej przybliżony: w Płocku - ponad 5,8%, w Łęborku - 4,0%, w Łodzi - 3,8% (E. Reczek 1995; J. Kocur 1996). Przyjmując stałą tendencję wzrostową, liczbę młodocianych narkomanów w Polsce można wyliczyć: w 2000 roku będzie ich około 2200. Liczba ta odnosi się tylko do osób, które są znane policji, lub które weszły w konflikt z prawem (A. Krawiec, E. Moczuk, 1996), a ile będzie biorących uczniów, o których nie wiedzą lub nie chcą wiedzieć nauczyciele i rodzice - tego przewidzieć się nie da.

W 1993 roku z leczenia stacjonarnego skorzystania z powodu uzależnienia od środków psychoaktywnych 4.232 młodocianych. Liczba ta wzrosła w stosunku do 1992 roku o 2,7% (J. Sierosławski 1995). Z przeprowadzonych badań wśród uczniów szkół ponadpodstawowych przez Centrum Badania Opinii Społecznej w 1994 roku wynika, że "co dziesiąty uczeń przyznaje się do zażywania narkotyków" (J. Sierosławski 1995). Tylko szeroko stosowana profilaktyka może zjawisko rozprzestrzenienia się narkomanii ograniczyć, a tych, co biorą przekonać do leczenia.

Ponieważ fakt narkomanii istnieje wśród dzieci i młodzieży szkolnej, negatywnie wzory mogą spowodować wzrost zainteresowań rówieśników tym zjawiskiem. Dlatego ciągle aktualne jest pytanie wyrażające niepokój rodziców i nauczycieli: Co zrobić, aby moje dziecko (mój uczeń) potrafiło świadomie odmówić, kategorycznie powiedzieć "nie!". Na terenie szkoły takie możliwości ma szczególnie nauczyciel - wychowawca i pedagog szkolny. Należy ich tylko do tej funkcji przygotować merytorycznie i poprzez udział w warsztatach psychoterapeutycznych przygotować do praktycznego działania z dziećmi i młodzieżą oraz ich rodzicami.

Bibliografia: 1. Dimoff T., Carper S., Jak rozpoznać czy dziecko sięga po narkotyki?, Warszawa 1993 2. Kocur J., Dietrich - Muszalska A., Zagrożenie uzależnieniem wśród uczniów szkół podstawowych w Łodzi, "Biuletyn Informacyjny" TZN 1996, nr 2. 3. Krawiec A., Moczuk B., Zjawisko narkomanii w Polsce i w województwie rzeszowskim w latach 1990-1995. Opracowano na podstawie danych policyjnych. "Biuletyn Informacyjny" TZN 1995, nr 4. 5. Sierosławski J., Rozpowszechnienie uzależnień od środków odurzających i psychotropowych, "Serwis Informacyjny Narkomanii" 1995, nr 2.

mgr Urszula Szyc
ZM TPD w Bytowie

Rola, znaczenie i potrzeba istnienia Ognisk Wychowawczych w środowiskach lokalnych

Są domy, w których panuje strach i bezradność, jest alkohol i ból, w których jest zimno i nie ma się do kogo przytulić. Są dzieci, które tęsknią za miłością, serdecznością, o które prawie nikt się nie troszczy. Dzieci często zaniedbane, na pograniczu normy intelektualnej, rzadko kiedy najedzone do syta. To dla nich właśnie powołano do życia Ogniska Wychowawcze TPD.

Potrzebę istnienia Ognisk Wychowawczych należy uznać za bezsporną. Za pomocą danych tu zaprezentowanych postaram się tą tezę udowodnić. Sądzę, że przedstawione dane pomogą przekonać ewentualnych krytyków celowości istnienia Ognisk. Krytyków zaś nie brakuje - szczególnie w dzisiejszych trudnych ekonomicznie czasach, kiedy szuka się w oświacie każdej możliwości oszczędzania. Łatwo jest dzisiaj o argument, że gdy brakuje środków na prowadzenie normalnej działalności szkół, to trzeba zrezygnować z zajęć pozalekcyjnych, ograniczyć wydatki na zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży, a trud owego zagospodarowania powierzyć należy rodzicom. W przypadku rodzin "normalnych", w których rodzice potrafią zapewnić dzieciom właściwą opiekę oraz zaproponować ciekawy sposób spędzania czasu pozaszkolnego taka koncepcja często się sprawdza. Ale co czeka dzieci, których rodziny są patologiczne, z problemem alkoholowym (często obojga rodziców), gdzie panuje niedostatek wynikający albo z braku zatrudnienia rodziców, albo z tak niskich ich kwalifikacji zawodowych, że pracują na stanowiskach o najniższych uposażeniach? Rodziny takie są często wielodzietne, mieszkają w strasznych warunkach lokalowych. Dzieci z takich rodzin wychowuje po prostu ulica.

Sądzę, że grono podopiecznych bytowskiego ogniska wychowawczego jest typowe i nie odbiega od „normy” obowiązującej w innych ogniskach. Wśród naszych wychowanków są zatem: -Basia i Grzesio: matka schizofreniczka, ojciec alkoholik, obydwójce nie pracują; -Darek i Lisek: troje dzieci w rodzinie, ojciec chory na raka, rencista, matka upośledzona umysłowo, alkoholiczka, pracuje fizycznie w spółdzielni inwalidów; chłopcy pomagają także dziadkom w prowadzeniu gospodarstwa na wsi koło Bytowa ciężko pracując fizycznie; -Maja, Ania i Łukasz: matka nie pracuje, każde z dzieci ma innego tatusia; -Sabina: dziecko z rozbitej rodziny, obecnie wychowuje ją dziadek w ramach rodziny zastępczej.

Dla tych dzieci nie ma alternatywnego wyboru spędzenia po południu wolnego czasu w godziwych warunkach. I nie tylko o wolny czas tu chodzi, ale także o możliwość odrobienia lekcji przy normalnym stole i

możliwość skonsultowania trudniejszego tematu z opiekunem. W domach rodzinnych takich warunków nie mają.

Jest jeszcze jedna ważna, pozaekonomiczna przesłanka dotycząca istnienia ognisk. Otóż grupują one dzieci głównie z młodszych klas szkoły podstawowej. Jest szansa, że ognisko uchroni je przynajmniej częściowo od demoralizującego wpływu ulicy - od wpływu starszych, już „doświadczonych” kolegów z podwórka. Może dzięki ognisku nie zapalą swojego pierwszego papierosa w bramie, czy nie wypiją pierwszego lyku wina. Gdy wyjdą spod opieki ogniska, jest nadzieja, że będą starsze, bardziej dojrzałe społecznie i będą umiały przeciwstawić się pokusom podwórkowego czy ulicznego życia. Wiadomo, że dla starszej młodzieży o wiele trudniej o interesującą, alternatywną ofertę dotyczącą spędzania wolnego czasu. Tymczasem do naszych ognisk dzieci garną się same, przez nikogo nie przymuszane. Okazuje się też, że forma pracy ognisk jest atrakcyjna także dla starszych dzieci. Uczniowie klas starszych, a nawet absolwenci szkół podstawowych często przychodzą na nasze zajęcia i wyrażają ochotę na systematyczny w nich udział.

Aby uzmysłowić wszystkim stan faktyczny dotyczący najbardziej istotnych problemów naszej lokalnej społeczności - głównie ekonomicznych, bo one warunkują całą resztę życia społecznego, w tym wychowanie dzieci i młodzieży, że przytoczę niektóre dane z terenu Bytowa. Jestem przekonana, że w większości miast województwa śląskiego sytuacja jest podobna.

Według stanu na dzień 31 października bieżącego roku w mieście i gminie Bytów zarejestrowano 2417 bezrobotnych (na 23514 mieszkańców ogółem). Dane Rejonowego Urzędu Pracy mówią o sprawie bardzo niepokojącej: wzrasta liczba osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Wynosi ona obecnie 51% ogółu bezrobotnych i stale wzrasta. Oznacza to, że blisko 1000 osób w Bytowie teoretycznie pozostaje bez środków do życia. Liczba ta jest zresztą większa, bo przecież należy uwzględnić również rodziny tych, którzy nie pobierają zasiłku.

Jeszcze bardziej przygnębiające są dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytowie. Jednym z obszarów działalności statutowej Ośrodka jest pomoc rodzinom znajdującym się z różnych przyczyn w trudnej sytuacji życiowej. Sytuację tę tworzą: bezrobocie, choroby w rodzinie, niezaradność życiowa, a często patologia życia rodzinnego. W pierwszym półroczu 1997 roku udzielono pomocy finansowej i rzeczowej w następujących przypadkach: - z powodu ubóstwa: 610 rodzin, w których żyje 2661 osób; - dla bezdomnych: 3 rodziny; - z powodu bezrobocia dorosłych członków rodziny: 537 rodzin, w których żyją 2363 osoby; - z powodu niepełnosprawności członków rodziny: 125 rodzin, w których żyją 434 osoby; - z powodu długotrwałej choroby: 196 rodzin, w których żyje 731 osób; - z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego: 208 rodzin, w których żyje 1236 osób; - z powodu alkoholizmu w rodzinie: 46 rodzin, w których żyje 163 osoby.

W tych rodzinach są dzieci, którym należy instytucjonalnie zapewnić opiekę w tym zakresie, w którym nie są jej w stanie dać rodziny. możliwość atrakcyjnego spędzania wolnego czasu, pomoc w nauce, a często możliwość zjedzenia jedynej w ciągu dnia pełnowartościowego posiłku. Taka w skrócie jest rola ognisk wychowawczych.

Ognisko Wychowawcze ma więc zapewnić swoim podopiecznym to, czego z różnych względów nie może dać im dom rodzinny. Konkretnie ogniska realizują następujący program wychowawczy:

Po pierwsze zagospodarowując dzieciom czas wolny po południu, przez pięć dni w tygodniu (bytowskie ognisko na przykład w godzinach 15.00 - 19.00). Oznacza to, że w tym czasie dzieci nie będą przebywały bez opieki, często poza domem, nie będą marzły czy mokły na deszczu. Zajęcia świetlicowe prowadzone w tym czasie z nimi nie tylko zajmują ich uwagę, ale uczą koncentracji, współpracy w grupie, konieczności podporządkowania się wymaganiom. Gry i zabawy powinny być na tyle zajmujące i różnorodne, aby nie wywołać u dzieci znudzenia.

Po drugie w trakcie zajęć ogniska udzielana jest pomoc w zakresie materiału objętego nauką szkolną. Jak było już na wstępie powiedziane, wychowankowie ognisk są często na pograniczu normy intelektualnej, zatem wymagają więcej czasu na przyswojenie i zrozumienie wiedzy szkolnej. Każdego dnia w ognisku jest czas poświęcony na odrabianie lekcji. W czasie tym wychowawca jest do dyspozycji dzieci: pomaga, tłumaczy trudniejsze zagadnienia, zachęca i motywuje do nauki. W dzieciach wyrabiany jest przy okazji nawyk systematycznej nauki własnej oraz poczucie obowiązku w zakresie odrabiania lekcji.

Po trzecie w ogniskach organizowane jest dożywianie dzieci. Na każdych zajęciach wychowankowie otrzymują posiłek - na przykład kanapki i gorącą herbatę, owoce, coś słodkiego. Posiłek ten stanowi ważny element dziennego bilansu energetycznego dzieci, często w domu odżywianych nieregularnie i nieracjonalnie.

Oprócz normalnej pracy całorocznej ogniska organizują też imprezy okolicznościowe, takie jak Andrzejkki, Mikołajki, wspólne Wigilie, czy imieniny lub urodziny swoich podopiecznych. Jest to ważne oddziaływanie w zakresie zaszczepiania w dzieciach potrzeby kultywowania tradycji rodzinnych, która potem przeniesą do swych przyszłych rodzin.

I wreszcie akcja letniego i zimowego wycieczki. Uczestnicy ognisk regularnie wyjeżdżają latem na obozy wędrownie. Na przykład dzieci z ogniska bytowskiego w ostatnich latach wędrowały po Słowińskim Parku Narodowym, okolicach Kamienia Pomorskiego, Trójmieście, a nawet Warszawie. Gdyby nie ognisko, nie miałyby żadnej szansy zwiedzenia tylu atrakcyjnych miejsc. W ubiegłym roku w czasie ferii zimowych wypoczywały w górach, w Ustroniu-Jaszowcu. Był to niestety tylko jeden dziesięciodniowy wyjazd, z uwagi na wysokie koszty. Co roku jednak organizuje się zimowiska na miejscu z atrakcyjnym programem: dzieci zwiedzają zabytki, spotykają się ze strażakami, policjantami,

a raz były gośćmi rycerzy z bytowskiego zamku. Trzeba podkreślić, że udział w obozach i zimowiskach jest dla wychowanków bezpłatny i nie obciąża budżetu domowego ich rodzin. Wielką w tym zasługą Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych, które zapewnia tanią bazę noclegową i często dofinansowuje obozy wędrownie organizowane dla naszych podopiecznych.

Działalność Ognisk Wychowawczych wymaga środków finansowych. Mimo ogromnego, osobistego zaangażowania wychowawców, nie sposób wymagać od nich pracy tylko społecznej. Potrzebne są zatem etaty dla nich, które ofiarnie zapewnia w miarę swoich możliwości TPD. Dzieci, które należałoby objąć programem działania ognisk wychowawczych jest znacznie więcej, niż pozwalają na to aktualne możliwości finansowe TPD. Liczna grupa potrzebujących jest z tego powodu pozostawiona własnemu losowi - a tymczasem baza lokalowa w postaci świetlic szkolnych wraz z wyposażeniem, nieczynnych po południu, mogłaby być wykorzystana przez nasze ogniska.

Widzimy także potrzebę zatrudnienia przynajmniej jednej osoby w danym środowisku, która mogłaby skoncentrować się na pracy organizacyjnej związanej z funkcjonowaniem ogniska na swoim terenie, a przede wszystkim na pozyskiwaniu sponsorów wspomagających finansowo i rzeczowo działalność ogniska.

Ogromnie pocieszające jest, że ogniska otoczone są wielką życzliwością środowisk lokalnych. Z bytowskim ogniskiem na przykład zaprzyjaźnionych jest wiele firm produkcyjnych i handlowych w mieście. Dla naszych podopiecznych regularnie otrzymujemy za darmo wędliny, słodycze, pieczywo, ciastka, soki i napoje, a nawet paczki mikołajkowe. Jedną z bytowskich aptek wyposażyla nam ogniskową apteczkę. Nasze dzieci bezpłatnie lub za częściową odpłatnością dowożone są do miejscowości startowych obozów wędrownych i po zakończeniu przywożone do Bytowa. Środki na akcje wypoczynku letniego pozyskujemy też z różnych fundacji działających na terenie kraju - że wspomnę tu tylko o fundacji SOS Jacka Kuronia.

Na zakończenie chcę jednak podkreślić, że żaden sponsoring - z natury rzeczy okazjonalny i niepewny - nie zastąpi systematycznego finansowania działalności ognisk przez budżet państwa. To nie są nawet w skali całego kraju, wielkie pieniądze. Na pewno jest wiele budżetowych wydatków, na których można zaoszczędzić. Ale na pewno nie wolno oszczędzać na biednych, zaniedbanych i wymagających pomocy podopiecznych Ognisk Wychowawczych TPD.

Można stwierdzić, że spośród licznych form pracy TPD, pomoc dzieciom udzielana za pośrednictwem Ognisk Wychowawczych należy do najbardziej potrzebnych, oczekiwanych i skutecznych.

Piotr Wicher
ZSZ w Bytowie

Jak oceniać postępy w nauce?

Oceny szkolne budziły i będą często niezadowolenie i są przyczyną wielu konfliktów. Co jest tego przyczyną? W zasadzie jest tak, że z reguły kontrolujemy wiedzę i umiejętności uczniów i stawiamy stopnie a nie oceny. A przecież oceną szkolną winien być nie tyle stopień za określony zakres umiejętności, ale przede wszystkim wskazówki, uzasadnienia i zachęta do dalszej pracy. Dlaczego w większości stawiamy uczniom stopnie a nie oceny? Ano dlatego, że ocena jest czynnością trudną, skomplikowaną, wymaga cierpliwości, czasu, samokrytycyzmu, dobrej znajomości ucznia i traktowania go podmiotowo. Można to bardzo łatwo sprawdzić u siebie, gdy, odważymy się odpowiedzieć sobie szczerze na takie pytania: *“Czy pamiętam, że oceniać tego, kogo uczę, to wymagać tylko tyle, ile sam go nauczyłem?”*; *“Czy wiem jak oceniać uczniów?”*; *“Czy wiem, dlaczego oceniam uczniów?”*; *“Czy nie wymagam więcej niż nauczyłem?”*; *“Czy nie zadaję do domu więcej niż chciałbym aby zadawano mojemu dziecku?”*; *“Czy zadawane przeze mnie zadania domowe nie bywają często przygotowaniem lub opracowaniem nowej lekcji, a zajęcia nie są po prostu odpytywaniem?”*

Jedno z praw psychologii mówi, że osobowość łękliwa, pełna niepokoju, każdą sytuację związaną z jakimś zadaniem będzie odczuwała jako intensywnie niebezpieczeństwo, w następstwie czego jej działanie będzie skierowane na uniknięcie porażki, a nie na uzyskanie sukcesu. Inna prawidłowość psychologiczna brzmi: aby wychować dziecko na osobę zrównoważoną należy przede wszystkim wypracować własną równowagę - co nie jest sprawą łatwą i oczywistą. Zadaniem pedagoga jest wzbudzenie prawdziwego zainteresowania młodego człowieka otoczeniem i doprowadzenie go do sukcesów, tak aby jego pewność siebie (nie należy jej jednak utożsamiać z próżnością, arogancją czy zarozumiałością) choć trochę się wzmacniła.

Zwięźle i trafnie sformułowano w literaturze dwa podstawowe „przykazania” wychowawcze: 1. znać uczniów, 2. znać siebie. Słowo “znać” należy rozumieć tu jako proces; nie jako *“poznać uczniów i siebie”* ale jako *“poznawać”*, ciągle poznawać uczniów i siebie. Nauczyciel, jak każdy, ma prawo przeżywać różne chwilowe niedyspozycje i często je przeżywa, w tym nastroju nie powinien jednak oceniać ucznia. Problematyka oceniania postępów w nauce stanowi istotne ogniwo procesu dydaktyczno - wychowawczego współczesnej szkoły, należy, też do tych jego komponentów, które wymagają szybkiej i szczegółowej modernizacji. Ocena służy przede wszystkim do poznania wiedzy i umiejętności uczniów. Dostarcza nauczycielowi informacji o stanie wiadomości, umiejętności i nawyków, o zdolnościach i predyspozycjach wychowanków. Ukazuje także uczącemu zasięg i jakość jego pedagogicznego oddziaływania, wykrywa błędy i prowadzi do zajęcia krytycznego stanowiska wobec własnej pracy i do dążenia, aby zwiększyć jej skuteczność i efektywność. Dla uczniów ocena ich wyników nauczania oznacza przede

wszystkim stopień opanowania materiału, rozwój własnych możliwości rozpatrywanych na tle rówieśników. Dobrze zorganizowana i przeprowadzona ocena uczy samopoznania, pobudza do nauki, rozwija ufność we własne siły. Natomiast nieobiektywne oceny często dezorganizują, demoralizują młodzież, uczą ją oszustwa, budzą strach i niechęć do nauki. Zatem ocena wyników uczenia się nie jest procesem jednostronnym, zmierzającym do nauczyciela do ucznia, odzwierciedla ona także stosunek ucznia do nauczyciela i pozostałych kolegów. Proces oceniania opiera się na kontroli i analizie postępów, które czynią uczniowie w nauce. Fakt ten bynajmniej nie oznacza łączonego traktowania kontroli i oceny wiedzy. Rozdzielne traktowanie kontroli i oceny należy do właściwości współczesnej teorii nauczania i uczenia się. Oznacza to, że każde poprawne ocenianie musi być poprzedzone kontrolą i analizą postępów w nauce, natomiast nie każde poznanie wiedzy uczniów musi kończyć się wystawieniem oceny.

Znajomość funkcji, cech, form i warunków oceniania powinna stanowić jeden z elementów struktury wiedzy nauczyciela. Czy element ten należy do pierwszorzędných czy marginesowych. Praktyka nauczycielska dostarcza wiele dowodów, aby uważać że proces oceny zbyt często przebiega nieprawidłowo. Jakie są przyczyny, że w praktyce dydaktyczno - wychowawczej oceny nie zawsze odzwierciedlają faktyczny stan wyników pracy uczniów. Źródłami “deformującymi” ocenę są: nieznajomość kwalifikowania wiedzy, nieumiejętność oceniania, jednostronność w zakresie metod, form i środków oceniania, brak stosowania precyzyjnie określonych kryteriów i norm oceny, stosowanie różnych “taktów” oceniania, niesystematyczne przeprowadzanie oceniania, opieranie oceny całościowej na minimalnej ilości ocen bieżących, całkowite pomijanie samooceny w procesie kształtowania. W grę wchodzi też niejednakowe wymagania stosowane przez poszczególnych nauczycieli, niejednolite wartościowanie różnych elementów wiedzy i umiejętności. Do najczęstszych błędów w ocenianiu należy: traktowanie oceny semestralnych i końcowych jako średniej arytmetycznej wszystkich stopni otrzymanych przez ucznia w ciągu semestru, zanikoma liczba ocen cząstkowych, ocenianie według średniego poziomu klasy, niesystematyczność i niejednorodność oceniania.

Metody oceniania zależne są od form i sposobów kontroli oraz ich miejsca w procesie kształcenia. Jeżeli kontrola przypada na początek tego procesu, wówczas rozpoznanie poziomu przygotowania uczniów, a ocenie przypada rola miary tego poziomu, od którego następuje rozwój spowodowany procesem kształcenia. Oceny wstępne nie powinny być sumowane z ocenami końcowymi dla ustalenia przeciętnych wyników i średnich. Inaczej należy również traktować oceny będące rezultatem kontroli bieżącej, która towarzyszy procesowi uczenia się. Badają one wówczas rodzaj trudności, jakie napotykają uczniowie w czasie nauki, stopień przyswojenia i rozumienia materiału, skuteczność stosowanych metod nauczania i sposobów uczenia się. Nie należy wystawiać ocen wówczas, gdy uczniowie napotykają trudności, bo po to się uczą, aby te przeszkody ograniczać i likwidować. Otrzymane w rezultacie kontroli bieżącej oceny nie powinny być sumowane z ocenami końcowymi, jest to zrozumiałe, gdyż wie-

my, że oceny bieżące prawie zawsze różnią się od końcowych, wyrażają one najczęściej kłopoty i trudności ucznia. Jeżeli jednak są symptomem obojętności lub niechęci wobec przedmiotu można je również uwzględnić przy ocenie końcowej. Przed przystąpieniem do oceniania ucznia nauczyciel musi zdawać sobie sprawę z tego, z jakim rodzajem kontroli wiedzy ma do czynienia i w którym miejscu procesu kształtowania ona występuje, zależnie od tego oceny powinny mieć różną wartość. Związane z kontrolą końcową np. wskazują miarę wyników nauczania i uczenia się, zatem uczniowie mogą a właściwie powinni mieć różne oceny w zależności od trzech momentów procesu kształcenia. Tych trzech rodzajów ocen nie powinno się łączyć.

W zależności od miejsca, czasu i funkcji procesu oceniania wyodrębnia się oceny: diagnostyczną, formatywną i sumatywną (*ogólną*). Ocenę diagnostyczną wprowadza się na wejście procesu kształcenia, jej podstawową funkcję jest ustalenie poziomu intelektualno - sprawnościowego uczniów. Powinna być ona zorientowana na poznawczą, afektywną i psychomotoryczną dziedzinę osobowości ucznia. Ocena formatywna wyraża osiągnięcia dydaktyczne, które uczniowie zdobyli w rezultacie określonej jednostki metodycznej, ćwiczeń, lekcji lub w ich trakcie. Zasadniczą jej funkcją jest określenie stopnia realizacji założonych celów kształcenia. Stanowi ona wzmocnienie procesu dydaktyczno - wychowawczego, pozwala na zidentyfikowanie tych miejsc tego procesu, w których okazał się on mało skuteczny. Natomiast ocena sumatywna odnosi się do określania stopnia większych partii materiału, stąd przeprowadzana jest pod koniec semestru względnie pod koniec roku szkolnego. Pozwala ona ustalić stopień realizacji ogólnych celów kształcenia.

Niezwykle ważnym zagadnieniem oceniania uczniów jest wdrażanie ich do samodzielnego kontrolowania nauki i wartościowania jej rezultatów. Jedynie samodzielne, wnikliwe ocenianie własnej pracy prowadzi do aktywnego, świadomego i skutecznego uczenia się. Tymczasem - jak dowodzą badania prowadzone przez Instytut Pedagogiki Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, szkoła w minimalnym stopniu przygotowuje uczniów do samooceny i samokontroli własnej pracy, dlatego zdecydowana większość uczniów tego nie czyni, co obniża znacznie efektywność procesu dydaktycznego. Czynnikiem tworzenia w szkolnictwie sprzyjających warunków funkcjonowania mechanizmu percepcji siebie w stosunku do zadań, czyli kształtowania u uczniów adekwatnej do stanu ich wiedzy i umiejętności samooceny powinny być: • zwiększenie możliwości przepływu informacji i ocen między nauczycielem a uczniem, zdepersonalizowanie stosunków między nauczycielem a uczniem; • większa różnorodność informacji i ocen o uczniach przekazywana im przez nauczycieli, oceny w postaci stopni nie zawsze stanowią dla uczniów pełnej informacji o ich wiedzy, zwłaszcza że nie zawsze znają oni kryteria w/g których wystawia się oceny; • szersze stosowanie w praktyce szkolnej oceniania przez uczniów tzn. samooceny; • uzmysłowienie uczniom cech wyniku pożądanego (zakres materiału, wymagania, kryteria ocen). Wiele jest dróg i sposobów prowadzących do prawidłowego przygotowania i wdrażania młodzieży do samokontroli i samooceny, należy tylko wkroczyć na te drogi i nigdy z nich nie schodzić.

Ze względu na złożoność ogólnego przedmiotu oceny konieczne jest określenie kryteriów oceny tzn. tego, czym nauczyciel kieruje się przy ocenianiu osiągnięć szkolnych uczniów. Istotę kryteriów i norm oceny stanowi podział wytworu pracy ucznia na składniki lub operacje zwane czynnościami. Podlegają one ocenie według opracowanych kryteriów i norm. Rozróżnia się kryteria ogólne i szczegółowe. Pierwsze z nich odnoszą się do oceny wiedzy z przedmiotu nauczania, dotyczą poznawczego i kształcącego aspektu odpowiedzi ucznia. Kryterium poznawcze precyzuje szczegółowe wymagania dotyczące znajomości faktów i uogólnień, posiadania odpowiednich umiejętności, nawyków i przyzwyczajzeń. Kryterium kształcące zawiera elementy zorientowane na poprawność myślową ucznia, samodzielność i krytycyzm, dokładność obserwacji oraz własny stosunek do przedmiotu nauczania. Wyszczególnione składniki kryteriów mogą być precyzowane i modyfikowane w zależności od stawianych celów czy zadań dydaktycznych oraz właściwości poszczególnych przedmiotów nauczania.

Kryteria i normy, umiejętnie stosowane stanowią ważny punkt orientacyjny przy weryfikacji wiedzy uczniów. Stosowanie w praktyce szkolnej elementów i norm ocen zapewni w maksymalnym stopniu obiektywność i adekwatność kontroli wiedzy uczniów. Racjonalne ocenianie wiedzy i umiejętności uczniów wymaga od nauczycieli znajomości: przedmiotu nauczania, celów kształcenia, celów kontroli i oceniania, właściwości psychofizycznych uczniów, techniki i metod kontroli oraz oceny. Oceniać można tylko taką działalność, która ma jednoznacznie sprecyzowany cel, gdy cel ten nie jest wyraźnie określony i gdy brak kryteriów i form kontroli, ocenianiu grozi subiektywizm i nieporównywalność. Z drugiej strony brak ustalonych jednakowych kryteriów i norm nastarcza uczniom dużo kłopotów, gdyż poszczególni nauczyciele stosują "własne" systemy sprawdzania wiedzy i oceniania, co bardzo często oznacza, że przy wstawianiu oceny kierują się intuicją. Dlatego, co wynika z wcześniejszych rozważań, bardzo ważnym elementem pracy nauczyciela powinno być opracowanie i systematyczne stosowanie jednolitych kryteriów oceny.

Efektywna praca wymaga prowadzenia odpowiedniego systemu jej ewidencji. Wynikać z niej powinno: kto, kiedy, a przede wszystkim za co otrzymał daną ocenę. A jak jest w rzeczywistości? W dokumentacji szkolnej roi się niekiedy od stopni pozytywnych i negatywnych często nic wiadomo skąd, za co, z czego, na jakiej podstawie. Bywa to najczęściej efektem niesystematyczności i nierytmiczności, kto też wie ile w tych ocenach przypadkowości a niekiedy i zasadności. Tylko właściwie prowadzona ewidencja zapewni nauczycielowi szybką i pełną orientację o wiedzy ucznia. Ma to szczególne znaczenie dla podniesienia diagnostycznej i wychowawczej wartości oceny. Z jednej strony nauczyciele znając dokładnie braki uczniów potrafią skutecznie im przeciwdziałać, z drugiej strony uczeń wiedząc, że prowadzi się dokładną ewidencję luk w jego wiadomościach, będzie dokładał starań, aby ich uniknąć.

Jedną z najbardziej dyskutowanych właściwości oceny jest jej obiektywność. Nie bez znaczenia są tu warunki w jakich się ta ocena odbywa. Powinny one umożliwiać uczniom

skupienie się, dopomagać im w opanowaniu zdenerwowania oraz eliminować posunięcia peszące młodzież. Ocenie postępów w nauczaniu powinna towarzyszyć życzliwość i przyjazna postawa nauczyciela a nie "czyhanie" na potknięcie ucznia, stosowanie zracjonalizowanych metod sprawdzania i kontrolowania wiedzy, opartych na zdobyczach nauk psychologicznych i pedagogicznych oraz takt i talent pedagogiczny nauczyciela. Rzeczywistość przedstawia się jednak inaczej. Na podstawie wielu przeprowadzonych badań, obserwacji i sprostowań można stwierdzić, że ci sami uczniowie otrzymują różne oceny od różnych nauczycieli z tego samego materiału i że ten sam nauczyciel daje różne oceny za tą samą pracę lub wiadomości. Obiektywizm jest bardzo często utożsamiany z sprawiedliwością.

Mówi się, że ocena sprawiedliwa to taka, która wynika tylko ze sprawdzenia poziomu wiedzy i umiejętności w chwili sprawdzania. Nie można jej uzależnić od ocen wystawionych wcześniej. Wprawdzie osiągnięcie całkowitego obiektywizmu jest niestety niemożliwe, ale to nie znaczy, że nie należy do takiego stanu ciągle dążyć. Ważnym warunkiem prawidłowego przebiegu procesu oceniania jest również to, aby ocena była czynnikiem motywującym tego procesu, jak również całego procesu uczenia się. Ocena będzie czynnikiem motywującym, jeśli będzie zapowiadana, systematycznie realizowana i uzasadniona. Uzasadniając analizujemy zalety i braki w wiedzy w umiejętnościach uczniów, równocześnie wskazując drogi prowadzące do przezwyciężenia trudności. Należy pamiętać, że wyniki nauczania osiąga się wspólnym wysiłkiem nauczycieli i uczących się, co sprawia że uczniowie mają prawo wiedzieć, jakie popełniają błędy i jakie wykazują zalety, a nauczyciele mają obowiązek uświadomienia uczniom rzeczywistego poziomu ich wiedzy. Poprawnie wystawiona ocena wytwarza atmosferę zaufania i zrozumienia między nauczycielem i uczniami, budzić ufność we własne siły i życzliwość do nauczyciela. Ponadto zobiektywizowana ocena ułatwia wykrywanie uczniów zdolnych, różniolowanych w nauce i dążących w swej działalności szkolnej do coraz lepszych osiągnięć. *Jak zatem doskonalić swoje umiejętności oceniania uczniów?* Przede wszystkim poprzez opracowanie i wdrożenie do praktyki szkolnej jasnych i przejrzystych dla uczniów kryteriów kontroli i ocen, przez wnikliwe porównywanie swoich metod i innych nauczycieli, ważne jest tu również korzystanie z różnego rodzaju literatury - głównie psychologicznej, pedagogicznej - metodycznej

Znalezienie tej najlepszej metody kontroli i oceny osiągnięć ucznia da nam nie tylko sporo satysfakcji i zadowolenia, ale przede wszystkim uchroni nas przed błędami i niedociągnięciami w ocenianiu. W powyższych rozważaniach nie wyczerpano pełnej problematyki oceny i kontroli postępów w nauce.

Zapewne istnieją inne możliwości ujęcia tej interesującej dla każdego nauczyciela problematyki. Powstaje pytanie, na które każdy nauczyciel sam musi sobie odpowiedzieć. *Jak to uczynić z największą korzyścią dla efektów pracy dydaktyczno - wychowawczej?* Niektóre sugestie i propozycje zostały tu zaprezentowane.

"Do szkoły chodzi nie tylko głowa dziecka, lecz całe dziecko".

*mgr Mirosława Kucharska
SP Nr 11 w Słupsku*

Lekcje powtórzeniowe w klasie VII . Scenariusze zajęć

Lekcje powtórzeniowe należą do najtrudniejszych typów zajęć dydaktycznych. Ich celem jest szersze spojrzenie na opanowaną tematykę, doszukiwanie się wzajemnych powiązań i związków, selekcja znanych informacji w innym układzie, analiza problemów ważnych dla zrozumienia dotychczas poznanej i przyszłej tematyki lekcyjnej. Chodzi także o utrwalenie poznanej faktografii oraz sformułowaniu wniosków i uogólnień, które pozwolą na zrozumienie i przyswojenie najważniejszych elementów procesu dziejowego.

Sztuka prowadzenia lekcji powtórzeniowych polega na umiejętnym doborze i scalaniu (syntezie) materiału faktograficznego - pojęciowego przekazywanego uczniom nieraz w ciągu wielu tygodni. Przed przystąpieniem do opisu scenariuszy lekcji powtórzeniowych przypominam podstawowe założenia, o których powinniśmy pamiętać przygotowując je:

- 1. celem lekcji powtórzeniowych jest podsumowanie paru wiążących się ze sobą tematów lekcyjnych,*
- 2. lekcja powtórzeniowa musi mieć ściśle określony temat, sygnalizujący węzłową problematykę zajęć,*
- 3. o tematyce i celach lekcji powtórzeniowej uczniowie powinni być wcześniej poinformowani,*
- 4. lekcja powtórzeniowa składa się najczęściej z następujących faz: a) przypomnienie tematu oraz planu lekcji powtórzeniowej, b) powtórzenie, porządkowanie i systematyzowanie wiadomości na podstawie podanego wcześniej planu, c) sformułowanie końcowych wniosków i uogólnień.*

Zamieszczam także propozycję testów wiadomości. Są to testy nauczycielskie, niestandardyzowane.

Lekcja nr 1

Temat: Napoleon jako władca Francuzów.

Cele lekcji: Po zrealizowaniu tematu uczniowie powinni osiągnąć

Wiadomości:

A. W zakresie zapamiętywania wiedzy:

- pamiętać fakty i wydarzenia mówiące o walkach z kolejnymi koalicjami, wojną z Anglią w Afryce, wojną z Rosją; pamiętać fakty związane z zamachem stanu i reformami Napoleona;
- znać miejsca wydarzeń: Europa,
- pamiętać nazwy państw: Francja, Austria, Anglia, Prusy, Rosja, Hiszpania, Włochy, Egipt, Belgia, Holandia, Szwajcaria;
- znać nazwy miast: Arcole, Rivoli, Lodi, Kair, Aleksandria, Abukir, Masengo, Hohenlinden, Umr, Wiedeń, Austerlitz, Frafalgar, Jena, Auerstadt, Berlin, Frydlandt, Wagram, Borodino, Moskwa, Lipsk.
- pamiętać nazwiska władców: Napoleon, Aleksander I;

- pamiętać pojęcia: wojna, bitwa, koalicja, abdykacja, detronizacja, zamach stanu;
- znać określenia: bitwa narodów, bitwa trzech cesarzy, sto dni Napoleona, kodeks prawa, zamach stanu;
- znać ocenę Napoleona jako cesarza Francuzów,
- znać daty: 1792, 1798, 1799, 1804, 1805, 1806, 1809, 1812, 1813.

B. W zakresie rozumienia wiedzy

- rozumieć przyczyny walki Napoleona z koalicjami; przyczyny zamachów stanu i wprowadzenia reform,
- rozumienie pojęcia, określenia i sądy wymienione w kategorii A,
- rozumieć dynamikę działań wojennych,
- dostrzegać wpływ władców na losy ich państw - ich zmienne koleje spowodowane wojnami przegranymi lub wygranymi

Umiejętności:

C. W zakresie stosowania wiadomości w sytuacjach typowych

- pokazywać na mapie miejsca bitew,
- poszukiwać, gromadzić informacje dotyczące walki Napoleona z koalicjantami, wojny z Anglią w Afryce, wojny z Rosją, zamachów stanu, reform Napoleona;
- sformułować ocenę, swój sąd o Napoleonie jako cesarza Francuzów.

D. W zakresie stosowania wiadomości w sytuacjach nietypowych - nie występuje

Postawy i przekonania

E. W zakresie stosunku do przeszłości i teraźniejszości

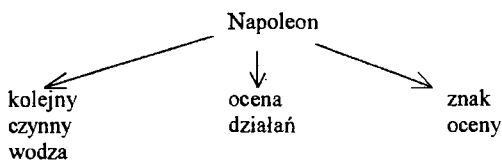
- mieć krytyczną postawę wobec dokonań Napoleona
- być przekonanym o ciągłości procesu dziejowego i wpływie władców na jego wynik - na przykładzie państw wymienionych w kategorii A;

F. W zakresie potrzeb i aspiracji

- zainspirować się losami Napoleona,
- być aktywnym wobec poznawczych zjawisk,
- wykorzystać zdobytą wiedzę do skonstruowania sądu o Napoleonie jako cesarzu Francuzów.

Tok lekcji

Wprowadzenie: Po przypomnieniu uczniom tematyki zajęć, mówimy im, że w ciągu ich trwania mają dokonać przeglądu kolejnych posunięć Napoleona, by ocenić jego czyny – mając na uwadze dobro Francji. Proponujemy uczniom aby potrzebne do oceny Napoleona dane gromadzili według schematu

Rozwinięcie: W dalszym toku lekcji uczniowie zbierają informacje i umieszczają je pod odpowiednimi rubrykami wykresu. Pod koniec zajęć powinien on przyjąć następujący wygląd:

Napoleon		
Kolejne czyny wodza	Ocena działań	Znak oceny
* 1792 Dowodzi wojskami francuskimi podczas wojny z Austrią	* Pokonał I koalicję wygrywając z Austrią pod Lodi, Arcole, Rivoli – bronił niezależności Francji	+
* 1798 Atakuje Anglię w Afryce	* Chciał pokonać wroga, Anglia nie podpisała z Francją pokoju po pokonaniu I koalicji. Mimo zwycięstw pod Aleksandrią i koło Kairu przegrywa po pokonaniu jego floty pod Abukirem.	+
* Walczy z II koalicją	* Ponownie obronił Francję, pobił Austrię pod Marengo i Hohenlinden	+
* 1799 Dokonał zamachu stanu	* Utworzył konsulat – był to nielegalny sposób przejęcia władzy.	-
* Wprowadził reformy: sądowniczą, administracyjną, utworzył nowy kodeks prawa, podpisał konkordat z papieżem	* Wprowadzone przez Napoleona reformy poprawiły sytuację wewnątrz państwa – szczególnie kodeks prawa.	+
* 1804 Ogłosił się cesarzem Francuzów	* był to kolejny zamach stanu, tym razem "bezkrwawy".	-
* 1805 Napoleon walczy z III koalicją.	* Pokonał Austrię pod Ulm i Wiedniem; Austrię i Rosję pod Austerlitz; przegrał z Anglią pod Trafalgarem – broni niezależności Francji – wygrywając obejmuje tereny środkowych Niemiec (Związek Reński); wcześniej opanował Belgię, Holandię, Szwajcarię, północne Włochy.	-
* 1806 Walczy z wojskami IV koalicji.	* pokonał Prusy pod Jeną, Austerstadt, zajął Berlin; Rosję pod Frydlandem – Napoleon odpowiedział na atak koalicji	+
* 1809 walczy z Austrią, która zawiązała V koalicję.	* Odpowiada na atak przeciwnika; pokonał Austrię w bitwie pod Wagram.	+
* 1812 Atakuje Rosję.	* Napoleon chce zdobyć przewagę w Europie – jest agresorem. Przegrał z Rosją (Borodino, Moskwa)	-
* 1813 VI koalicja wystąpiła przeciw Napoleonowi.	* Tworzy nową koalicję, armię (we Francji już brak materiału ludzkiego); chce wygrać, zaspokoić własne ambicje – poniósł klęskę pod Lipskiem; po zajęciu Paryża abdykuje	-

Zakończenie: Prosimy uczniów aby, mając do dyspozycji zgromadzone dane, dokonali oceny Napoleona. Uczniowie wpisują swoje sądy do zeszytów, motywują je.

Test wiadomości (sprawdzianem obejmujemy cały rozdział – także sprawę polską):

1. Podkreśl te bitwy, w których Napoleon walczył z Austrią, połącz je z odpowiednią koalicją

Lodi	I koalicja
Borodino	II koalicja
Trafalgar	III koalicja
Wagram	IV koalicja
Mantua	V koalicja
Ulm	VI koalicja

2. Podkreśl te bitwy, w których wzięły udział więcej niż dwa narody; połącz z odpowiednim określeniem.

Lipsk	ostatnia walka
Wiedeń	bitwa narodów
Moskwa	bitwa trzech cesarstw
Austerlitz	definitywna, nieodwracalna klęska
Waterloo	sto dni Napoleona
Jena	pierwsze zwycięstwo

3. Wymień przyczyny walki Napoleona z niżej wymienionymi wpisując w wy kropkowane miejsca słowo agresja lub obrona własna

- W 1792 z Austrią, Prusami, Anglią, Hiszpanią, Portugalią i Rosją.
- W 1798 z Anglią na terenie Afryki
- W 1806 z Prusami, Rosją i Anglią
- W 1812r. z Rosją .....

4. Wytlumacz niżej wymienione pojęcia i określenia

- a) konsulat   b) detronizacja
c) abdykacja   d) św. Helena

5. Po pokonaniu której koalicji Napoleon utworzył Księstwo Warszawskie. Podkreśl właściwą odpowiedź: II, IV, VI, IX

6. Kto według konstytucji miał sprawować w Księstwie Warszawskim:

- a) władzę ustawodawczą –
b) władzę wykonawczą –

7. Napisz, dlaczego Napoleonowi nie udało się pokonać Rosji.

Lekcja nr 2

Temat: Od opozycji legalnej, poprzez działalność spiskową do walki zbrojnej.

Cele: Po zrealizowaniu tematu uczniowie powinni osiągnąć:

Wiadomości:

A. W zakresie zapamiętywania wiedzy:

- znać fakty, wydarzenia i zjawiska związane z celem działania i skutkami opozycji legalnej, nielegalnej, działalności spiskowej na emigracji, spisków lat czterdziestych w kraju, powstania Listopadowego i

Powstania Krakowskiego;

- znać miejsce wydarzeń spiskowych: Związek Przyjaciół, Towarzystwo Filomatów, Towarzystwo Filaretów, Towarzystwo Filadelfistów, Związek Promienistych, Związek Wolnych Polaków, Towarzystwo Patriotyczne, Sprzysiężenie Piotra Wysockiego, Komitet Narodowy Polski, Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Hotel Lambert, Gromada Ludu Polskiego, Partyzantka Zaliwskiego, Stowarzyszenie Ludu Polskiego, Związek Narodu Polskiego, Komitet Poznański, Związek Księdza Ściegiennego, Związek Plebejuszy;
- znać nazwiska: Walerian Łukasiński, Piotr Wysocki, Joachim Lelewel, Tadeusz Krępowicki, St. Worcel, Adam Czartoryski, Pułaski, Szymon Konarski, Edward Dembowski, ks. Piotr Ściegienny, Walery Stefański, Ludwik Mierosławski,
- znać czas wydarzeń: 1815 – 1846,
- znać pojęcia: opozycja, spisek, powstanie, emigracja;
- znać określenia: opozycja legalna i nielegalna, Powstanie Listopadowe, Powstanie Krakowskie, "złota książeczka", powstanie ludowe, powstanie narodowowyzwoleńcze,
- znać sądy i oceny: dotyczące działań Polaków na drodze odzyskania niepodległości oraz ich niepowodzeń w realizacji tego zamierzenia.

B. W zakresie rozumienia wiedzy:

- rozumieć cele działania ugrupowań i spisków oraz przyczyny niepowodzeń wszystkich organizacji na drodze do odzyskania niepodległości;
- rozumieć pojęcia, sądy i oceny wymienione w kat. A,
- rozumieć więzi między Polską a Francją dotyczące wychodźstwa Polaków właśnie do tego kraju;
- rozumieć dynamikę ruchu spiskowego w latach 1815 – 1846 (Polacy bardzo pragną niepodległości polski);
- dostrzegać wpływ przywódców organizacji spiskowych wymienionych w kat. A i całego społeczeństwa polskiego na drodze odzyskania niepodległości.

Umiejętności:

C. W zakresie stosowania wiadomości w sytuacjach typowych:

- umieć umieszczać fakty w przestrzeni geograficznej,
- umieć konstruować szkic powiązań spiskowych,
- gromadzić dane dotyczące cele działania i skutków działania organizacji wymienionych w kategorii A;
- formułować oceny dotyczące wysiłku narodowowyzwoleńczego i przyczyn jego niepowodzenia.

D. W zakresie stosowania wiedzy w sytuacjach problemowych - nie występuje.

Postawy i przekonania

E. W zakresie stosunku przeszłości i terażniejszości:

- mieć szacunek dla dokonań Polaków na drodze do odzyskania niepodległości,
- być przekonanym o ciągłości wydarzeń i wpływie ludzi (Polaków) na ich ciąg (kolejne próby odzyskania niepodległości).

E. W zakresie potrzeb i aspiracji:

- zainteresować się tematyką narodowowyzwoleńczą,
- być aktywnym wobec poznawczych zjawisk,
- wykorzystać zdobytą wiedzę do sformułowania sądu na temat walki narodowowyzwoleńczej i jej niepowodzeń,
- być przekonanym, że indywidualne dążenia założycieli ugrupowań spiskowych były zgodne z dążeniami całego społeczeństwa;
- być przekonanym o patriotyzmie Polaków chcących odzyskać wolność.

Tok lekcji

Wprowadzenie: Po przywitaniu informujemy uczniów, że celem dzisiejszej lekcji powtórzeniowej będzie udowodnienie tezy obrazującej działania Polaków, na drodze do odzyskania niepodległości: "od opozycji legalnej, poprzez działalność spiskową do walki zbrojnej"

Po przedstawieniu uczniom problemu uzgadniamy (razem z nimi) jakie informacje muszą zebrać aby dać wyczerpujący dowód potwierdzający tezę.

Uczniowie powinni powiedzieć, że konieczne dane muszą dotyczyć nazw istniejących wówczas organizacji legalnych i nielegalnych (spiskowych), powstań narodowowyzwoleńczych, ich celów i skutków.

Rozwinięcie: W dalszym ciągu lekcji gromadzimy informacje potrzebne do udowodnienia twierdzenia postawionego na początku lekcji.

Dane grupujemy:

A. opozycja legalna: kaliszanie - żądają przestyrzegania konstytucji przez cara; car - opozycję legalną rozwiązał dlatego powstaje:

B. opozycja nielegalna (spiskowa):

1. Działalność spiskowa w latach 1815 - 1830 (kolejność: nazwa organizacji, cel działania, skutki)

a) *Studentów*

- Związek Przyjaciół - samokształcenie, policja carska trafia na ich ślad - przestaje istnieć;
- Towarzystwo Filomatów - samokształcenie, policja carska trafia na ich ślad - przestaje istnieć;
- Towarzystwo Filaretów - samokształcenie, policja carska trafia na ich ślad - przestaje istnieć;
- Związek Promienistych - samokształcenie, policja carska trafia na ich ślad - przestaje istnieć;
- Związek Wolnych Polaków - odzyskanie niepodległości, policja carska trafia na ich ślad - przestaje istnieć;
- Związek Filadelfistów - odzyskanie niepodległości, policja carska trafia na ich ślad - przestaje istnieć.

b) *Oficerów*

- Towarzystwo Patriotyczne - chcą by car przestrzegal Konstytucji i rozszerzył zasięg Królestwa Polskiego, zostaje rozwiązane w 1825r.;
- Sprzysiężenie Piotra Wysockiego - przestrzeganie Konstytucji, potem powstanie, wywołuje powstanie Powstanie Listopadowe w 1830r. celem którego było odzyskanie niepodległości; skutki: powstanie upadło ponieważ brakowało planu, dowódcy nie wierzyli w zwycięstwo, w powstaniu nie walczyli chłopci, powstańcy mieli mniej broni i byli gorzej wyszkoleni.

2. Działalność spiskowa na emigracji w latach czterdziestych (kolejność: nazwa organizacji, cel działania, skutki)

- Komitet Narodowy Polski - odzyskanie niepodległości, łączą je z ruchami rewolucyjnymi w Europie, wysyłają emisariuszy do kraju;
- Towarzystwo Demokratyczne Polskie - odzyskanie niepodległości własnymi siłami, emisariusze zakładają spiski w kraju;
- Hotel Lambert - odzyskanie podległości przy poparciu mocarstw europejskich, szukają poparcia dla sprawy polskiej u rządów różnych krajów;
- Gromady Ludu Polskiego - odzyskanie niepodległości przez rewolucję ludową, po pewnym czasie przestaje działać.

3. Działalność spiskowa lat czterdziestych w kraju: (kolejność: nazwa organizacji, cel działania, skutki)

- Partyzantka Zaliwskiego - chcą wywołać powstanie, akcja nie udała się;
  - Stowarzyszenie Ludu Polskiego - odzyskanie niepodległości, organizacja przestaje istnieć po egzekucji Konarskiego
  - Związek Księdza Ściegiennego - powstanie, nie udaje się;
  - Związek Plebejuszy - powstanie ludowe,
  - Związek Narodu Polskiego (zorganizowany przez emisariuszy Towarzystwa Demokratycznego Polskiego) - wywołanie powstania siłami własnego narodu, przygotowują powstanie;
  - Komitet Poznański (zorganizowany przez emisariuszy Towarzystwa Demokratycznego Polskiego) - akcje propagandowe na rzecz przyszłego powstania, przygotowują powstanie;
- Związek Narodu Polskiego i Komitet Poznański wywołują Powstania Krakowskiego w 1846r., którego celem było odzyskanie niepodległości, skutki: powstanie upadło z takich samych powodów jak Powstanie Listopadowe.

Zakończenie:

Po zebraniu wszystkich informacji prosimy uczniów aby wykazali słuszność tezy: "od opozycji legalnej, poprzez działalność spiskową do walki zbrojnej". Prosimy uczniów także o ocenę wysiłku narodowowyzwoleńczego w latach 1815 - 1856 oraz osąd - dlaczego nie udało się odzyskać niepodległości mimo tak wielkich starań.

Test wiadomości:

1. Wymień ugrupowania nielegalne działające wśród studentów:

a)   b)   c)   d)

2. Jaki był plan przebiegu nocy listopadowej, jak go zrealizowano?

plan   realizacji

a) →

b) →

c) →

d) →

3. Wymień przyczyny upadku powstania

a) b) c) d)

4. Uzupełnij tabelę dotyczącą ugrupowań Wielkiej Emigracji

Nazwa ugrupowania	Nazwisko przywódcy	Program
Komite Narodowy Polski		
Hotel Lambert		
Gromady Ludu Polskiego		

5. Uzupełnij tabelę dotyczącą ugrupowań krajowych:

Nazwa ugrupowania	Nazwisko przywódcy	Program
Związek Narodu Polskiego		
Związek Chłopski		

6. Jakie represje zastosował car po upadku Powstania Listopadowego wobec ludności Królestwa Polskiego:

a) b) c) d)

7. Wymień przedstawicieli kultury działających na emigracji:

a) b) c) d)

Lekcja nr 3

Temat: Od rewolucji przemysłowej do Wiosny Ludów

Cele: Po zrealizowaniu tematu uczniowie powinni osiągnąć:

Wiadomości:

A. W zakresie zapamiętywania wiedzy

- znać fakty dotyczące przyczyn, przebiegu i skutków rewolucji przemysłowej i społecznej,
- miejsca wydarzeń: Francja, Prusy, Austria, kraje włoskie, Anglia, Belgia, Stany Zjednoczone, Niemcy,
- czas wydarzeń: XIX wiek,
- znać nazwy państw wyżej wymienionych,
- znać nazwiska: James Watt,
- znać pojęcia: rewolucja, konstytucja, monarchia, uwłaszczenie, proletariatus,
- znać określenia: rewolucja przemysłowa, rewolucja społeczna, monarchia absolutna, monarchia konstytucyjna, klasa robotnicza,
- mieć swój sąd o wpływie rewolucji na życie społeczeństw.

B. W zakresie rozumienia wiedzy:

- rozumieć przyczyny i skutki oraz przebieg wydarzeń rewolucyjnych,
- rozumieć pojęcia, określenia i sądy wymienione w kategorii A,
- rozumieć jak zmiany w przemyśle wpłynęły na przemiany społeczne, jak przemiany społeczne na polityczne,
- dostrzegać wpływ wynalazców, monarchów i zwykłego ludu na losy historyczne.

Umiejętności:

C. W zakresie stosowania wiadomości w sytuacjach typowych:

- umieć umieszczać fakty w przestrzeni i czasie historycznym np. Wiosna Ludów - Francja 1848, Wiosna Ludów - Austria 1848.

- umieć pokazywać na mapie wymienione w kategorii A państwa,
- umieć skonstruować zestawienia dotyczące przyczyn, przebiegu i skutków rewolucji społecznej i przemysłowej,
- gromadzić dane dotyczące przyczyn, przebiegu i skutków rewolucji społecznej i przemysłowej,
- dokonać oceny wpływu rewolucji przemysłowej i społecznej na życie ludzkości.

D. W zakresie stosowania wiedzy w sytuacjach problemowych - nie występuje.

Postawy i przekonania:

E. W zakresie stosunku do przeszłości i terażniejszości

- mieć postawę szacunku dla dokonań państw wymienionych w kategorii A na drodze rozwoju społeczeństw,
- być przekonanym o potrzebie wprowadzenia w życie zasad humanitaryzmu (zła sytuacja robotników w początkowym kapitalizmie),
- być przekonanym o ciągłości procesu dziejowego (kolejny łączący się z poprzednim tematem) i wpływie naukowców, monarchów i ludu na jego wynik.

F. W zakresie potrzeb i aspiracji:

- zainteresować się historią,
- być aktywnym wobec poznawanych zjawisk,
- wykorzystać zdobytą wiedzę do sformułowania sądu o wpływie rewolucji na życie ludzi,
- być przekonanym o tym, że indywidualne dążenia rządzących lub posiadających (kapitałiści) powinny być zgodne z potrzebami społecznymi,
- być wrażliwym na krzywdę społeczną (sytuacja narodów podbitych, chłopów pańszczyźnianych, proletariatus).

Tok lekcji:

Wprowadzenie:

Prosimy uczniów aby wyjaśnili znaczenie terminu - rewolucja - i przypomnieli z jakimi rewolucjami już się spotkali (rewolucją przemysłową i społeczną). Prosimy teraz, aby spróbowali dać odpowiedź na pytanie: która z rewolucji społeczna czy przemysłowa, miała większy wpływ na życie ludzi? Pytanie zostawiamy otwarte. Informujemy uczniów, że powrócimy do niego przy końcu lekcji, kiedy dokładnie prześledzimy przyczyny, przebieg i skutki obu przemian i wówczas sprawdzimy czy ich oceny wydarzeń wyrażone na początku lekcji będą się zgadzać z sądami sformułowanymi pod koniec lekcji.

Rozwinięcie:

Zgodnie z zapowiedzią zbieramy z uczniami fakty dotyczące przyczyn, przebiegu i skutków rewolucji, tworząc z nich (na tablicy i w zeszytach) sukcesywnie, poniższy zapis:

Rewolucja:

1. Społeczna:

- Przyczyny: * żądanie wprowadzenia konstytucji i rządów konstytucyjnych, * uwłaszczenia, * władzy dla burżuazji, * chęć zjednoczenia lub wyzwolenia kraju spod obcego panowania.
- Przebieg: * wystąpienia ludów, * ustępstwa władców, * cofanie ustępstw po opanowaniu sytuacji, * ponowne

wystąpienia ludów, * tłumienie rozruchów przez władców, (Francja, Prusy, Austria, Włochy),

- Skutki: * Obalenie monarchii absolutnej, * wprowadzenie rządów konstytucyjnych opartych na konstytucjach, * powstanie monarchii konstytucyjnej, * uwłaszczenie.

2. Przemysłowa:

- Przyczyny: * zwiększenie produkcji i sprzedaży aby więcej zarobić i szybciej wzbogacić się.
- Przebieg: * pojawienie się i rozwój wynalazków poruszanych siłą pary wodnej, * rozwój dziedzin gospodarki związanej z wytwarzaniem pary (górnictwo) i metalu (hutnictwo), * produkcja maszyn dla innych działów gospodarki, (Anglia, Stany Zjednoczone, Niemcy, Francja, Belgia, kraje włoskie).
- Skutki: * szybki rozwój techniki, * rozwój krajów przodujących w rozwoju techniki, * rozwój medycyny i higieny, * większa ilość towarów na rynku, * powstanie klasy robotniczej, * wzrost napięć społecznych, * życie ludzi zmienia się.

Zakończenie:

Wracamy do pytania postawionego na początku lekcji. Odpowiedzi uczniów powinny być różne. Każdy z nich swój sąd zapisuje w zeszytach pod zestawieniem.

Lekcja nr 5.

Temat: Sytuacja w 3 zaborach pod koniec XIX i na początku XX wieku.

Cele: Po zrealizowaniu tematu uczniowie powinni osiągnąć

Wiadomości:

A. W zakresie zapamiętywania wiedzy:

- pamiętać fakty, wydarzenia i zjawiska mówiące o polityce wewnętrznej zaborców wobec Polaków; o możliwościach rozwoju gospodarki i kultury pod zaborami,
- znać czas wydarzeń: przełom XIX i XX wieku; miejsca wydarzeń: zabór pruski, zabór rosyjski, zabór austriacki,
- znać pojęcia: zabór, autonomia, namiestnik, sejm, rolnictwo, przemysł, handel, kultura, literatura, publicystyka, teatr, muzyka, malarstwo, administracja,
- znać określenia: polityka wewnętrzna, stan wojenny, partie polityczne, oświata ludowa,
- mieć wyrobiony sąd o tym, w którym zaborze uczeń chciałby mieszkać gdyby żył w tamtych czasach,
- znać nazwiska: Bismarck, Orzeszkowa, Prus, Sienkiewicz, Konopnicka, Świętochowski, Chmielowski, Modrzejewska, Królikowski, Rzepecki, Leszczyński, Moniuszko, Wieniawski, Gorsal, Siemiradzki, Giermjscy, Chełmoński, Wyspiański, Kasproicz, Tetmajer, Przybyszewski, Zapolska, Orkan, Matejko, Kossak, Kotsis, Mehoffer, Wyczółkowski, Stanisławski, Malczewski, Żeleński, Dunikowski,
- znać nazwy: Towarzystwo Naukowe, Zielony Balonik, Teatr Miejski w Krakowie.

B. W zakresie rozumienia wiedzy:

- rozumieć politykę wewnętrzną zaborców wobec Polaków, możliwości rozwoju gospodarczego i kulturalnego pod zaborami,
- rozumieć pojęcia, określenia i sądy wymienione w kategorii A,

- rozumieć dlaczego Niemcy, Austria i Rosja wpływały na losy Polaków i rozwój ziem zabranych,
- rozumieć, że na życie Polaków pod zaborami wpływ miały nie tylko władze zaborców ale i postawy Polaków wymienionych w kategorii A.

Umiejętności:

C. W zakresie stosowania wiadomości w sytuacjach typowych:

- umieć pokazać na mapie zabory i państwa zaborcze,
- określić jak powinna wyglądać (jakie mieć rubryki) tabela do gromadzenia danych;
- umieć gromadzić wiadomości do tabeli,
- sformułować oceny sytuacji gospodarczej, kulturalnej i politycznej wewnątrz zaborców i pod koniec lekcji osądzić, w którym zaborze w tamtych czasach najlepiej było żyć.

D. W zakresie stosowania wiadomości w sytuacjach problemowych:

- samodzielna analiza, na początku lekcji, sytuacji pod zaborami i ocena: w którym zaborze chciałbyś mieszkać żyjąc w tamtych czasach.

Postawy i przekonania:

E. W zakresie stosunku do przeszłości:

- mieć szacunek dla Polaków, dla ich starań o utrzymanie narodowości,
- być przekonanym o ciągłości procesu dziejowego i wpływie ludzi na tenże,
- być przekonanym, że dobra praca jest podstawą rozwoju społeczeństwa na podstawie zaboru pruskiego (Wielkopolski).

F. W zakresie potrzeb i aspiracji:

- zainteresować się historią,
- być aktywnym wobec poznawanych zjawisk,
- wykorzystać zdobytą wiedzę do sformułowania własnego sądu o sytuacji Polaków w poszczególnych zaborach,
- być przekonanym o konieczności walki o polskość, o konieczności wzbudzania uczuć patriotycznych.

Tok lekcji:

Wprowadzenie:

Po przypomnieniu uczniom tematyki zajęć pytamy: * w jakim zaborze chcieliby mieszkać żyjąc w tamtych czasach?

Po odpowiedziach różnych uczniów dowiadujemy się, że chcieliby mieszkać w Galicji. Mówimy, że ponownie wrócimy do tego pytania, gdy szczegółowo określimy sytuację panującą pod zaborami.

Prosimy aby uczniowie zastanowili się jakie czynniki decydują o wyborze miejsca zamieszkania. Uczniowie powinni stwierdzić, że należy wziąć pod uwagę gospodarke regionu, politykę wewnętrzną rządzących i możliwości rozwoju kulturalnego.

Rozwinięcie:

Informujemy uczniów, że te czynniki będą przedmiotem naszych dociękań. Prosimy uczniów by określili nagłówki tabelki, w której gromadzić będziemy dane celem lepszego porównania sytuacji w trzech zaborach. Przez następną część lekcji uzupełniamy schemat. Pod koniec zajęć tabela powinna przyjąć następujący obraz:

Zagadnienia	Zabór		
	rosyjski	pruski	austriacki
polityka wewnętrzna	<ul style="list-style-type: none"> • likwidacja autonomii • rządy generała - gubernatora (stan wojenny) • likwidacja polskich urzędów centralnych (Sekretariatu, Sekretariatu Stanu, Rady Stanu) • rosyjska administracja • RUSYFIKACJA 	<ul style="list-style-type: none"> • likwidacja odrębności Księstwa Pomorza Gdańskiego • likwidacja polskich urzędów centralnych i administracji • GERMANIZACJA 	<ul style="list-style-type: none"> • polski namiestnik • sejm krajowy • przedstawicielstwo w parlamencie austriackim • polska administracja • AUTONOMIA
gospodarka	<ul style="list-style-type: none"> • rolnictwo: płodozmian, oczyszczanie chłopów, zastosowanie maszyn • przemysł: włókienniczy, hutniczy, cukrowniczy • handel: z Rosją (zniesienie granicy celnej) 	<ul style="list-style-type: none"> • rolnictwo: nowoczesna technika gospodarowania oparta na pracy maszyn • przemysł: gorzelniczo, metalurgiczny, górniczy, hutniczy, stoczniowy • handel: z Niemcami 	<ul style="list-style-type: none"> • rolnictwo: słabo rozwinięte z powodu przełudnienia i rozdrobnienia gospodarstw • przemysł: górniczy (słaby)
kultura	<ul style="list-style-type: none"> • literatura: Orzeszkowa, Prus, Sienkiewicz, Konopnicka • publicystyka: Świętochowski, Chmielowski • teatr: Modrzejewska, Królikowski, Rzepicki, Leszczyński • muzyka: Moniuszko, Wieniawski • malarstwo: Gerson, Siemiradzki, Gierymscy, Chełmoński 	<p>oświata ludowa, czytelnice, biblioteki, Towarzystwa Naukowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • literatura: Wyspiański, Kasproicz, Tetmajer, Przybyszewski, Zapolska, Orkan • malarstwo: Matejko, Kosak, Kotsis, Wyspiański, Mehoffer, Wyczółkowski, Stanisławski, Malczewski • muzyka: Żelenski • rzeźba: Duniowski • teatr: Miejski w Krakowie i Kabaret Zielony Balonik

Uwaga: W pozostawionych rubrykach uczniowie w zależności od oceny sytuacji, stawiają znak: *dobra "+", *średnia "+ -", *zła "-"

Zakończenie: Sumując "+" i "-" uczniowie ponownie odpowiadają na pytanie, motywując swój wybór. Teraz większość preferuje zabór pruski.

Test wiadomości:

- Podaj przyczyny wybuchu Powstania Styczniowego:
  - a) czerwoni
  - b) biali
- Jaką politykę prowadził Rząd Narodowy gdy kierowali nim:
  - a) czerwoni
  - b) biali
- Wymień przyczyny upadku Powstania Styczniowego:
  - a) czerwoni
  - b) biali
  - c) ...
  - d) ...
- Podaj formy rusyfikacji Polaków
  - a) ...
  - b) ...
  - c) ...
  - d) ...
- Podaj i omów sposoby germanizacji
  - a) ...
  - b) ...
  - c) ...
  - d) ...
- Podaj przykłady autonomii w Galicji
  - a) ...
  - b) ...
  - c) ...
  - d) ...
- Wyjaśnij pojęcia
  - a) Kraj Przywiślański
  - b) autonomia
  - c) rusyfikacja
  - d) germanizacja
- Napisz jaką dziedziną sztuki zajmowały się niżej wymienione osoby (uwaga: można dokonać podziału na grupy)

I. Sienkiewicz Moniuszko Chełmoński Wyspiański Matejko	II. Orzeszkowa Wieniawski Gierymski Zapolska Wyczółkowski
--	---
- Napisz, czym zajmowały się, niżej wymienione osoby:

I. Lampa Wyslouchowice Wróblewski Wielopolski	II. Kętrzyński Stojałowski Olszewski Drzymała
--	--

Lekcja nr 5

Temat: Przemiany w Europie i na świecie na przełomie XIX/XX wieku

Cele: Po zrealizowaniu tematu uczniowie powinni osiągnąć:

Wiadomości:

- W zakresie zapamiętywania wiedzy:**
  - znać fakty dotyczące przemian, które zaszły w gospodarce, społeczeństwie, polityce i kulturze na przełomie XIX/XX wieku,
  - znać nazwy państw: Stany Zjednoczone, Niemcy, Japonia, Anglia, Włochy, Rosja,
  - znać nazwiska: Marks, Engels, Nietzsche, Darwin, Paster, Rentgen, Skłodowska, Benz, Wright, Bell, Marconi, Zola, Balzac, Dickens, Tołstoj, Courbet, Riepni, Monet, van Gogh, Czajkowski,
  - znać pojęcia: kapitalizm, surowce, kolonie, inteligencja,
  - znać określenia: ruch robotniczy, władza pieniądza.
- W zakresie rozumienia wiedzy:**
  - rozumieć przyczyny i skutki zmian gospodarczych, społecznych, politycznych i kulturalnych,
  - rozumieć pojęcia i określenia wymienione w kategorii A,
  - rozumieć wpływ zmian gospodarczych na polityczne, społeczne, kulturalne,
  - rozumieć wpływ polityków, naukowców, odkrywców i ludzi kultury na zmianę życia społeczeństw.

Umiejętności:

C. W zakresie stosowania wiadomości w sytuacjach typowych:

- umieszczać fakty (zmiany) gospodarcze, polityczne, społeczne, kulturalne w czasie historycznym,
- pokazywać na mapie państwa wymienione w kategorii A,
- sporządzić zestawienie przemian gospodarczych, politycznych, społecznych, kulturalnych;
- gromadzić informacje na temat przemian gospodarczych, politycznych, społecznych, kulturalnych.
- sformułować własny sąd dotyczący wzajemnego wpływania na siebie wymienionych przemian.

D. W zakresie stosowania wiadomości w sytuacjach problemowych.

Postawy i przekonania:

E. W zakresie stosunku do przeszłości:

- mieć krytyczną postawę wobec nowych potęg (Stany Zjednoczone, Anglia, Niemcy, Japonia);
- być przekonanym o ciągłości procesu dziejowego i wpływie jednostek na jego dzieje (polityków, uczonych, ludzi kultury);
- być przekonanym o moralnej i estetycznej wartości dorobku kulturalnego społeczeństw na przełomie wieku XIX/XX.

F. W zakresie potrzeb i aspiracji:

- zainteresować się historią,
- być aktywnym wobec omawianego problemu,
- ukształtować sąd na temat wpływu jednej dziedziny życia na drugą,
- stać się wrażliwym na krzywdę niższych warstw społecznych, narodów podbitych na przełomie XIX/XX w.

Tok lekcji:

Wprowadzenie:

Lekcję rozpoczynamy pytaniem skierowanym do uczniów: czy przełom wieków XIX/XX można nazwać przełomem postępu, czy odwrotnie wstecznicstwą?

Uczniowie powinni stwierdzić, że był to przełom postępu. Prosimy ich, wobec tego, by podali dziedziny życia, w których nastąpiły pozytywne zmiany. uczniowie podają (powinni podać) nazwy następujących dziedzin: gospodarka, polityka, kultura, społeczeństwo.

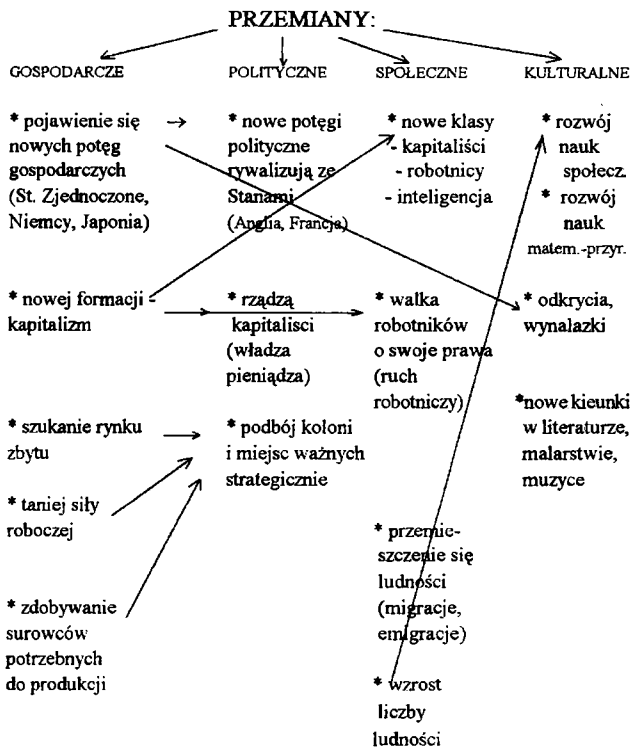
Zadajemy kolejne pytanie: czy zmiany w jednej dziedzinie warunkowały przemiany w drugiej?

Rozwinięcie:

Ponieważ uczniom trudno dać jednoznaczną odpowiedź, ustalamy z nimi kwestie, które muszą poznać by odpowiedzieć na pytanie: Należą do nich:

1. zmiany gospodarcze,
2. zmiany polityczne,
3. przemiany społeczne,
4. przemiany kulturalne.

Teraz, uczniowie, gromadzą dane dotyczące wymienionych dziedzin by móc sporządzić zestawienie obrazujące odpowiedź na pytanie. Po uzupełnieniu schematu winien wyglądać podobnie jak niżej przedstawiony:

Uwaga: Kreski oznaczają wpływ dziedzin na siebie (są to niektóre propozycje, może ich być więcej)

Zakończenie:

Na zakończenie lekcji wracamy do pytania: czy zmiany w jednej dziedzinie warunkują przemiany w drugiej? Możemy dodatkowo spytać, która z dziedzin, na przełomie wieków, miała największy wpływ na pozostałe.

Test wiadomości:

1. Oznacz literą, które z wymienionych czynników wzrostu gospodarczego należały do:

U - Stanów Zjednoczonych, N - Niemiec, J - Japonia.

- a) dobra organizacja produkcji, sumienność, pracowitość robotników
- b) zjednoczenie i utworzenie kapitału finansowego
- c) zniesienie niewolnictwa i rozdanie ziemi farmerom
- d) zahamowanie rozwoju przemysłu dla zreorganizowania rolnictwa

2. Wymień przyczyn ekspansji kolonialnej

- a) c)
- b) d)

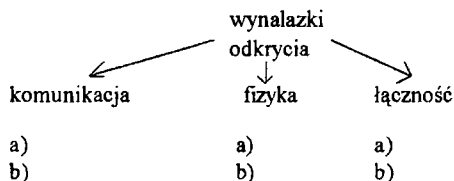
3. Uzupełnij tabelę dotyczącą ruchu robotniczego

początek XIX w.	zagadnienia	przełom XIX/XX w
	formy (sposoby walki)	
	cele walki	

4. Uzupełnij tabelę dotyczącą nauk matematyczno - przyrodniczych

	nazwisko	dokonywania
a)		
b)		
c)		
d)		

5. Uzupełnij wykres dotyczący wynalazków i odkryć (podaj odkrycia)

6. Wymień kierunki i przedstawicieli niżej podanych dziedzin sztuki

dziedzina	kierunek	przedstawiciel
literatura	a) b) c)	
malarstwo	a) b) c)	

7. Wymień negatywne skutki kolonializmu:

- a)   c)
b)   d)

8. Podaj 3 przykłady świadczące o wpływie gospodarki na inne dziedziny życia:

- a)   c)
b)   d)

Przyjemna matematyka

Konspekt lekcji matematyki w kl. VI

Lekcja wprowadzająca pojęcie wyrażenia algebraicznego
Czas trwania: 45 minut

Temat: Jak to zapisać?

Cele:

- ogólne: * wprowadzenie uczniów do rozumienia i opisywania sytuacji matematycznych za pomocą wyrażeń algebraicznych
- szczegółowe: * budowanie figur i opisywanie ich za pomocą zapisów literowych, * porównywanie różnych zapisów tych samych pól figur, pierwsze przykłady redukcji, * określenie pojęcia wyrażenia algebraicznego, * prezentowanie własnego punktu widzenia, argumentowanie i obrona własnego zdania, * gotowość wysłuchania i brania pod uwagę poglądów innych uczniów, * umiejętność pracy w grupie, podejmowanie decyzji grupowych, * racjonalne gospodarowanie czasem, * rys historyczny związany z tematem wyrażeń algebraicznych.

Pomoce: * wycięte figury, * zestawy ćwiczeniowe do pracy w grupach.

Plan lekcji:

1. Czynności wstępne:

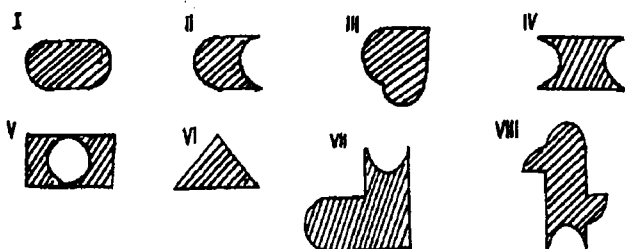
- sprawdzenie obecności
- kontrola pracy domowej
- przedstawienie ogólnej tematyki najbliższych lekcji i lekcji dzisiejszej

2. Wprowadzenie do tematu:

- zapisanie tematu lekcji
- budowanie z figur (kwadratu o polu a , półkola o polu b) składanek
- nazywanie ułożonych figur, podpisywanie ich za pomocą zapisu literowego
- analizowanie nazw i opisów figur

Zadanie 1

Litery a , b oznaczają pola narysowanych figur. Jak zapisać pola pozostałych figur?

Polecamy:

Elżbieta Pliszka

Jak prowadzić dokumentację
w bibliotece szkolnej

Słupsk, ODN 1998r., s. 27

3. Realizacja tematu lekcji:

- ułożenie składanek do danego zapisu wyrażeń: $2a - b$, $2b - a$, $2a - 2b$, $a - 2b$, $a + 4b$, $2a(a - b)$, wykonywanie zadań w parach
- analizowanie i porównywanie rozwiązań
- przypomnienie sytuacji w matematyce, gdzie stosowaliśmy już zapisy literowe (obliczanie pól figur i obwodów: $4a$, $2a + 2b$, a^2 , $a \times b$)
- próba określenia przez uczniów pojęcia wyrażenia algebraicznego
- przykłady wyrażeń algebraicznych
- rys historyczny: pierwsze literowe oznaczenia dla wielkości niewiadomych stosowane przez greckiego myśliciela Diofanosa (4 ar 3 mo is 2; $4x + 3 = 2$) oraz rozwój algebry w XVI wieku dzięki Francuzowi Francois Viète

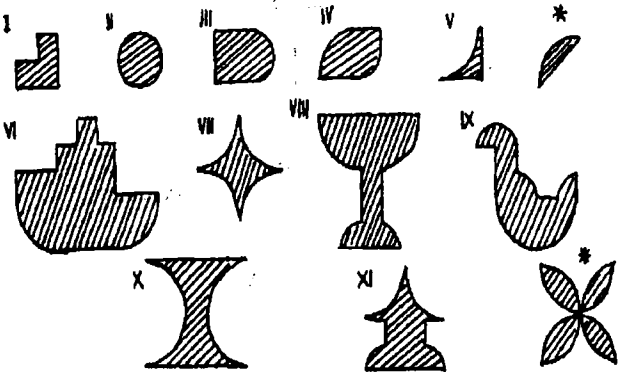
4. Praca w grupach. Uczniowie pracują w czteroosobowych grupach; układają składanki z przygotowanych uprzednio figur, zapisują pola otrzymanych figur, układają zadania dla innej grupy, sprawdzają poprawność jego rozwiązania.

Zadanie 2

Litery x , y , z oznaczają pola narysowanych figur.

- Zapisz w postaci wyrażeń algebraicznych pola poniższych figur.
- Ułóż podobne zadanie dla innej grupy.
- Zbuduj figurę o polu $2(x + z)$ i naklej ją na kartkę.

5. Podsumowanie lekcji:

- zapisanie określenia wyrażenia algebraicznego i przykładów do zeszytu
- ocena pracy uczniów na lekcji.

6. Zadania do wykonania w domu:

- dokończenie przykładów z zadania drugiego.

Joanna Durawa

Doskonalenie zawodowe nauczycieli w czasie zmian systemu edukacji.

1. Zmiany wynikające z reformy systemu edukacji.

W dobie przemian ustrojowych państwa wszyscy mówimy o zmianach, przekształceniach, reformach. Interesują nas przekształcenia w każdej dziedzinie życia społecznego, jednakże jako środowisko oświatowe jesteśmy żywnie zainteresowani zmianami zachodzącymi w edukacji dzieci i młodzieży, w systemie kształcenia i doskonalenia nauczycieli, w systemie funkcjonowania szkół - słowem reformą systemu edukacji.

Mówiąc o reformie systemu edukacji musimy mieć na uwadze w zasadzie trzy idące równolegle reformy, nawzajem uzupełniające się przekształcenia:

- zmiany programowe (*reforma programowa*) jako konsekwencja innego spojrzenia na nauczanie i na zadania szkoły; założenia tych zmian prezentują „Podstawy programowe ...”;
- zmiany strukturalne systemu szkolnego (*reforma strukturalna*) - związana jest z wprowadzeniem trzech podstawowych typów szkół: szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum profilowanego oraz zmianą charakteru i zakresu szkolnictwa zawodowego;
- zmiany organów prowadzących poszczególne typy szkół (*reforma usytuowania placówek oświatowych*) wynika z nowej struktury administracyjnej kraju.

Równoczesne realizowanie tych trzech reform pociąga za sobą ogromne zmiany w stylu pracy i funkcjonowaniu szkół. Dokonywać się one będą w różnych obszarach życia i działania szkoły. Ich urzeczywistnieniem zająć się ma nauczyciel. Jego rola w tym procesie jest najtrudniejsza i najważniejsza. Nauczyciel bowiem będzie przekształcał szkolne środowisko oraz sam stanie się podmiotem najgłębszych i najtrudniejszych dla niego przeobrażeń. Niebagatelną rolę do spełnienia będzie miał dyrektor szkoły. To na jego barkach będzie spoczywał ciężar organizacji i odpowiedzialności za właściwą realizację harmonogramu zmian. To właśnie dyrektor będzie odpowiedzialny za zmianę stylu pracy i działania szkoły. Planowane przemiany stawiają nowe, trudne zadania również systemom kształcenia, doskonalenia i doskonalenia nauczycieli.

a) *reforma programowa*

Polska dotychczasowa szkoła tradycyjnie nastawiona jest na przekazywanie gotowej wiedzy i jej utrwalanie. Działająca wiedza polskiego ucznia jest wprawdzie dość bogata, a nawet bardzo bogata, ale najczęściej nie ma operacyjnego charakteru. Uczeń więc nie potrafi z niej efektywnie korzystać, zwłaszcza, gdy znajdzie się w nowej dla siebie sytuacji - co jest m.in. konsekwencją sposobu w jaki została ona zdobyta. W żadnym jednakże razie nie oznacza to - co z całą mocą należy podkreślić - iż ogromny wysiłek, ofiarność i poświęcenie całych pokoleń nauczycieli poszły na marne, zostały zniweczone. Pomimo wszystkich niedomagań i wad dotychczasowego systemu edukacji posiadamy przecież cały

szereg ludzi wykształconych, z tytułami naukowymi, z uznaniem międzynarodowym.

Intencją nowych „Podstaw programowych...” jest położenie większego nacisku na procesy wiążące się z samodzielną umiejętnością zdobywania wiedzy, na rozwój umiejętności i kształtowanie postaw. Narzędziem, którym posługują się „Podstawy programowe...” w celu spełnienia oczekiwań, są zadania ogólne i szczegółowe, stawiane przed szkołą.

SZKOŁA PO 1 WRZEŚNIA 1999 ROKU

Charakterystyka szkoły (docelowa)	Potrzeby w zakresie kształcenia, doszkącenia i doskonalenia
<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła realizuje zadania ogólne sformułowane w "Podstawach programowych...", zapewniając uczniom m.in. możliwość rozwijania umiejętności kluczowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ rozwijanie umiejętności kluczowych (uczenie się, myślenie, poszukiwanie, doskonalenie się, komunikowanie się, współpraca, działanie) w różnych obszarach funkcjonowania szkoły
<ul style="list-style-type: none"> • Szkołą realizuje zadania szczegółowe, przewidziane w "Podstawach programowych..." dla poszczególnych etapów kształcenia 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ • dydaktyki szczegółowe; • stałe wzbogacanie wiedzy merytorycznej i warsztatu zawodowego nauczyciela
<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła określa sposób realizacji stojących przed nią zadań, budując swój "szkolny program działania", który może obejmować: 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ • szkolenia pracowników nadzoru pedagogicznego, działaczy samorządowych oraz pracowników wyższych uczelni kształcących nauczycieli
<ul style="list-style-type: none"> - dodatkowe zadania do realizacji, istotne z punktu widzenia potrzeb ucznia i środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ - formułowanie zadań edukacyjnych i celów kształcenia oraz opracowanie planu i harmonogramu ich realizacji
<ul style="list-style-type: none"> - szkolny program zajęć, uwzględniający "Podstawy programowe..." i standardy edukacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ - wybieranie, dostosowywanie i konstruowanie programów nauczania; tworzenie "ścieżek międzyprzedmiotowych"
<ul style="list-style-type: none"> - program oddziaływań wychowawczych oraz środowiskowych, związany z potrzebami uczniów i środowiska lokalnego szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ - konstruowanie programów oddziaływań wychowawczych oraz środowiskowych; współpraca z rodzicami i samorządem terytorialnym
<ul style="list-style-type: none"> - szkolny system oceniania, ułatwiający spójne diagnozowanie postępów uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ - różne systemy oceniania; ocenianie rozwoju umiejętności kluczowych
<ul style="list-style-type: none"> - szkolny system doskonalenia nauczycieli 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ - wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli

b) reforma strukturalna

Szkoła podstawowa - aktywność

<p>I ETAP NAUCZANIA NAUCZANIE ZINTEGROWANE KLASY I-III   wiek ucznia 7-10 lat</p> <p>II ETAP NAUCZANIA NAUCZANIE BLOKOWE KLASY IV-VI   wiek ucznia 10-13 lat</p>
--

Szkoła:

- Pokazuje dziecku złożoność świata i miejsce człowieka w środowisku przyrodniczym, społecznym i kulturowym.
- Rozwija i ukierunkowuje ciekawość poznawczą; wyposaża w narzędzia umożliwiające aktywność badawczą i ekspresję (Podstawy programowe...).

Charakterystyka szkoły (docelowa)	Potrzeby w zakresie kształcenia, doszkącenia i doskonalenia
<ul style="list-style-type: none"> • nauczanie integrowane w klasach I-III 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ • dydaktyka integrowane edukacji wczesnoszkolnej
<ul style="list-style-type: none"> • nauczanie blokowe w klasach IV-VI 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ • dydaktyka nauczania blokowego w kl. IV-VI
<ul style="list-style-type: none"> • brak drugoroczności 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ • reagowanie na indywidualne potrzeby dziecka; ocena wspierająca rozwój
<ul style="list-style-type: none"> • nacisk na rozwijanie umiejętności i kształtowanie postaw 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ • stosowanie metod aktywizujących w procesie edukacyjnym; • wzbogacanie warsztatu zawodowego nauczyciela
<ul style="list-style-type: none"> • nacisk na problematykę oddziaływań wychowawczych 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ • rozpoznanie, diagnozowanie i rozwiązywanie problemów o charakterze wychowawczym
<ul style="list-style-type: none"> • bliski kontakt z domem i rodzinnym uczniem 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ • komunikowanie się i współpraca z rodzicami
<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywanie technologii informacyjnej w procesie nauczania 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ • stosowanie komputerów w nauczaniu różnych bloków przedmiotowych
<ul style="list-style-type: none"> • nauczanie jednego języka obcego 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ • dydaktyka nauczania języka obcego dzieci w wieku 7 - 13 lat

Gimnazjum - samodzielność

III ETAP NAUCZANIA
NAUCZANIE PRZEDMIOTOWE
KLASY I-III

wiek ucznia 13-16 lat

Szkoła:

- Wprowadza w język i treści dziedzin działalności człowieka.
- Wspiera rozwój ucznia kształcąc jego samodzielność intelektualną i umożliwiając dokonanie wyborów edukacyjnych (Podstawy programowe...)

Charakterystyka szkoły (docelowa)	Potrzeby w zakresie kształcenia, dokształcania i doskonalenia
<ul style="list-style-type: none"> • nauczanie przedmiotowe; przedmioty odpowiadające dziedzinom akademickim 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ stałe wzbogacanie wiedzy merytorycznej oraz warsztatu zawodowego nauczyciela, m.in. wspieranie motywacji uczniów oraz organizacja procesu nauczania uwzględniające ich indywidualne potrzeby
<ul style="list-style-type: none"> • nacisk na rozwijanie umiejętności oraz operacyjność wiedzy 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ stosowanie metod aktywizujących w procesie edukacyjnym; • zapoznavanie uczniów z technikami uczenia się
<ul style="list-style-type: none"> • kontynuacja spójnych oddziaływań wychowawczych 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ rozwiązywanie problemów o charakterze wychowawczym; • współpraca z rodzicami
<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywanie technologii informacyjnej w procesie nauczania 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ stosowanie podstawowych narzędzi i technik informacyjnych; • stosowanie technologii informacyjnej w nauczaniu różnych przedmiotów
<ul style="list-style-type: none"> • zmiana funkcji oceny 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ ocena wspierająca rozwój ucznia

Liceum profilowane - dojrzałość

IV ETAP NAUCZANIA
NAUCZANIE PRZEDMIOTOWE PROFILOWANE
KLASY I - III

wiek ucznia 16 - 19 lat

Szkoła:

- Pomaga uczniowi stworzyć własny warsztat pracy intelektualnej.
- Przygotowuje do dokonania dojrzałych wyborów, pełnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym i kierowania własnym rozwojem (Podstawy programowe..).

Charakterystyka szkoły (docelowa)	Potrzeby w zakresie kształcenia, dokształcania i doskonalenia
<ul style="list-style-type: none"> • nauczanie przedmiotowe; fakultatywność 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ reagowanie na indywidualne potrzeby ucznia; motywowanie uczniów; • przygotowywanie uczniów do planowania i podejmowania samodzielnych prac (np. badawczych)
<ul style="list-style-type: none"> • szeroka i elastyczna specjalizacja (w tym zawodowa) 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ przygotowanie do pracy w nowym typie szkoły średniej, w tym do nowego typu kształcenia zawodowego • przygotowywanie uczniów do świadomego planowania własnej przyszłości i dokonywania wyborów
<ul style="list-style-type: none"> • nacisk na operacyjność wiedzy 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ stosowanie metod aktywizujących w procesie edukacyjnym; • zapoznavanie uczniów z technikami uczenia się oraz planowaniem procesu uczenia się
<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywanie technologii informacyjnej w procesie nauczania 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ stosowanie technologii informacyjnej w nauczaniu różnych przedmiotów • wykorzystanie komputerów we własnej pracy ucznia
<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie postaw społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ przygotowanie do uczestnictwa w życiu społecznym

INNE OBSZARY ZMIAN

Charakterystyka zmian	Potrzeby w zakresie kształcenia, dokształcania i doskonalenia
<u>I. Wprowadzenie zewnętrznego systemu egzaminowania:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • powołanie Centralnej Komisji Egzaminacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ szkolenia w zakresie przygotowywania egzaminów zewnętrznych
<ul style="list-style-type: none"> • powołanie regionalnych komisji egzaminacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ szkolenie w zakresie organizowania egzaminów zewnętrznych
<ul style="list-style-type: none"> • powołanie licencjonowanych egzaminatorów 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ kształcenie i szkolenie egzaminatorów

2. Wprowadzenie zarządzenia rozwojem szkoły poprzez jakość:

- zmiana roli dyrektora placówki oświatowej ⇒ • przygotowanie dyrektorów do kierowania rozwojem placówki oświatowej
- powstanie nowego typu szkoły - gimnazjum ⇒ • przygotowanie kandydatów na dyrektorów gimnazjum do kierowania nowym rodzajem placówką oświatową
- wprowadzenie nowych funkcji pełnionych przez nauczycieli, wiążących się ze ścieżkami awansu zawodowego ⇒ • szkolenia przygotowujące do pełnienia nowych funkcji (opiekun stażysty, lider zespołu blokowego lub przedmiotowego itd.) i podejmowania nowych ról

3. Zmiana roli nadzoru pedagogicznego

- ⇒ • przygotowanie pracowników nadzoru pedagogicznego do wspierania rozwoju szkoły

4. Zmiana organów prowadzących placówki oświatowe

- ⇒ • przygotowanie pracowników samorządów do prowadzenia placówek oświatowych

c) reforma usytuowania placówek oświatowych

Koncepcja nowego podziału administracyjnego kraju oraz podział uprawnień pomiędzy poszczególnymi szczeblami administracji przewiduje, że organami prowadzącymi szkoły publiczne będą:

- w stosunku do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów - samorządy gminne;
- w stosunku do liceów, szkolnictwa zawodowego oraz szkolnictwa specjalnego - samorządy powiatowe;
- w stosunku do placówek opieki całkowitej - brak informacji który z samorządów będzie organem prowadzącym

Powodzenie reformy zależy w głównej mierze od tego, w jaki sposób odniosą się do niej nauczyciele, zależy od ich zaangażowania, gotowości do zmian oraz ich przygotowania.

Zreformowana szkoła będzie dość istotnie różniła się od tej jaką znamy i jaką mamy w chwili obecnej. Wymagać ona będzie od nauczycieli wielu nowych umiejętności. Posiadanie niektórych z tych umiejętności nie było dotychczas istotne ani z punktu widzenia oceny jakości pracy nauczyciela ani jego awansu zawodowego. Nieliczne szkolenia wychodzące naprzeciw oczekiwaniom współczesnej edukacji miały ograniczony zasięg. Ci nauczyciele, którzy mimo wszystko szukali innych, bardziej współczesnych rozwiązań metodycznych i wzbogacali swój warsztat, tworzyli dość wąską grupę tzw. innowatorów. Dziś oni i ich doświadczenia są wsparciem dla nadchodzących zmian.

Przygotowanie czynnych zawodowo nauczycieli do

pracy w nowych warunkach i zgodnie z nowymi oczekiwaniami, to zadanie, jakie reforma stawia przed szeroko rozumianym systemem doskonalenia nauczycieli. Natomiast przygotowanie przyszłych kadr dla tego zawodu, aby były one gotowe podjąć czekającym wyzwaniom, to zadanie systemu kształcenia nauczycieli.

2. Przygotowanie do zmian

a) doskonalenie - wspomaganie zmian

U podstaw wszelkich propozycji programowych doskonalenia leży pojęcie *dobrej szkoły* - miejsca, które uczniom i nauczycielom zapewnia klimat sprzyjający pracy i własnemu rozwojowi. Myślenie o dobrej szkole jest równoznaczne z myśleniem o szkole bezpiecznej (w całym znaczeniu tego słowa) i przyjaznej; o instytucji zdolnej do przekształcania się i zmieniania, elastycznie reagującej na potrzeby. Nowa filozofia szkoły opiera się na współpracy wszystkich zainteresowanych: nauczycieli, uczniów, rodziców, społeczności lokalnej.

Opracowanie oferty doskonalenia, która pozwoliłaby szkolnej społeczności kształtować szkołę na miarę swoich potrzeb i oczekiwań, jest od dłuższego czasu przedmiotem prac wielu placówek doskonalenia oraz stowarzyszeń nauczycieli. Stworzyły one w ostatnich kilku latach interesujące propozycje doskonalenia kadr oświatowych, kształcenia *liderów wewnątrzszkolnego doskonalenia*, specjalistów badania jakości placówek doskonalenia, *edukatorów* nauczycieli języków obcych, historii, wiedzy obywatelskiej i innych.

W związku z tą działalnością pojawili się w polskim systemie doskonalenia wysoko kwalifikowani specjaliści, przygotowani do pracy z dorosłymi w obszarze doskonalenia i doksztalcenia, wyposażeni w umiejętności samodzielnego tworzenia programów kursów oraz oceny ich efektywności. Sytuacja zawodowa i status tych ludzi (*edukatorów i liderów*) wymaga szybkiego uregulowania prawnego, ponieważ ich liczba stale wzrasta. Rośnie także ilość formułowanych wobec nich oczekiwań - od przygotowania nauczycieli i szkół do reformy po ich stałe wspieranie.

b) projekty wspierające reformę

Wiele zdarzyło się w placówkach doskonalenia nauczycieli i stowarzyszeniach nauczycieli za sprawą programów międzynarodowych, działań wspieranych przez zagranicznych ekspertów, europejskie centra kształcenia i doskonalenia. Polski system doskonalenia okazał się wobec zagranicznych propozycji otwarty, chłonny, ale jednocześnie krytyczny i twórczy.

Z pojęciem umiejętności kluczowych „oswajał” nasze szkoły program Kreator, funkcjonujący w ramach programu *SMART*, na długo zanim zagościły one na dobre w „Podstawach programowych...” - dokumencie o fundamentalnym znaczeniu dla polskiego szkolnictwa. Dorobek Kreatora pozwala dziś rozważać poważnie możliwość stworzenia spójnego systemu oceniania umiejętności kluczowych.

Celem współpracy z zagranicznymi i rodzinnymi konsultantami było opracowanie systemu przekazywania

zdobywanych nowych kwalifikacji, umiejętności i wiedzy, tak, by stały się one powszechnie dostępne. Najefektywniejszą formą poszerzania grupy odbiorców okazała się, w toku wielu eksperymentów i „przymiarek”, metoda *kaskady*. Forma ta polega na przygotowaniu przez ekspertów pierwszej grupy specjalistów. Zapoznaje się ich z programem i technikami pracy, wyposaża w pakiety dydaktyczne zawierające: podręczniki, ćwiczenia, zbiory scenariuszy zajęć, foliogramy i kasyety wideo. Kształceni specjaliści odbywają pod okiem ekspertów praktyki i dopiero po ich zaliczeniu przystępują do pracy. Każdy z nich prowadzi zajęcia dla kolejnej, co najmniej dwudziestoosobowej grupy. Po czym przystępuje nowa generacja. W ten sposób w postępie geometrycznym wzrasta liczba wyszkolonych osób. Efektywność tej formy i procedury postępowania jest tym ważniejsza, iż przygotowanie jednego specjalisty trwa często nawet do półtora roku. Wprowadzenie innej zasady szkolenia, np. utworzenie specjalnej placówki oświatowej, pozwoliłoby na dotarcie z nowymi treściami i umiejętnościami do nauczycieli pracujących w niewielkich miejscowościach najwcześniej po kilku czy nawet kilkunastu latach.

Członkowie pierwszych zespołów specjalistów, pracując nieprzerwanie, dzięki gromadzonemu doświadczeniu i stałemu doskonaleniu swoich umiejętności, sami stają się czasem samodzielnymi ekspertami. Stanowią więc grupy wsparcia dla nowych kadr i wzmacniają w istotny sposób system doskonalenia. Jest to kolejny atut szkolenia kaskadowego. Zastosowanie tej metody umożliwiło uruchomienie najpoważniejszego aktualnie projektu - programu „Nowa Szkoła”, opracowanego całkowicie przez polskich ekspertów. Program ten, koordynowany przez Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, przygotowuje nauczycieli do:

- tworzenia programów edukacyjnych na poziomie szkoły lub poszczególnych przedmiotów nauczania i rozwiązań międzyprzedmiotowych,
- wypracowywania szkolnych systemów oceniania,
- współpracy w zespołach zadaniowych i radach pedagogicznych.

Już dziś wiadomo, że w każdym województwie, między innymi i w naszym, pracuje co najmniej po dwóch edukatorów przygotowanych w „Nowej Szkole”, a w najbliższym czasie ukończone zostanie szkolenie 1100 osób. Grupa ta będzie w stanie sprostać najpilniejszym potrzebom szkół w okresie poprzedzającym wprowadzenie nowego ustroju szkoły i nowych rozwiązań programowych.

W Departamencie Doskonalenia Nauczycieli Ministerstwa Edukacji Narodowej trwają prace nad koncepcją uruchomienia kolejnych kaskadowych programów przysposabiających do:

- nauczania w systemie zintegrowanym;
- nauczania w systemie blokowym;
- nauczania w gimnazjum;
- nauczania w nowym typie szkolnictwa zawodowego;
- podjęcia zadań wychowawczych w szerszym niż dotychczas zakresie;
- doskonalenia nauczycieli poszczególnych przedmiotów, w tym w nowych specjalnościach, np. w zakresie wykorzystania technologii informatycznej lub wiedzy o regionie.

poprzez programy radiowe, telewizyjne i inne formy kształcenia na odległość.

Szukając szerokiego poparcia społecznego dla proponowanych zmian, Ministerstwo Edukacji Narodowej zwraca się z ofertą do wszystkich nowatorskich nauczycieli, pracowników systemu doskonalenia nauczycieli i nadzoru pedagogicznego o włączenie się w prace upowszechniające założenia reformy edukacji. Promotorzy reformy będą pracować w środowisku oświatowym, dysponując aktualnymi informacjami przekazywanymi im bezpośrednio z ministerstwa.

c) usytuowanie i zadania placówek doskonalenia w nowej strukturze państwa

W obecnym systemie funkcjonowania oświaty działa około 60 publicznych placówek doskonalenia nauczycieli oraz kilkanaście niepublicznych o zasięgu ogólnopolskim. Ich zakres działania wykracza znacznie poza samo doskonalenie nauczycieli. A oto aktualny model systemu doskonalenia:

Institucje prowadzące (nadzorujące)	Institucje realizujące
Departament Doskonalenia Nauczycieli MEN <ul style="list-style-type: none"> • wyznacza politykę oświatową w zakresie doskonalenia i przygotowuje odpowiednie akty prawne • nadzoruje placówki doskonalenia o zasięgu ogólnopolski (w tym CODN) 	Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli <ul style="list-style-type: none"> • wykonuje centralne zadania związane z doskonaleniem nauczycieli • prowadzi i koordynuje projekty ogólnopolskie związane z doskonaleniem • wykonuje zadania zlecone przez MEN
Kurator Oświaty <ul style="list-style-type: none"> • tworzy i odpowiada za system doskonalenia i doradztwa na terenie województwa • nadzoruje pracę placówek doskonalenia nauczycieli o zasięgu wojewódzkim • prowadzi placówki doskonalenia oraz określa ich zadania 	Wojewódzka placówka doskonalenia nauczycieli <ul style="list-style-type: none"> • wykonuje zadania związane z doskonaleniem i doradztwem ustalone przez kuratora oświaty • wykonuje zadania ustalone przez kuratora oświaty, związane z pomiarem dydaktycznym i diagnozowaniem pracy placówek oświatowych
Dyrektor szkoły (lub innej placówki) <ul style="list-style-type: none"> • dba o doskonalenie zawodowe nauczycieli zgodnie z przyjętym planem • udziela pomocy i wsparcia nauczycielom podnoszącym swoje kompetencje zawodowe 	

Te same cele szkoleniowe będą również realizowane

Z zamieszczonej tabeli jasno wynika, iż wojewódzkie placówki doskonalenia nauczycieli wykonują dziś różnorodne zadania związane z doradztwem, doskonaleniem oraz szeregiem innych prac nie zawsze związanych z działalnością statutową placówki doskonalenia. Niejednokrotnie zdarza się, że obowiązki te są trudne do pogodzenia - także z merytorycznego punktu widzenia. W nowej koncepcji wynikającej z reformy systemu edukacji zadania te powinny zostać rozdzielone tak, aby rola i zakres odpowiedzialności placówki były jasno określone. Zadania związane z oceną pracy nauczyciela, mierzaniem jakości pracy placówki itp., a często wykonywane obecnie na zlecenie kuratora przez placówki doskonalenia, powinny być realizowane przez wyspecjalizowane instytucje.

Dotychczasowy system doskonalenia wykazuje również istotną lukę, jaką stanowi brak działalności doskonalącej prowadzonej na poziomie szkoły. Proponuję się więc, by zadania związane z doradztwem przyjął organ prowadzący szkołę oraz sama szkoła. Wiąże się to z potrzebą utworzenia nowych funkcji w strukturze szkoły. Także w tym kierunku zmierzają prace nad nowym statusem zawodowym nauczyciela.

Placówki doskonalenia podejmują liczne zadania zgodne ze swym przeznaczeniem, w tym: badanie potrzeb w zakresie doskonalenia, przygotowywanie ofert programowych, organizowanie i prowadzenie szkoleń oraz warsztatów, ewaluację prowadzonych zadań. Zgodnie z koncepcją nowego usytuowania placówek doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz ich statutem, każdy podmiot prawny (samorządy, stowarzyszenia, osoby prywatne) powinien móc prowadzić taką placówkę. Placówki te będą mogły poddać się akredytacji w ramach tworzonego systemu akredytacji. Jeśli spełnią określone procedurą warunki, znajdą się w centralnym rejestrze placówek. Będą wówczas mogły, między innymi, wykonywać centralnie zlecane zadania oraz wydawać, honorowane na terenie całego kraju, świadectwa.

Obecnie istniejące wojewódzkie placówki doskonalenia nauczycieli mają do wykonania wiele zadań związanych z wdrażaniem reformy edukacji. W zreformowanym systemie administracyjnym placówki te będą prowadzone przez samorządowe województwa. Planuje się, że zmiany w organizacji placówek doskonalenia lub ich likwidacja wymagały będą akceptacji MEN. Przy ogromnych zadaniach doskonalenia warunek taki jest konieczny - przynajmniej w kilkuletnim okresie przejściowym.

Dla wykonania wielu zadań związanych z przygotowaniem dyrektorów i nauczycieli do reformy planuje się powołanie centralnych placówek doskonalenia, odpowiedzialnych za realizację strategicznych zadań dla polityki państwa. Część z nich przejąć miałyby nowo tworzone instytucje, jak np. Centralna Komisja Egzaminacyjna czy Centralny Instytut Akredytacji dla Edukacji.

W tworzącej się nowej sytuacji oraz nowym miejscu w jakim znajdują się placówki doskonalące nauczycieli, koniecznym staje się opracowanie statusu zawodowego pracownika takiej placówki. Określić należałoby sposób i zasady jego zatrudnienia oraz standardy awansu zawodowego.

Wymaga to również określenia statusu prawnego oraz systemu akredytacji edukatora (specjalisty w zakresie doskonalenia dorosłych). Aktualnie trwają intensywne prace nad tymi zagadnieniami. O efektach tych działań, miejmy nadzieję, dowiemy się w najbliższym czasie.

d) finansowanie doskonalenia

Mając na uwadze konieczność doskonalenia nauczycieli w zakresach wyznaczanych przez reformę systemu edukacji, niezbędnym jest utrzymanie i uczciwa realizacja zapisu dotyczącego, że co najmniej 2,5% odpisu funduszu osobowego jest przeznaczona na doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli. Rozważanych jest kilka wariantów rozdzielania tego odpisu i zadań. Oto jedna z rozważanych propozycji:

- pozostawałoby w dyspozycji placówki oświatowej, która decydowałaby o tym, na jakie formy doskonalenia zatrudnionych w niej nauczycieli zostanie on przeznaczony;
- byłby do dyspozycji organu prowadzącego, z przeznaczeniem na doksztalcanie nauczycieli (dopłaty do czesnego), organizację doradztwa i doskonalenie nauczycieli;
- 0,5% byłby dodatkowo w gestii województwa samorządowego, z przeznaczeniem na zadania związane m.in. z utrzymaniem obecnych wojewódzkich placówek doskonalenia nauczycieli.

Natomiast zadania realizowane centralnie, m.in. przy wdrażaniu reformy oświaty, miałyby być finansowane ze środków umieszczonych w budżecie Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Celem wszystkich tych zmian jest stworzenie przejrzystego i prostego systemu doskonalenia, efektywnie wspierającego nauczycieli oraz szkoły. Która z rozważanych propozycji zostanie ostatecznie wdrożona? Czas pokaże.

Materiały wybrał i opracował:

mgr Lech Kowalewski

konsultant d/s kadry kierowniczej

Wykorzystane materiały:

1. *Podstawy Programowe Obowiązkowych Przedmiotów Ogólnokształcących*, Departament Strategii i Reformy Edukacji w Ministerstwie Edukacji Narodowej, marzec 1998r.
2. *Kształcenie Nauczycieli*, Departament Nauki Szkolnictwa Wyższego w Ministerstwie Edukacji Narodowej, marzec 1998r.
- * *Awans zawodowy nauczyciela - jakość i odpowiedzialność*, Departament Doskonalenia Nauczycieli w Ministerstwie Edukacji Narodowej, marzec 1998r.
- * *Doskonalenie dla reformy*, Departament Doskonalenia Nauczycieli w Ministerstwie Edukacji Narodowej, marzec 1998r.

Słupsk, kwiecień 1998r.

Aktywna historia

Centrum Nauczycieli w Gdańsku, wspólnie z Muzeum Zamkowym w Malborku są autorami warsztatów historycznych pod nazwą Aktywna Historia (AHA). Jest to już druga edycja tego przedsięwzięcia (AHA II). Tematyka projektu spotkała się z gorącym przyjęciem ze strony przybyłych nauczycieli, reprezentujących całą Polskę, a chcących bardziej autorsko i emocjonalnie podejść do swojego przedmiotu. Organizatorzy swymi działaniami dążą do pokonania barier, które nie pozwalają rozwinąć nowoczesnych, interdyscyplinarnych, innowacyjnych, eksperymentalnych, autorskich czy międzyśrodowiskowych działań w pracy nauczycielskiej. Właśnie temu służyć ma cykl spotkań nauczycieli i uczniów w różnych miejscach Polski. Miejscach, które nie tylko mówią o najważniejszych faktach historycznych, ale też opowiadają i ukazują historię lokalną.

Każdy zamek, pałac, dom czy osada posiadają własne pamiętki i własną historię. To one kształtują postawy ludzi w środowisku lokalnym. Żyją i czasem przeszłym i dniem dzisiejszym. To odkrywanie skarbów kultury lokalnej, przeżywanie historii w chwili działania – oddziaływania na ucznia, jest istotą projektu.

Autorzy zakładają, że głównym miejscem działania nauczycieli i uczniów będą obiekty zabytkowe i muzea, ze swymi zbiorami i wystawami. Działania te przyczynić się mają do opracowania scenariuszy działań, przy pełnej współpracy z gospodarzami spotkań, a następnie przeprowadzenia samodzielnych zajęć z grupami uczniowskimi, według opracowanych autorskich scenariuszy.

Spotkania te mają pozwolić wykorzystać tego rodzaju doświadczenia w pracy we własnych, bardzo różnych przecież środowiskach lokalnych.

Pierwszy projekt z roku szkolnego 1996/97 (AHA), realizowany był:

1. We wnętrzach Zamku w Łańcucie i służył poznaniu kultury szlachecko – magnackiej,
2. Zamek pokrzyżacki w Malborku służył poznaniu kultury zakonno – rycerskiej,
3. Na Ostrowie Legnickim – w miejscu wczesnośredniowiecznej siedziby książęcej, realizowano temat "Początki państwa polskiego",
4. Łódzki Młyn Książęcy był miejscem, w którym śledzono narodziny kapitalizmu w Polsce.

Uczestnicy tych spotkań działali wielopłaszczyznowo. Nagrywali film, przygotowując wcześniej scenariusz, tworzyli gry historyczne, prowadzili badania archeologiczne i etnograficzne oraz organizowali wystawy. Zdobywali przy tym nowe doświadczenia. Bezpośredni kontakt z autentycznym zabytkiem pozwalał wymieniać doświadczenia z innymi. Stwarzał wiele nowych możliwości, przydatnych w pracy z uczniami. Poszerzał pole interpretacji dla oceny i

wartościowania napotkanych zjawisk. Pozwalał zauważać różnorakie związki przyczynowo – skutkowe, niedostrzegalne podczas "zwykłego" turystycznego zwiedzania miejsc historycznych.

Istotne są tu przeżycia intelektualne, oparte na różnych sposobach myślenia o historii, powstałe w relacjach nauczyciel – uczeń – artysta – naukowiec – badacz – opiekun zbiorów.

Druga edycja projektu (AHA II) rozpoczęła się wizytą w Kołobrzegu (25.05.-28.05.1998 r.). Jej tematem jest "miejsce" łączące różne zdarzenia, osoby i dziedziny nauki. Grupa nauczycieli zainteresowanych naukami społecznymi, humanistyką i sztuką, chce wypracować cykl metodycznych propozycji dla szkół, które odchodzą w stronę bloków edukacyjnych i budują własne ścieżki międzyprzedmiotowe. Efektem tych działań będą propozycje zajęć angażujące różnorakie przedmioty szkolne do wspólnych nauczycielsko – uczniowskich doznań historycznych.

Wynikiem czterodniowych zajęć w kołobrzeskim muzeum, ratuszu, na starówce i na molo było wielkie dzieło plastyczne, złożone z kilkudziesięciu arkuszy papieru pakowego. Połączone w całość opowiadało historię Kołobrzegu na przestrzeni wieków.

Zarówno nauczyciele jak i ponad stuosobowa grupa uczniów z kołobrzeskich szkół, uczestnicząca w projekcie i wykonująca to dzieło, bardzo emocjonalnie podeszli do swojej pracy. Obserwując ich zaangażowanie można potwierdzić, że jest to wielkie pole do aktywności na terenie różnych miejscowości i szkół całej Polski.

Do zakończenia projektu uczestnicy poznają jeszcze szereg atrakcyjnych miejsc. Następne spotkanie odbędzie się na Kaszubach, a w nowym roku szkolnym odwiedzimy Kraków, Wrocław i Łódź. Myślę, że powstanie wiele ciekawych i atrakcyjnych pomysłów, które przełożone na scenariusze lekcyjne zainteresują historią wielu uczniów.

Organizatorzy myślą o następnych edycjach aktywnej historii, jednak już teraz my uczestnicy spotykamy się z wieloma trudnościami. Część nauczycieli nie otrzymała żadnej pomocy finansowej ze strony szkół czy instytucji odpowiedzialnych za oświatę i przyjechała na własny koszt (ok. 150 zł.). Były nawet sugestie, by doskonalenie odbywało się w czasie urlopu bezpłatnego. To trzeba zmienić.

*mgr Jerzy Liszewski
doradca metodyczny historii*

Polecamy:

*Jerzy Liszewski
Nauczanie praw człowieka w szkole
metodą projektów*

Słupsk, ODN 1998, s.38. cena 2,0 zł

*Odbyło się w ODN**Realizacja form doskonalenia w roku szkolnym 1997/1998*

1. Kurs metodyczny "Praca nauczyciela w kl. I – III". Adresat: nauczyciele nauczania początkowego, liczba uczestników 18, liczba godzin: 100
2. Kurs metodyczny "Wychowanie w przedszkolu". Adresat: nauczyciele wychowania przedszkolnego, liczba uczestników: 29, liczba godzin 75
3. Kurs specjal. gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej. Adresat: nauczyciele nauczania początkowego, wychow. przedszkolnego i wych. fizycznego, liczba uczestników: 99, liczba godzin: 90
4. Kurs przedmiotowy "Literatura współczesna dla dzieci i młodzieży". Adresat: nauczyciele j. polskiego, bibliotekarze ze szkół podstawowych, liczba uczestników: 32, liczba godzin: 36
5. Kurs problemowy dla liderów oświaty gminnej. Adresat: dyrektorzy szkół, wyróżniający się nauczyciele, pracownicy samorządowi, liczba uczestników: 34, liczba godzin: 100
6. Kurs problemowy w zakresie działań wspomagających proces wdrażania reformy program. Adresat: pracownicy nadzoru pedagogicznego, konsultanci, doradcy metodyczni, dyrektorzy szkół podstawowych i ponadpodstawowych, liczba uczestników: 227, liczba godzin: 16
7. Kurs pomiaru dydaktycznego. Adresat: doradcy metodyczni, pracownicy nadzoru pedagogicznego, dyrektorzy szkół, liczba uczestników :23, liczba godzin: 100
8. Podstawy pomiaru dydaktycznego. Adresat: nauczyciele szkół podstawowych, ponadpodstawowych różnych specjalności, liczba uczestników 89, liczba godzin: 80
9. Kurs problemowy "Wiedza o życiu seksualnym człowieka". Adresat: nauczyciele katecheci, wychowawcy klas szkół podstawowych i ponadpodstawowych, liczba uczestników 89, liczba godzin: 60
10. Kurs problemowy "Wychowywanie prorodzinne i seksualne". Adresat: nauczyciele wychow. klas szkół podstawowych, ponadpodstawowych, liczba uczestników 40, liczba godzin: 60
11. Profilaktyka uzależnień w szkole humanistycznej. Adresat: nauczyciele wychowawcy klas ze szkół podstawowych, liczba uczestników 26, liczba godzin: 20
12. Kurs komputerowy w zakresie podstaw obsługi komputera. Adresat: nauczyciele różnych specjalności ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, liczba uczestników: 42, liczba godzin: 40
13. Kurs komputerowy "Obsługa" biblioteki szkolnej. Adresat: nauczyciele bibliotekarze ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, liczba uczestników 8, liczba godzin: 20
14. Seminarium "Ocena pracy pisemnej ucznia i jej funkcja dydaktyczna". Adresat: nauczyciele j. polskiego z przygotowaniem kierunkowym ze szkół podstawowych, liczba uczestników 50, liczba godzin: 6
15. Seminarium "Lektura utworów poetyckich w szkole podstawowej". Adresat: nauczyciele j. polskiego szkół podstawowych, liczba uczestników 12, liczba godzin: 6
16. Warsztaty "Metody aktywne w nauczaniu matematyki". Adresat: nauczyciele matematyki ze szkół podstawowych kl. IV-VIII, liczba uczestników 29, liczba godzin: 40
17. Warsztaty "Eksperyment w nauczaniu fizyki". Adresat: nauczyciele fizyki uczący w kl. VI – VIII bez przygotowania kierunkowego, liczba uczestników 16, liczba godzin: 40
18. Warsztaty muzyczne "Formy planowania pracy nauczyciela muzyki w kl. IV – VIII". Adresat: nauczyciele uczący muzyki w kl. IV – VIII , liczba uczestników 29, liczba godzin: 30
19. Warsztaty plastyczne. Adresat: nauczyciele wychowania przedszkolnego, nauczania początkowego, plastyki w kl. IV-VIII bez przygotowania kierunkowego, liczba uczestników 43, liczba godzin: 25
20. Warsztaty dla nauczycieli j. polskiego "Program Nowa Matura". Adresat: nauczyciele j. polskiego w kl. maturalnych, liczba uczestników 49, liczba godzin: 24
21. Warsztaty "Ocenianie i recenzowanie prac egzaminacyjnych z matematyki". Adresat: nauczyciele matematyki ze szkół ponadpodstawowych, liczba uczestników 28, liczba godzin: 24
22. Warsztaty dramowe dla nauczycieli: Adresat: nauczyciele bibliotekarze szkolni, nauczyciele j. polskiego szkół podstawowych i ponadpodstawowych, liczba uczestników 13, liczba godzin: 40
23. Warsztaty w zakresie diagnozowania dziecka 6-letniego. Adresat: nauczyciele wychowywania przedszkolnego, liczba uczestników 59, liczba godzin: 30
24. Warsztaty "Agresja wśród dzieci i młodzieży". Adresat: nauczyciele pedagogzy szkolni, pracownicy poradni psychologicznych, wychowawcy placówek opiek.-wychowawczych, liczba uczestników: 68, liczba godzin: 24
25. Warsztaty "Terapia i pomoc dzieciom nadpobudliwym". Adresat: pedagogzy szkolni, wychowawcy klas ze szkół podstawowych, liczba uczestników: 22, liczba godzin: 40
26. Warsztaty "Praktycznie o dysleksji". Adresat: nauczyciele nauczania początkowego, wychowania przedszkolnego, liczba uczestników: 13, liczba godzin: 30
27. Warsztaty z zakresu doskonalenia wewnątrzszkolnego. Adresat: wicedyrektorzy szkół podstawowych, liczba uczestników: 20, liczba godzin: 34
28. Warsztaty "Aktywne uczestniczenie w rozwoju lokalnym gminy". Adresat: nauczyciele gminy Główny, liczba uczestników 17, liczba godzin: 16

29. Kurs kwalifikacyjny z zakresu oligofrenopedagogiki.
Adresat: nauczyciele, wychowawcy placówek dla dzieci upośledzonych umysłowo, oddziałów przedszkolnych integracyjnych, pracownicy poradni psychologiczno - pedagogicznych, liczba uczestników: 27, liczba godzin: 260

Łącznie : 1231 uczestników

Specjalizacja ośrodka w doskonaleniu

- Szkolenie z zakresu reformy szkolnictwa zawodowego
- Szkolenie liderów oświaty gminnej
- Kursy dla kierowniczej kadry oświatowej według programu TERM
- Szkolenie nauczycieli szkół ponadpodstawowych – program nowa matura
- Kursy metodyczne (nowe metody i formy pracy)
- Szkolenie z zakresu praw człowieka
- Kursy, warsztaty umiejętności wychowawczych
- Komunikacja edukacyjna
- Pomiar osiągnięć szkolnych
- Doskonalenie w zakresie aktywnych metod nauczania i wychowania

Planowanie doskonalenia

1. W jaki sposób?

- Ankiety, kwestionariusze, • Spis zapotrzebowania, • Rozmowy, wywiady, • Wyniki ewaluacji

2. Od kogo?

- Władze oświatowe (MEN, KO, samorządy), • Doradcy metodyczni, • Konsultanci ODN, • Dyrektorzy szkół, • Nauczyciele różnych specjalności

3. W czym się doskonalić?

- Wzbogacanie wiedzy przedmiotowej (porządkowanie, uzupełnianie, uaktualnianie, nabycie nowych wiadomości i umiejętności)
- Doskonalenie umiejętności metodycznych (nowe metody i formy pracy, poziomy wymagań, kategorie celów, ocenianie, aktywizowanie uczniów)
- Doskonalenie umiejętności wychowawczych (rozwiązywanie problemów wychowawczych, umiejętności komunikacyjne, rozwiązywanie konfliktów, radzenie sobie ze stresem, asertywność, budowanie empatii, współpraca w grupie)

Ogólne cele doskonalenia ODN w Słupsku

- Wyposażenie nauczycieli w umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji
- Uświadomienie znaczenia ewaluacji jako refleksji ukierunkowanej na planowanie zmian i rozwoju
- Doskonalenie umiejętności w zakresie aktywnego udziału w reformowaniu szkoły
- Dążenie do poprawy relacji międzyludzkich, dobrej komunikacji i rozwoju współpracy
- Zdobycie umiejętności w zakresie konstruowania narzędzi ewaluacji osiągnięć ucznia
- Poszerzenie wiedzy przedmiotowej, kompetencji i umiejętności w danym zakresie
- Przygotowanie liderów rad pedagogicznych
- Rozwijanie współpracy z gminami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami oświatowymi w kraju w zakresie reformowania szkoły
- Przygotowanie pracowników nadzoru, dyrektorów placówek oświatowo-wychowawczych, nauczycieli do wdrażania

reformy ze szczególnym uwzględnieniem problematyki wychowawczej

- Zapoznanie nauczycieli z systemem egzaminów państwowych (Nowa Matura, badanie kompetencji uczniów)
- Zapoznanie z prawami człowieka oraz prawami dziecka i ich realizacja w aktywnym nauczaniu

Ewaluacja skuteczności form doskonalenia organizowanych przez ODN w Słupsku

1. Ustalenie celu i techniki zbierania informacji.
2. Wybór narzędzi ewaluacji.
3. Opracowanie zbiorcze wyników ewaluacji.

Celem ewaluacji jest ocena skuteczności kursu w zakresie doboru tematyki, treści programu, form i metod, prowadzenia zajęć, prowadzącego (kadra), jakości materiałów dydaktycznych, atmosfery, aktywności własnej uczestnika, zadowolenia z udziału w zajęciach.

Techniki zbierania informacji w ODN w Słupsku: wywiad, -dyskusja grupowa, -rundka wypowiedzi, -kwestionariusze, ankiety, -analiza dokumentów – np. listy obecności (frekwencja na zajęciach), -punktowanie na osi, -zdania niedokończone (ustnie lub pisemnie) np. podoba mi się..., -rysunki np. kwiat

W naszym ośrodku często wykorzystuje się technikę porównania oczekiwań nauczycieli przed rozpoczęciem zajęć a spełnieniem tych oczekiwań po zakończeniu modułu, całego szkolenia. Są to wywiady ustne wybranych uczestników lub graficzne wypowiedzi na planszy.

Na podstawie wypowiedzi uczestników w większości przypadków oczekiwania zostały spełnione (przykład warsztatów z zakresu umiejętności wychowawczych).

Ocena wewnętrzna szkoleń na podstawie ewaluacji

Po zajęciach uczestnicy:

- potrafili konstruować narzędzia pomiaru osiągnięć szkolnych uczniów
- znają metody aktywne i umieją stosować je w pracy z uczniami
- potrafili rozwiązywać sytuacje konfliktowe
- nabyli umiejętności z zakresu komunikacji społecznej
- znają różne formy prowadzenia rad pedagogicznych
- mają świadomość potrzeby własnego doskonalenia się, zmiany i rozwoju
- poszerzyli wiedzę przedmiotową i metodyczną w danym zakresie
- nabyli umiejętności rozwiązywania problemów
- potrafili zastosować w praktyce nowe wiadomości i umiejętności
- zdobyli umiejętności w zakresie wprowadzania praw dziecka w placówkach oświatowo – wychowawczych

Najbliższe plany i zamierzenia

Planowane formy od sierpnia do grudnia 1998r.

- Kursy podstaw obsługi komputera (12 grup , nauczyciele różnych specjalności) - 40 godz.
- Kurs "Regionalizm w nauczaniu i wychowaniu" (nauczyciele historii, j. polskiego, geografii) – 40 godz.
- Warsztaty "Komunikatywne metody nauczania języków obcych (nauczyciele j. rosyjskiego) – 20 godz.
- Seminarium "Jak przygotować się do zdobywania stopni specjalizacji zawodowej" (nauczyciele różnych przedmiotów) – 6 godz.
- Warsztaty "Badanie kompetencji uczniów" (nauczyciele matematyki szkół podstawowych) – 20 godz.
- Kurs "Lider oświaty gminnej" – III edycja (radni, pracownicy samorządowi kadra kierownicza szkół, wyróżniający się nauczyciele) –100 godzin
- Warsztaty "Lider oświaty gminnej" – II część (dla osób uczestniczących w I i II edycji kursu organiz. w r. sz. 1997/98) – 24 godz.
- Kurs "Lider doskonalenia wewnątrzszkolnego"- I edycja (wicedyrektorzy, wybrani nauczyciele) – 100 godz.
- Kurs " Projektowanie i uruchamianie zmian" (zainteresowani n-le)-40 godz.
- Kurs kwalifikacyjny z zakresu oligofrenopedagogiki – kontynuacja (nauczyciele szkół i placówek kształcenia i wychow. specjalnego)-260 godz
- Warsztaty "Metody twórczego kierowania technikami nauczania i uczenia się " (nauczyciele bibliotekarze i inni zainteresowani tematyką) – 40 godz.
- Warsztaty "Metody aktywne w nauczaniu muzyki w kl. IV – VIII (nauczyciele uczący muzyki w kl .IV – VIII) – 20 godz.
- Lekcje biologii w terenie – zajęcia terenowe (nauczyciele biologii szkół podstawowych) – 20 godz.
- Warsztaty "Wokół praw dziecka" (nauczyciele – wychowawcy klas szkół podstawowych i ponadpodstawowych) – 30 godz.
- Warsztaty "Elementy edukacji geograficznej w nauczaniu początkowym (nauczyciele nauczania początkowego) – 30 godz.
- Kurs kształcenia umiejętności wychowawczych (nauczyciele, wychowawcy placówek opiekuńczo – wychowawczych) – 60 godz.
- Kurs specjalny gimnastyki korekcyjno – kompensacyjnej (nauczyciele nauczania początkowego i wychowania fizycznego) – 90 godz.

mgr Elżbieta Trojanowicz

konsultant ds. doskonalenia nauczycieli

Uwaga!

Nauczyciele wszystkich przedmiotów

Nauczyciele doradcy informują, że powakacyjne konferencje metodyczne odbywać się będą, nie jak dotychczas w końcu sierpnia, lecz w drugą i trzecią sobotę września 1998r.

Zapraszamy!

Studia podyplomowe

Instytut Pedagogiki WSP w Słupsku informuje, że z dniem 1 października 1998r. rozpoczną się zajęcia na:

* Studiach podyplomowych (zaocznych) dla absolwentów pedagogiki przedszkolnej w zakresie pedagogiki wczesnoszkolnej.

* Studiach podyplomowych (zaocznych) w zakresie pedagogiki ogólnej dla absolwentów studiów wyższych nie mających przygotowania pedagogicznego.

Studia pedagogiki wczesnoszkolnej i pedagogiki ogólnej trwać będą dwa semestry. Opłata roczna wynosi 1800,00 zł. Chętni powinni zgłosić się do Instytutu Pedagogiki, sala 5a (od poniedziałku do piątku w godz. 10.00-13.00). O przyjęciu na studia decyduje kolejność zgłoszeń (ostateczny termin mija 30. lipca 1998r.). Wymagane dokumenty przy przyjmowaniu na studia: *podanie, * kwestionariusz osobowy, * odpis dyplomu magistra, * dowód wpłaty za I semestr (900 zł).

Kurs konstruowania programów nauczania

Instytut Badań Edukacyjnych zainspirowany działaniami Ministerstwa Edukacji Narodowej zmierzającymi do przebudowy systemu edukacji w Polsce – uprzejmie informuje, że z dniem 1 października 1998r. zamierza uruchomić nową formę doskonalenia nauczycieli z zakresu konstruowania programów nauczania. Będzie to pierwsza forma doskonalenia nauczycieli o tej tematyce, której zakres wychodzi naprzeciw postulatam środowisk nauczycielskich zgłaszanych do ministerstwa edukacji Narodowej w kontekście nowych zadań wynikających z założeń reformy systemu edukacji.

Oferta skierowana do nauczycieli obejmuje następujące formy doskonalenia:

- studium podyplomowe – przewidziane na 270 godz. – przeznaczone dla nauczycieli legitymujących się dyplomem szkoły wyższej (orientacyjny koszt ok. 1500 zł. płatne w 2 ratach).
- kurs – przewidziany na około 80 godz. adresowany do nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia (koszt ok. 650 zł, płatne w 2 ratach)

Absolwenci studium, a także kursu uzyskują świadectwa wg wzorów określonych w załącznikach do §14.1 Rozporządzenia Ministra edukacji Narodowej, Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dn. 12.X.1993r. w sprawie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych (Dz. U. nr 103, poz. 472).

Uruchomionej formie doskonalenia Instytut zagwarantuje wysoki poziom merytoryczny, ciekawą formę zajęć – głównie w charakterze warsztatów i seminariów oraz konkurencyjne – w stosunku do ofert rynkowych – ceny proponowanych szkoleń.

Oczekując na zgłoszenia do dnia 31.05.1998r. informuję, że szczegółowe dane o uruchomionej formie wraz z programem i terminem rozpoczęcia prześlemy do zainteresowanych nauczycieli odrębnym pismem, na początku nowego roku szkolnego. Pełne informacje prosimy kierować na adres Instytutu: 01 – 180 Warszawa, ul. Górczewska 8, fax. 632 – 18 – 95. Dodatkowych informacji można uzyskać w Instytucie telefonicznie u dr inż. Barbary Baraniak (tel. 632 – 80 – 84; 632 – 02 – 21 w. 126) lub Ewy Białej (tel. 632 – 18 – 95; 632 – 02 – 21 w. 127).

doc. dr hab. Andrzej Bogaj

Z-ca Dyrektora ds. Naukowo - Badawczych

Załącznik nr 1: Informacje o preferowanej formie doskonalenia z zakresu doboru treści powinny zawierać dane: * Nazwa i adres szkoły, * Imię i nazwisko nauczyciela, * Preferowana forma doskonalenia (wybrać jedną z form: studium podyplomowe, kurs), * Nauczany przedmiot lub blok (wpisać nazwę(y) nauczanego(ych) przedmiotu(ów) lub bloku integrującego dyscypliny wiedzy).

Załącznik nr 2: Podstawowe dane o formach doskonalenia z zakresu doboru treści kształcenia. Uczestnikami doskonalenia na poziomie studium podyplomowego mogą być nauczyciele, którzy ukończyli studia wyższe, a kursu również nauczyciele nie spełniający powyższego warunku. Rekrutacja nauczycieli obejmuje cały kraj, przy czym Instytut nie refunduje koszt podróży oraz noclegów - te ostatnie IBE może zapewnić w bursach za dodatkową odpłatnością. Zasady refundacji kosztów szkolenia, w tym opłat, z tytułu

delegacji oraz uprawnień urlopowe reguluje Rozporządzenie MEN oraz MOiPS z dnia 10.10.1993r. (Dz.U. nr 103, poz. 472). Wykłady i zajęcia warsztatowe odbywać się będą w gmachu Instytutu Badań Edukacyjnych (01-180 Warszawa, ul. Górczewska 8). Podstawą przyjęcia będzie przesłanie w terminie do 30.06.1998r. na adres Instytutu: * deklaracji zgłoszenia (Załącznik nr 3), * odpisów dyplomów poświadczających poziom wykształcenia oraz przygotowania pedagogicznego, * dowodu wpłaty (1 rata) na konto IBE Kredyt Bank SA I O/Warszawa, nr 15001012-80156-121010001077 **Załącznik nr 3:** Ramowy program doskonalenia nauczycieli z zakresu doboru treści kształcenia: 1. Systematyka terminologiczna pojęć z zakresu doboru treści kształcenia. 2. Konstruowanie różnych grup celów (warsztaty). 3. Formułowanie treści kształcenia oraz zakresu materiału nauczania dla potrzeb różnych dokumentów edukacyjnych: opisu, kwalifikacji, podstawy programowej, programu nauczania, szczegółowego rozkładu materiału nauczania (warsztaty). 4. Przemiany w strukturze programów kształcenia (wykład). 5. Analiza programów nauczania (warsztaty). 6. Przegląd koncepcji (metod) doboru treści kształcenia (wykład). 7. Tradycyjne koncepcje (metody) a dobór treści w wybranych dziedzinach wiedzy (warsztaty). 8. Współczesne koncepcje (metody) doboru treści i ich zastosowanie do konstrukcji programów nauczania - na przykładzie wybranych dziedzin wiedzy (warsztaty). 9. Blokowa struktura programów nauczania a dobór treści na przykładzie wybranych dziedzin wiedzy (warsztaty). 10. Podstawa programowa a program nauczania - uwarunkowania prawne, kryteria ich różnicowania oraz procedury konstruowania (wykład). 11. Zastosowanie podstaw programowych do konstruowania programów nauczania (warsztaty). 12. Konstrukcja rozkładu nauczania w świetle opracowanych programów nauczania na podstawie podstaw programowych (warsztaty). 13. Podstawy jakości w edukacji (wykład). 14. Konstruowanie narzędzi do oceny procesu kształcenia (warsztaty). 15. Opracowanie programu nauczania wybranej dyscypliny wiedzy (praca końcowa) (seminarium). **Załącznik nr 4:** Zgłoszenie powinno zawierać dane: * pieczęć miejsca pracy, * Instytut Badań Edukacyjnych Dział Usług Edukacyjnych, ul. Górczewska 8, 01 - 180 Warszawa. * Deklaruję uczestnictwo w zajęciach: 1. Imię i nazwisko:.....2. Data urodzenia: dzień... miesiąc... rok... miejsce.... 3. Adres zamieszkania: miejscowość... ulica... nr domu ... nr mieszkania... kod ... telefon domowy ... 4. Nazwa ukończonej uczelni - szkoły.... 5. Posiadane kwalifikacje pedagogiczne .... 6. Specjalność wyuczona ... 7. Przedmiot nauczany .... 8. Miejsce pracy (nazwa) ... 9. Adres miejsca pracy: miejscowość... ulica ... nr domu ... kod ... telefon do pracy .... 10 Data rozpoczęcia pracy w szkolnictwie: ... * Podpis osoby zgłaszającej się

Podyplomowe Studium

“Informatyka dla nauczycieli”

Wydział Elektroniki Politechniki Koszalińskiej zaprasza do Podyplomowego Studium “Informatyka dla nauczycieli”. Studium zaoczne dwusemestralne – 250 godzin dydaktycznych w dziesięciu zjazdach. Zajęcia odbywać się będą głównie w czasie pozasłużbowym. Wykłady, konsultacje i warsztaty metodyczne w laboratorium CEN w Koszalinie (jednostka organizacyjna Kuratorium Oświaty). Noclegi w bazie CEN w Koszalinie. Absolwenci uzyskują umiejętność stosowania techniki komputerowej w dydaktyce. Świadectwo ukończenia studium podyplomowego Politechniki Koszalińskiej potwierdza kwalifikacje do prowadzenia przedmiotu “Informatyka”. Kandydaci mogą ubiegać się o częściowe dofinansowanie ze środków własnych szkół, środków samorządowych, programu stypendialnego Kuratorium Oświaty. Informacje: Dziekanat Wydziału Elektroniki Politechniki Koszalińskiej, ul. Partyzantów 17, 75-411 Koszalin, tel. (094) 433-331 w. 206, 363, tel. (094) 433-485, tel./fax (094) 433-479.

Podsumowanie konkursów przedmiotowych

W okresie od 09.01.1997r. do 25.04.1998r. odbyła się kolejna edycja jedenastu konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych. W konkursach wzięło udział ponad 4 tysiące uczniów województwa śląskiego.

I MIASTO ŚLĄPSK I REJON ŚLĄPSKI

Do I etapu konkursów przedmiotowych przystąpiło 1819* uczniów, z tego do finału zakwalifikowało się 118 uczestników, co stanowi 6,5% ogólnej liczby startujących uczniów.

Laureatami zostało 36 osób (22 uczniów śląpskich szkół i 14 z rejonu śląpskiego). Ilość laureatów do ogólnej liczby startujących wyniosła 2%.

Ze śląpskich szkół najlepiej wypadła SP 18 – 6 laureatów.

II MIASTO BYTÓW I REJON BYTOWSKI

W I etapie konkursów przedmiotowych wzięło udział 597* uczniów szkół podstawowych z bytowa i rejonu bytowskiego. Do finału zakwalifikowało się 43 uczestników, co stanowi 7,2% ogólnej liczby startujących.

Laureatami zostało 12 uczestników finału (8 uczniów ze szkół bytowskich i 4 z rejonu bytowskiego). Liczba laureatów stanowi 2% ogólnej liczby uczestników.

Najlepiej wypadły szkoły: SP 2, SP 3 – po 3 laureatów.

III MIASTO CZŁUCHÓW I REJON CZŁUCHOWSKI

Do I etapu konkursów przedmiotowych przystąpiło 705* uczniów szkół podstawowych z Człuchowa i rejonu człuchowskiego. Do finału zakwalifikowało się 70 uczestników, co stanowi 9,9% ogólnej liczby startujących uczniów.

Laureatami zostało 34 uczestników finału (23 uczniów z Człuchowa i 11 z rejonu Człuchowskiego).

Ilość laureatów do ogólnej liczby startujących uczniów wyniosła 4,8%. Największy sukces w rejonie i w województwie śląskim odniosła SP 1 z Człuchowa, z której aż 17 uczniów zostało laureatami konkursów przedmiotowych.

IV LĘBORK I REJON LĘBORSKI

W I etapie konkursów przedmiotowych wzięło udział 746* uczestników ze szkół podstawowych miasta Lęborka i rejonu lęborskiego. Do finału wojewódzkiego zakwalifikowało się 89 uczniów, co stanowi 11,9% ogólnej liczby startujących.

Laureatami zostało 21 uczestników finału (14 uczniów z Lęborka i 7 z rejonu lęborskiego). Ilość laureatów do ogólnej liczby startujących uczniów wyniosła 2,8%.

W rejonie lęborskim najlepiej wypadła SP 8, z której 4 uczniów zostało laureatami.

V WOJEWÓDZTWO ŚLĄPSKIE

Ogółem, na terenie województwa do konkursów przedmiotowych przystąpiło 3867* uczniów, do finału zakwalifikowało się 320 uczestników – co stanowi 8,3% ogólnej liczby startujących.

Laureatami zostało 103 uczniów, czyli 2,7% ogólnej liczby startujących uczniów. Uczestnikami konkursów przedmiotowych byli głównie uczniowie klas ósmych, ale sukcesy odnieśli również najmłodsi uczestnicy. Wśród laureatów i finalistów znalazło się 12 uczniów klas 5 i 6.

W konkursie historycznym:

- Kamil Sobczyński z SP w Gostkowie, uczeń klasy 5 – laureat
- Małgorzata Roman z SP 1 w Ustce, uczennica kl. 6 – finalistka
- Jolanta Wiczowska z SP 1 w Bytowie, uczennica kl. 6 – finalistka
- Marcin Gizara z SP w Redzikowie, uczeń kl. 6 – finalistka

W konkursie geograficznym najmłodszymi uczestnikami finału zostali:

- Karol Kiełtyka – uczeń klasy 5, SP w Wicku – finalistka
- Krzysztof Lewenstam – uczeń kl. 6, SP 6 w Śląpsku – laureat
- Łukasz Garliński – uczeń kl. 6, SP 3 w Śławnie – finalistka
- Daniel Żyźniewski – uczeń kl. 6, SP 1 w Bytowie – finalistka

W konkursie z języka niemieckiego laureatką została:

- Urszula Zaborowska – uczennica kl. 6, SP 2 w Bytowie

Najmłodsi uczestnicy finału konkursu z języka angielskiego:

- Julian Swift – uczeń kl. 5 SP 6 w Śląpsku – laureat
- Bartłomiej Sternal – uczeń kl. 6 SP 3 w Bytowie – laureat
- Joanna Pietrlewicz – uczennica kl. 6 SP 5 w Bytowie

Kilkunastu uczniów zakwalifikowało się do finałów w więcej niż jednym konkursie, w tym 4 uczniów odniosło sukces aż w 3 konkursach przedmiotowych.

- Marcin Walkowiak, uczeń kl. 8 SP 3 w Człuchowie został laureatem w trzech konkursach: matematycznym, fizycznym i chemicznym.

* bez liczby uczestników I etapu konkursu j. angielskiego i informatyki - eliminacje szkolne (brak danych)

- Marcin Hoppe, uczeń kl. 8 SP 1 w Człuchowie został laureatem w dwóch konkursach: chemicznym i informatycznym oraz finalistą w konkursie z języka angielskiego.
- Konrad Małachowski, uczeń kl.8 SP 1 w Człuchowie został laureatem w dwóch konkursach: historycznym i geograficznym oraz finalistą w konkursie języka niemieckiego.
- Wojciech Kiedrowski, uczeń kl.8 SP 1 w Człuchowie został laureatem w konkursie fizycznym i finalistą w dwóch konkursach: matematycznym i z języka niemieckiego.

Listy laureatów i finalistów podane są zgodnie z protokołami z finałów konkursów wojewódzkich. Wyniki poszczególnych konkursów omówione są w następującej kolejności :

I – język polski	V – język niemiecki	IX – biologia
II – matematyka	VI – geografia	X – informatyka
III – historia	VII – chemia	XI – język angielski
IV – fizyka	VIII – język rosyjski	

I KONKURS Z JEZYKA POLSKIEGO

LAUREACI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Nazwisko nauczyciela
1	Jaśkiel Magdalena	SP Damnica	VIII	45	81,8	Elżbieta Lubińska
2	Księżyk Magdalena	SP Łeba	VIII	45	81,8	Regina Koleśnik

FINALIŚCI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Nazwisko nauczyciela
1	Nita Marta	SP1 Człuchów	VIII	37,5	68,1	Olga Łącka
2	Brywczyńska Anna	SPKończygłowy	VIII	35	63,6	Wioletta Garska
3	Sanojca Katarzyna	SP8 Lębork	VIII	35	63,6	Lucyna Głowacka
4	Kobierska Sylwia	SP1 Człuchów	VIII	34	61,8	Jolanta Lisek
5	Skowyrza Joanna	SP1 Lębork	VII	33,5	60,9	Iwona Suszyńska
6	Woronowicz Marta	SP Łeba	VIII	31,5	57,2	Regina Koleśnik
7	Nerlo Monika	SP3 Człuchów	VIII	30	54,5	Małgorzata Gostomczyk
8	Peplińska Marcelina	SP5 Bytów	VIII	29,5	53,6	Danuta Zabrocka
9	Suszyńska Julia	SP8 Lębork	VIII	28	50,9	Luiza Szatkowska
10	Chmara Barbara	SP Polnica	VII	27	49	Aleksandra Pietucha
11	Kowalik Joanna	SP3 Bytów	VIII	27	49	Beata Reszka
12	Lisowska Marta	SP3 Człuchów	VIII	27	49	Małgorzata Gostomczyk
13	Zygnerska Lucyna	SP Uniechów	VIII	26	47,2	Roman Łącki
14	Dulęba Anna	SP Łeba	VIII	22	40	Ludomira Wiśniewska
15	Piasecka Joanna	SP Redkowice	VIII	20	36,3	Barbara Malek

ZESTAWIENIE ZBIORCZE KONKURSU Z JEZYKA POLSKIEGO DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

Rejon	I Etap	II Etap	III Etap	Laureaci
słupski	369	75	1	1
bytowski	107	50	3	-
człuchowski	127	39	6	-
łęborski	135	31	7	1
razem	738	195	17	2

I Etap – odbył się 09.01.1998r. w szkołach podstawowych 4 rejonów :

m. Słupsk i rejon – 14 szkół   m. Bytów i rejon – 8 szkół
m. Człuchów i rejon – 6 szkół   m. Lębork i rejon – 6 szkół

II Etap – odbył się 21.02.1998r.

Słupsk – SP3, Bytów – SP1, Człuchów SP1, Lębork – SP3

III Etap (wojewódzki) odbył się 21.03.1998r. w SP3 (Słupsk)

II KONKURS Z MATEMATYKI

LAUREACI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Imię i nazwisko nauczyciela
1	Okrój Lidia	SP8 Lębork	VIII	50	100	Maria Urich
2	Markiewicz Anna	SP8 Lębork	VIII	46,5	93	Maria Urich
3	Walkowiak Marcin	SP3 Czuchów	VIII	45,5	91	Irena Ilków
4	Nowacka Joanna	SP Barcino	VIII	40	80	Małgorzata Plutowska
5	Żebrowski Michał	SP18 Słupsk	VIII	40	80	Romuald Nikiel

FINALIŚCI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Imię i nazwisko nauczyciela
1	Trajdos Łukasz	SP Głuszyno	VIII	35	70	Dorota Żywicka
2	Kiedrowski Wojciech	SP1 Czuchów	VIII	34,75	69,5	Jadwiga Suchacka
3	Krawczyk Łukasz	SP1 Ustka	VIII	34,25	68,5	Sylwia Mikołajczyk
4	Cieślik Aleksandra	SP Przechlewo	VIII	33,5	67	Mariola Baranowska
5	Wasylewicz Agnieszka	SP Leba	VIII	32,5	65	Leszek Fic
6	Więckowski Maciej	SP Nowa Wieś Lęborska	VIII	32,25	64,5	Helena Mędrzak
7	Molenda Sylwia	SP6 Słupsk	VIII	31,75	63,5	Magda Staszkievicz
8	Rosołek Agnieszka	SP4 Słupsk	VIII	31,5	63	Teresa Żybul
9	Dykier Alicja	SP4 Słupsk	VIII	30,5	61	Eleonora Wójtowicz
10	Okrój Jolanta	SP Główny	VIII	28	56	Romana Kwiecień

ZESTAWIENIE ZBIORCZE KONKURSU
MATEMATYCZNEGO DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

Rejon	I Etap	II Etap	III Etap	Laureaci
słupski	312	27	7	2
bytowski	96	10	-	-
czuchowski	92	6	3	1
łęborski	101	11	5	2
razem	601	54	15	5

I Etap – odbył się 09.01.1998r. w szkołach podstawowych 4 rejonów :

m. Słupsk i rejon – 14 szkół   m. Bytów i rejon – 8 szkół
m. Czuchów i rejon – 7 szkół   m. Lębork i rejon – 6 szkół

II Etap (rejonowy) odbył się 21.02.1998r.

Słupsk – SP6, Bytów – SP1, Czuchów - SP1, Lębork – SP4

III Etap (finał) odbył się 21.03.1998r. w SP6 (Słupsk)

III KONKURS Z HISTORII

LAUREACI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Imię i nazwisko nauczyciela
1	Brzeziński Piotr	SP Lebień	VIII	97	97	Krzysztof Wojtysiak
2	Czajkowski Patryk	SP2 Bytów	VIII	92,5	92,5	Krzysztof Melchert
3	Kmieciak Przemysław	SP8 Lębork	VIII	91,5	91,5	Daniel Nadworski
4	Lupa Emila	SP Debrzno	VII	90,5	90,5	Barbara Adler
5	Pawlukiewicz Michał	SP Kępice	VIII	90	90	Irena Johaniewicz
6	Karwat Paweł	SP Rzeczenica	VIII	89	89	Leszek Zwoliński
7	Śmigieński Krzysztof	SP 2 Miastko	VIII	88,5	88,5	Ewa Przychodniak
8	Widz Leszek	SP8 Lębork	VIII	88,5	88,5	Daniel Nadworski

9	Reszka Jakub	SP Borowy Młyn	VII	85	85	Mirosław Bukowski
10	Żeszutek Kamil	SP Biesowice	VIII	83,5	83,5	Jolanta Chachaj
11	Drozd Radosław	SP Rzeczenica	VIII	83,5	83,5	Leszek Zwoliński
12	Małachowski Konrad	SP1 Człuchów	VIII	83	83	Krystyna Wnuk-Lipińska
13	Kucharski Maciej	SP1 Człuchów	VIII	81,5	81,5	Krystyna Wnuk-Lipińska
14	Sobczyński Kamil	SP Gostkowo	V	81,5	81,5	Mirosław Sobczyński
15	Stelmasiak Piotr	SP4 Lebork	VIII	81	81	Jadwiga Nadworska
16	Anisimowicz Anna	SP4 Łębork	VII	81	81	Jadwiga Nadworska
17	Pasińska Marzanna	SP Rychnowy	VIII	80,5	80,5	Jolanta Graszek
18	Kwiatkowski Piotr	SP 1 Człuchów	VII	80,5	80,5	Krystyna Wnuk-Lipińska
19	Jobczyk Krystian	SP3 Bytów	VIII	80	80	Stanisław Badowski
20	Waško Marcin	SP17 Słupsk	VII	80	80	Anna Sowicz

FINALIŚCI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Imię i nazwisko nauczyciela
1	Lupa Marcin	SP Debrzno	VIII	78,5	78,5	Barbara Adler
2	Guza Aleksandra	SPRzeczenica	VIII	77	77	Leszek Zwoliński
3	Rutkowska Agnieszka	SP4 Łębork	VII	74,5	74,5	Jadwiga Nadworska
4	Krzycki Wojciech	SP1 Słupsk	VIII	73,5	73,5	Maria Gardas
5	Fabisiak Rafał	SP4 Łębork	VIII	73,5	73,5	Jadwiga Nadworska
6	Daniło Anna	SP1 Słupsk	VIII	72,5	72,5	Maria Gardas
7	Mozzko Katarzyna	SP14 Słupsk	VIII	72,5	72,5	Elżbieta Gawrońska
8	Rogalska Aleksandra	SP8 Łębork	VIII	72,5	72,5	Teresa Babul
9	Lejczak Ireneusz	SP8 Łębork	VIII	71	71	Teresa Babul
10	Roman Małgorzata	SP1 Ustka	VI	70	70	Anna Błaszczuk
11	Wiczowska Joanna	SP1 Bytów	VI	68,5	68,5	Halina Bogusławska
12	Wdowiak Maciej	SP Gostkowo	VII	68	68	Mirosław Sobczyński
13	Gizara Marcin	SPRedzikowo	VI	67,5	67,5	Mirosław Sawicki
14	Filipczyk Piotr	SP18 Słupsk	VII	67	67	Małgorzata Podlak
15	Jędrzejewski Paweł	SP4 Łębork	VIII	66,5	66,5	Jadwiga Nadworska
16	Kozieł Marcin	SP6 Słupsk	VIII	66	66	Jolanta Słomian
17	Szczepaniak Krzysztof	SP Kępice	VIII	66	66	Irena Johaniewicz
18	Sadecki Paweł	SP2 Miastko	VIII	65,5	65,5	Ewa Przychodniak
19	Barska Barbara	SPDebrzno	VIII	64	64	Barbara Adler
20	Cichosz Marta	SPKorzybie	VIII	63,5	63,5	Teresa Cichosz
21	Pająk Krzysztof	SP17 Słupsk	VII	63,5	63,5	Anna Sowicz
22	Cieśla Łukasz	SP18 Słupsk	VIII	63	63	Małgorzata Podlak
23	Kassner Maciej	SP 3 Człuchów	VIII	63	63	Bogumiła Krawczyk
24	Kiel Wojciech	SP Koczala	VIII	63	63	Bożena Matynia
25	Ślosorz Aleksandra	SP4 Słupsk	VIII	62,5	62,5	Ewa Michałowska
26	Grzybowska Adriana	SP4 Łębork	VIII	62	62	Jadwiga Nadworska
27	Jedzierowski Tomasz	SP3 Łębork	VII	60,5	60,5	Bożena Loda
28	Próba Maciej	SP2 Słupsk	VIII	60,5	60,5	Lucyna Szczepańska
29	Salachna Łukasz	SP3 Ustka	VIII	60,5	60,5	Bożena Bąk
30	Lewiński Jacek	SP3 Łębork	VII	57,5	57,5	Bożena Loda
31	Okrój Monika	SP5 Łębork	VII	57,5	57,5	Joanna Odrowąż-Piramowicz
32	Naglak Marcin	SP1 Sławno	VII	57	57	Mirosław Kopowski
33	Cieśliński Michał	SP Lipnica	VII	56,5	56,5	Jerzy Sroder
34	Kozikowska Katarzyna	SP2 Miastko	VII	56	56	Ewa Przychodniak
35	Suchanowski Marian	SP1 Sławno	VII	54,5	54,5	Mirosław Kopowski
36	Pietrzak Anna	SP9 Słupsk	VII	54	54	Jan Wild
37	Spalk Wiktor	SP Potęgowo	VIII	53,5	53,5	Jarosław Myszk
38	Roman Artur	SP8 Łębork	VIII	52,5	52,5	Teresa Babul
39	Żyluk Bartosz	SP2 Sławno	VII	52,5	52,5	Stanisław Guzowski
40	Jackiewicz Agata	SP9 Słupsk	VIII	51	51	Zbigniew Stec
41	Maszota Jacek	SP Maszewo	VIII	50,5	50,5	Elżbieta Borowska
42	Górski Michał	SP6 Słupsk	VII	48,5	48,5	Jolanta Słomian
43	Toczyńska Beata	SP2 Miastko	VIII	48,5	48,5	Ewa Przychodniak
44	Sałaj Ewa	SP3 Sławno	VIII	47	47	Danuta Gliszczyńska

8	Bykowski Piotr	SP4 Lebork	VII	77,5	86,1	Roman Klasa
9	Żukowska Halina	SP1 Słupsk	VII	77	85,5	Joanna Szczurko
10	Kozakiewicz Piotr	SP7 Lębork	VIII	77	85,5	Maria Rawlik
11	Cieplik Paweł	SP1 Bytów	VIII	76	84,4	Dorota Kerlin
12	Gawron Tomasz	SP1 Lębork	VIII	76	84,4	Lucyna Racis
13	Kamińska Agnieszka	SP1 Słupsk	VII	76	84,4	Joanna Szczurko
14	Lewicka Agata	SP11 Słupsk	VIII	75	83,3	Anna Janta-Lipska
15	Małachowski Konrad	SP1 Człuchów	VIII	75	83,3	Krzysztof Lichucki
16	Gąsiorowski Michał	SP Postomino	VII	74	82,2	Halina Wenda
17	Lewanstam Krzysztof	SP6 Słupsk	VI	73	81,1	Mirosław Grzelczak
18	Gross Andrzej	SP Szczecurze	VII	72	80	Bożena Kluska

FINALIŚCI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Imię i nazwisko nauczyciela
1	Kiełytko Karol	SP Wicko	V	71	78,8	Anna Bugajska
2	Burak Magdalena	SP Debrzno	VII	70	77,7	Danuta Czajkowska
3	Ruciński Łukasz	SP1 Lębork	VII	70	77,7	Lucyna Racis
4	Szponarska Agata	SP Leśnice	VII	70	77,7	Jarosław Greszta
5	Żyźniewski Daniel	SP1 Bytów	VI	69	76,6	Dorota Kerlin
6	Góral Aleksandra	SP14 Słupsk	VIII	68	75,5	Danuta Pietkiewicz
7	Rudnik Anna	SP1 Miastko	VIII	68	75,5	Mirosława Liszewska
8	Mularczyk Karolina	SP1 Słupsk	VII	67	74,4	Joanna Szczurko
9	Szczepanik Paweł	SP2 Bytów	VI	67	74,4	Bożena Woronkiewicz
10	Storoż Wojciech	SP3 Bytów	VII	67	74,4	Teodora Fijałkowska
11	Cieśla Łukasz	SP18 Słupsk	VIII	66	73,3	Maria Stacharska
12	Koziarski Szymon	SP4 Słupsk	VIII	66	73,3	Alina Andrzejewska
13	Gasperowicz Wojciech	SP Lebień	VIII	66	73,3	Lucyna Racis
14	Lemańczyk Roman	SP1 Miastko	VIII	66	73,3	Mirosława Liszewska
15	Wojtaszek Katarzyna	SP1 Słupsk	VII	64	71,1	Joanna Szczurko
16	Kowalik Agnieszka	SP Zerkowo	VIII	63	70	Zofia Bartkowiak
17	Janikowski Szymon	SP Niezabyszewo	VII	63	70	Jolanta Majkowska
18	Łacka Marta	SP3 Bytów	VII	62	68,8	Teodora Fijałkowska
19	Czekalowski Rafał	SP7 Lębork	VIII	61	67,7	Maria Rawlik
20	Władyczak Olga	SP Redkowice	VIII	60	66,6	Halina Wdowiak
21	Sawicki Mariusz	SPWrześnica	VIII	60	66,6	Grażyna Duszyńska
22	Golec Marcin	SP3 Sławno	VIII	58	64,4	Zygmunt Tilak
23	Krajdocka Ewelina	SP Leśnice	VII	58	64,4	Jarosław Greszta
24	Daleka Lucyna	SP1 Lębork	VIII	56	62,2	Krzystian Trawski
25	Michalska Paulina	SP1 Człuchów	VIII	55,5	61,6	Halina Pączek
26	Reuter Grzegorz	SP1 Lębork	VII	55	61,1	Krzystian Trawski
27	Graliński Łukasz	SP3 Sławno	VI	55	61,1	Zygmunt Tilak
28	Nenca Piotr	SP1 Człuchów	VIII	54	60	Halina Pączek
29	Ambroziak Paweł	SP2 Sławno	VII	53	58,8	Halina Kostrzewa
30	Bojowski Arkadiusz	SP Koczawa	VIII	53	58,8	Marek Chodoń
31	Trzebiatowski Szymon	SP1 Miastko	VII	50	55,5	Gabriela Głowczewska
32	Nastaj Martyna	SP7 Lębork	VII	48	53,3	Maria Rawlik
33	Kowalska Monika	SP Rychnowy	VIII	39	43,3	Wanda Być

**ZESTAWIENIE ZBIORCZE KONKURSU
GEOGRAFICZNEGO DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH**

Rejon	I Etap	II Etap	III Etap	Laureaci
słupski	242	81	20	6
bytowski	86	26	7	2
człuchowski	104	33	9	5
łęborski	136	53	15	5
razem	568	193	51	18

**ZESTAWIENIE ZBIORCZE KONKURSU
CHEMICZNEGO DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH**

Rejon	I Etap	II Etap	III Etap	Laureaci
słupski	149	39	13	2
bytowski	55	27	4	-
człuchowski	75	20	12	7
łęborski	58	9	5	1
razem	337	95	34	10

I Etap odbył się 23.01.1998r. w szkołach podstawowych w 4 rejonach :

m. Słupsk i rejon – 14 szkół.

Bytów i rejon – 5 szkół

m. Człuchów i rejon – 6 szkół

m. Łębork i rejon – 6 szkół

II Etap – odbył się 07.03.1998r. Słupsk – SP 15 , Bytów – SP 5 , Człuchów – SP 3 , Łębork – SP 8

III Etap (wojewódzki) – odbył się 04.04.1998r. w SP 15 (Słupsk)

Uczestnicy Konkursu Ogólnopolskiego :

1. Marcin Walkowiak – SP 3 Człuchów

2. Marcin Hoppe – SP 1 Człuchów

VIII KONKURS Z JĘZYKA ROSYJSKIEGO

LAUREACI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Nazwisko i imię nauczyciela
1	Oszewionko Iwona	SP Korzybie	VIII	113	96,6	Krystyna Czelewicz
2	Warsiński Maciej	SP 4 Ustka	VIII	100	85,5	Jolanta Kostka
3	Weimer Emilia	SP Gąbino	VIII	98,5	84,2	Elżbieta Kaliszczak-Miniewska
4	Zaricznik Małgorzata	SP Borzytuchom	VIII	98	83,7	Ewa Skiba

FINALŚCI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Imię i nazwisko nauczyciela
1	Zelek Anna	SP Debrzno	VII	88	75,2	Danuta Stremlau
2	Sitarz Anna	SP Debrzno	VIII	84,5	72	Danuta Stremlau
3	Krawczykowska Anna	SP Łebień	VII	83,5	71	Renata Stolicka
4	Fir Monika	SP Stowięcino	VIII	76,5	65,4	Lucyna Ahmad
5	Piasecka Joanna	SP Redkowice	VIII	72	61,5	Gabriela Król

**ZESTAWIENIE ZBIORCZE KONKURSU
Z JĘZYKA ROSYJSKIEGO DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH**

Rejon	I Etap	II Etap	III Etap	Laureaci
słupski	28	8	4	3
bytowski	5	3	1	1
człuchowski	13	4	2	-
łęborski	16	7	2	-
razem	62	22	9	4

I Etap – odbył się 23.01.1998r. w szkołach podstawowych w 4 rejonach :

m. Słupsk i rejon – 6 szkół

Bytów i rejon – 2 szkoły

m. Człuchów i rejon – 3 szkoły

Łębork i rejon – 3 szkoły

II Etap – odbył się 07.03.1998r.

Słupsk – SP 11, Bytów – SP 5, Człuchów – SP 3, Łębork – SP 7

III Etap (wojewódzki) – odbył się 04.04.1998r. w SP 11 (Słupsk)

IX KONKURS Z BIOLOGII

LAUREACI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Nazwisko i imię nauczyciela
1	Staniul Elżbieta	SP 14 Słupsk	VIII	53	88	Beata Kumorowska
2	Więckowski Maciej	SP Nowa Wieś Lęborska	VIII	52,5	87,5	Zofia Wanarska
3	Szczepaniak Sylwia	SP Zagórzycza	VII	51,5	85,8	Iwona Kordylas
4	Nastały Kukasz	SP Głównyzyce	VIII	49	81,6	Maria Perz
5	Ciesielski Daniel	SP Przechlewo	VIII	49	81,6	Renata Dorszyńska
6	Wach Dorota	SP 17 Słupsk	VIII	49	81,6	Izabela Buraczewska
7	Słiwczyńska Dorota	SP 7 Słupsk	VII	48	80	Teresa Drab
8	Łącka Marta	SP 3 Bytów	VII	48	80	Adam Piasecki
9	Jarosz Andrzej	SP 1 Człuchów	VIII	48	80	Lidia Skwierawska
10	Kwapisz Natalia	SP 6 Słupsk	VIII	48	80	Mirostawa Mikołajczak
11	Spalk Wiktor	SP Potęgowo	VIII	48	80	Henryka Labuda
12	Adamski Wojciech	SP 2 Sławno	VIII	48	80	Małgorzata Włodarczyk

FINALIŚCI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Imię i nazwisko nauczyciela
1	Safader Marta	SP Korlino	VIII	46	76	Lidia Safader
2	Gilewicz Aleksandra	SP Koczala	VIII	45	75	Helena Zabłońska
3	Lindstedt Krystyna	SP 2 Bytów	VIII	44	73	Jolanta Lubińska
4	Filipiak Agnieszka	SP Głównyzyce	VII	43	71	Maria Perz
5	Trelińska Angelika	SP 3 Lębork	VIII	43	71	Danuta Libich
6	Drywa Anna	SP 8 Lębork	VIII	37	61	Krystyna Szytko-Rybicka
7	Gorloff Anna	SP 8 Lębork	VIII	37	61	Krystyna Szytko-Rybicka
8	Kowalski Stanisław	SP Siemirowice	VIII	37	61	Jolanta Smyl
9	Kulakowski Remigiusz	SP Zelkowo	VIII	37	61	Melania Wolska
10	Lenc Marta	SP 1 Bytów	VII	37	61	Bożena Kaczmarek
11	Młyńska Aneta	SP Głównyzyce	VII	37	61	Maria Perz
12	Okrój Piotr	SP Leśnice	VII	37	61	Bogusława Dominiecka
13	Owczarska Dagmara	SP Suchorze	VIII	37	61	Janina Bartczak
14	Dolna Anna	SP 3 Człuchów	VIII	36,5	60	Barbara Michalek
15	Dąbrowski Michał	SP 3 Człuchów	VII	36	60	Barbara Michalek
16	Drawska Agnieszka	SP Wierchow	VIII	36	60	Benedykt Skibiński
17	Gierszewski Michał	SP 7 Lębork	VIII	36	60	Alicja Libich-Wacnik
18	Gołębiewski Piotr	SP Miłocice	VIII	36	60	Halina Girtler
19	Szatewicz Łukasz	SP Głuszynko	VII	35	58	Izabela Kotlarz
20	Wenta Justyna	SP 7 Lębork	VII	34,5	56	Teresa Szczepańska
21	Boczkowska Joanna	SP 3 Lębork	VIII	34	56	Danuta Libich
22	Cichosz Żaneta	SP 7 Lębork	VIII	34	56	Alicja Libich-Wacnik
23	Kopowska Aleksandra	SP 2 Sławno	VII	34	56	Małgorzata Włodarczyk
24	Krall Magdalena	SP 8 Lębork	VIII	34	56	Krystyna Szczytko-Rybicka
25	Mikłaszewicz Andrzej	SP 8 Lębork	VIII	34	56	Krystyna Szczytko-Rybicka
26	Opara Arkadiusz	SP 8 Lębork	VIII	34	56	Elżbieta Bordziłowska
27	Oszmian Barbara	SP 8 Lębork	VII	34	56	Elżbieta Bordziłowska
28	Szczygieł Kamil	SP 1 Człuchów	VIII	34	56	Lidia Skwierawska
29	Szymlek Damian	SP Cewice	VIII	34	56	Jolanta Formela
30	Woźniak Aleksandra	SP 5 Lębork	VII	34	56	Kazimiera Makowiecka
31	Żołądkowicz Natalia	SP 2 Bytów	VIII	34	56	Jolanta Lubińska
32	Pelc Weronika	SP 3 Bytów	VII	33	55	Adam Piasecki
33	Sajda Katarzyna	SP Biskupnica	VIII	33	55	Piotr Nerkowski
34	Gabrysiak Bartosz	SP 8 Lębork	VIII	32	53	Krystyna Szczytko-Rybicka
35	Skawińska Monika	SP 3 Bytów	VIII	32	53	Jagoda Sabisz
36	Żulpo Amelia	SP 8 Lębork	VII	32	53	Elżbieta Bordziłowska

**ZESTAWIENIE ZBIORCZE KONKURSU
INFORMATYCZNEGO DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH**

Rejon	I Etap	II Etap	III Etap	Laureaci
słupski	X	10	2	2
bytowski	X	5	3	-
człuchowski	X	6	2	1
łęborski	X	3	3	-
razem	X	24	10	3

I Etap – eliminacje szkolne, które odbyły się do 20.12.1997r.

II Etap (rejonowy) – odbył się 14.03.1998r.

Słupsk – SP 17, Bytów – SP 1, Człuchów – ZST, Łębork – SP 1

III Etap (wojewódzki) – odbył się 25.04.1998r. w SP 17 (Słupsk)

XI KONKURS Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO

LAUREACI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Imię i nazwisko nauczyciela
1	Feder Bartosz	SSP Słupsk	VII	90	90	Magdalena Machutta-Balbatun
2	Serbin Kornelia	SP 18 Słupsk	VIII	82	82	Krystyna Machowska-Zeidler
3	Sternal Bartkomej	SP 3 Bytów	VI	78	78	Krzysztof Rezmer
4	Swift Julian	SP 6 Słupsk	V	76	76	Violetta Iwińska-Reginia
5	Newlin-Łukowicz Luiza	SP 1 Bytów	VIII	76	76	Wanda Newlin-Łukowicz
6	Wasilewska Karolina	SP 18 Słupsk	VIII	76	76	Krystyna Machowska-Zeidler

FINALIŚCI

L.p.	Nazwisko i imię ucznia	Szkoła	Klasa	Ilość pkt.	% pozyt. odp.	Imię i nazwisko nauczyciela
1	Nawój Tomasz	SP 16 Słupsk	VIII	69	69	Katarzyna Perlińska
2	Zadworna Magdalena	SP 3 Bytów	VIII	68	68	Ross Catlin
3	Koska Małgorzata	SP 1 Bytów	VIII	68	68	Wanda Newlin- Łukowicz
4	Makowski Łukasz	SP 14 Słupsk	VIII	67	67	Kinga Kobzdej
5	Gawrońska Anna	SP 6 Słupsk	VII	67	67	Violetta Iwińska-Regina
6	Mieczkowski Maciej	SP 1 Ustka	VIII	67	67	Marta Wyrzykowska
7	Hoppe Marcin	SP 1 Człuchów	VIII	67	67	Wiesław Puszcz
8	Tyburska Anna	SP 8 Łębork	VIII	66	66	Iwona Tyburska
9	Pietlewicz Joanna	SP 5 Bytów	VI	65	65	Ross Catlin
10	Więcek Krzysztof	SP 18 Słupsk	VIII	64	64	Krystyna Machowska-Zeidler
11	Czemko Karolina	SP 16 Słupsk	VIII	64	64	Katarzyna Perlińska
12	Rożnawski Marek	SP3 Ustka	VIII	64	64	Tomasz Kościuczuk
13	Chamier-Gliszczyński Wojciech	SP 1 Człuchów	VIII	64	64	Wiesław Puszcz
14	Suroż Julia	SP 2 Słupsk	VIII	63	63	Akrkadiusz Jaszul
15	Sypiańska Jolanta	SP 1 Ustka	VII	63	63	Marta Wyrzykowska
16	Błeszyński Jacek	SP 16 Słupsk	VIII	61	61	Katarzyna Perlińska
17	Sykuła Maciej	SP 1 Człuchów	VIII	61	61	Wiesław Puszcz
18	Grzybowska Anna	SP 15 Słupsk	VIII	60	60	Wanda Białogłowa-Kowal
19	Kiedrowski Wojciech	SP 1 Człuchów	VIII	60	60	Wiesław Puszcz
20	Kandefer Katarzyna	SP 15 Słupsk	VIII	59	59	Wanda Białogłowa-Kowal
21	Kanigowska Justyna	SP 2 Słupsk	VII	57	57	Ewa Cieślińska
22	Kwapisiewicz Piotr	SP 6 Słupsk	VII	56	56	Violetta Iwińska-Reginia
23	Śniadecki Mariusz	SP 2 Słupsk	VIII	55	55	Ewa Cieślińska
24	Grzech Magdalena	SP 1 Słupsk	VIII	54	54	Violetta Iwińska-Reginia
25	Bartelik Grzegorz	SP 1 Łębork	VII	50	50	Izabela Lipowska

**ZESTAWIENIE ZBIORCZE KONKURSU
Z JEZYKA ANGIELSKIEGO DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH**

Rejon	I Etap	II Etap	III Etap	Laureaci
słupski	X	94	20	4
bytowski	X	44	5	2
człuchowski	X	47	4	-
łęborski	X	34	2	-
razem	X	219	31	6

I Etap – eliminacje szkolne, które odbyły się do 20.12.1997r.

II Etap (rejonowy) – odbył się 17.01.1998r.

Słupsk – SP 18, Bytów – SP 1, Człuchów – SP 3, Lębork – SP 3

III Etap (wojewódzki) – odbył się 18.04.1998r. w SP 18 (Słupsk)

**ZESTAWIENIE LICZBY UCZESTNIKÓW KONKURSÓW
PRZEDMIOTOWYCH Z PODZIAŁEM NA REJONY**

REJON SŁUPSKI				
I Etap *	II Etap	III Etap	ilość finalistów	ilość laureatów
ilość uczestników	ilość uczestników	ilość uczestników		
1819	458	118	82	36

REJON BYTOWSKI				
I Etap *	II Etap	III Etap	ilość finalistów	ilość laureatów
ilość uczestników	ilość uczestników	ilość uczestników		
597	219	43	31	12

REJON CZŁUCHOWSKI				
I Etap *	II Etap	III Etap	ilość finalistów	ilość laureatów
ilość uczestników	ilość uczestników	ilość uczestników		
705	230	70	36	34

REJON ŁĘBORSKI				
I Etap *	II Etap	III Etap	ilość finalistów	ilość laureatów
ilość uczestników	ilość uczestników	ilość uczestników		
746	208	89	68	21

WOJEWÓDZTWO SŁUPSKIE OGÓŁEM				
I Etap *	II Etap	III Etap	ilość finalistów	ilość laureatów
ilość uczestników	ilość uczestników	ilość uczestników		
3867	1149	320	217	103

* Bez konkursu języka angielskiego i informatyki.

**WYKAZ SZKÓŁ KTÓRYCH UCZNIOWIE ZOSTALI LAUREATAMI
KONKURSÓW PRZEDMIOTOWYCH W ROKU SZKOLNYM 1997/98**

REJON SŁUPSKI				REJON BYTOWSKI			
SŁUPSK		REJON		BYTÓW		REJON	
szkoła	ilość laureat.	szkoła	ilość laureat.	szkoła	ilość laureat.	szkoła	ilość laureat.
SP 1	2	SP Korzybie	1	SP 1	2	SP Borzytuchom	1
SP 6	3	SP Damnica	1	SP 2	3	SP Lipnica	1
SP 7	1	SP 1 Ustka	1	SP 3	3	SP Borowy Młyn	1
SP 11	1	SP 4 Ustka	1			SP Gostkowo	1
SP 14	2	SP Kępice	1	ogółem:	8	ogółem:	4
SP 15	1	SP 1 Miastko	1	REJON BYTOWSKI-12 LAUREATÓW			
SP 17	4	SP 2 Miastko	1				
SP 18	6	SP Postomino	1				
SSP	2	SP Zagórzycza	1				
		SP Głowczyce	1				
		SP 2 Sławno	1				
		SP Gąbino	1				
		SP Brzeźno	1				
		SP Biesowice	1				
ogółem:	22	ogółem:	14				

REJON SŁUPSKI-36 LAUREATÓW

REJON CZŁUCHOWSKI				REJON ŁĘBORSKI			
CZŁUCHÓW		REJON		ŁĘBORK		REJON	
szkoła	ilość laureat.	szkoła	ilość laureat.	szkoła	ilość laureat.	szkoła	ilość laureat.
SP 1	17	SP Czarne	2	SP 1	3	SP Nowa Wieś L	1
SP 3	6	SP Debrzno	3	SP 4	3	SP Łeba	1
		SP Rzeczenica	2	SP 5	2	SP Wicko	1
		SP Przechlewo	2	SP 7	2	SP Potęgowo	2
		SP Rychnowy	2	SP 8	4	SP Łebień	1
ogółem:	23	ogółem:	11			SP Szczzenurze	1
				ogółem:	14		7

REJON CZŁUCHOWSKI-34 LAUREATÓW

REJON ŁĘBORSKI-21 LAUREATÓW

Materiał zebrała i opracowała

*mgr Grażyna Wieczorek
konsultant ds. informacji pedagogicznej i wydawnictw*

Uwaga: Pozostałe wyniki konkursów wiedzy i olimpiad dla uczniów szkół ponadpodstawowych, zamieścimy w kolejnym numerze „*Informatora Oświatowego*”.

*Różne konkursy i przeglądy***Poezja i proza**

II Wojewódzki Konkurs Poetycki im Marty Aluchny Emelianow. 20.04.1998. Organizator – MCK w Słupsku

1. Patrycja Berbeka – Technikum Budowlane Słupsk
2. Karolina Płochocka – LO Ustka
3. Marcelina Berbeka – SP 4 Słupsk

43 Ogólnopolski Konkurs Recytatorski – 21.03.1998. (eliminacje wojewódzkie) Organizator na szczeblu ogólnopolskim – Zarząd Towarzystwa Kultury Teatralnej w Warszawie. Organizator na szczeblu wojewódzkim – Wojewódzki Dom Kultury w Słupsku – Ośrodek Teatralny “Rondo”

recytacja

1. Magdalena Lesiecka – MCK Słupsk
2. Marcin Dadek – Osiedlowy Dom Kultury “Kwadrat”
3. Anna Topka – MDK Bytów

poezja śpiewana

- Olga Kuligowska – WOK Słupsk
Anna Muchnicka – I LO Słupsk

wyowiedzione ze słowa

Agata Andrzejczuk – Ośrodek Teatralny “Rondo” – Słupsk

monodram

Krzysztof Protasewicz – Ośrodek Teatralny “Rondo”

Finał ogólnopolski konkursu – 31.05.1998.

trzecie miejsce – Agata Andrzejczuk – Ośrodek Teatralny “Rondo” Słupsk

XIV Konkurs Literackiej Twórczości Dziecięcej .

24.04.1998. Organizator – SP 4 w Słupsku

Wiersze*Laureaci klas I - IV*

- Kinga Dziadosz – SP 1 Słupsk
Magdalena Wieczorek – SP Kobylnica

Laureaci klas V - VI

- Aneta Mazur – SP Kępcie
Ewa Szczęśniak – SP 14 Słupsk
Hanna Szczęśniak – SP 14 Słupsk

Laureaci klas VII - VIII

- Wojciech Chomacki – SP Nożyno
Joanna Jank – SP Dębica Kaszubska
Ola Ścibisz – SP 15 Słupsk

Opowiadania*Laureaci klas I - IV*

- Jędrzej Kuczma – SP 7 Słupsk
Marek Maj – SP 16 Słupsk
Joanna Wolska – I SSP Słupsk
Andrzej i Jakub Zdrojek – I SSP Słupsk

Laureaci klas V - VI

- Aleksander Pakulski – I SSP Słupsk
Joanna Pietrulewicz – SP 5 Bytów

Laureaci klas VII - VIII

- Bartosz Feder – I SSP Słupsk
Amelia Żulpo – SP Lębork
Kamila Żurawska – SP Rędzikowo

I Ogólnopolski Konkurs Recytatorski Poezji “Od Kochanowskiego do Szymborskiej” 04.05.1998r. (eliminacje wojewódzkie). Organizator na szczeblu ogólnopolskim – Fundacja Edukacji Kultury i Pamięci Narodowej w Warszawie. Organizator na szczeblu wojewódzkim – Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

1. Kamila Jaworska – S LO Człuchów, miejsca 2 i 3 nie przyznano

VII Ogólnopolski Konkurs “Sacrum w literaturze”

05.1998r. Organizator na szczeblu ogólnopolskim – Wojewódzki Ośrodek Kultury w Częstochowie. Organizator na szczeblu wojewódzkim – Wojewódzki Ośrodek Kultury w Słupsku

Anna Topka – MDK Bytów,
Bożena Porębiak – Ośrodek Teatralny Rondo.

30 Wojewódzki Konkurs Recytatorski “Ptaki i ptaszki polne”

29.05.1998r. (konkurs dla dzieci wiejskich). Organizator – Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Miastku

Kategoria do 9 lat:

- Artur Glibba – GOK Czarna Dąbrówka
Aneta Radzka – SDK Sławno
Magdalena Staniewska – MOK Człuchów

Kategoria 10 – 11 lat

- Monika Mysza – Wiejski Dom Kultury Ugoszcz
Anna Gancewska – MOK Człuchów
Piotr Grochowski – SP Dretyn
Julita Gilewicz – GOK Koczała

Kategoria 12 – 15 lat

- Agata Mularczyk – GOK Czarna Dąbrówka
Damian Korwel – MOK Człuchów
Joanna Brzezicka – GOK Koczała

Teatr

V Konfrontacja Dziecięcych Grup Teatralnych.

29.09.1997. Organizator: MCK w Słupsku

1. Złota maska – “Mim” Sławno
2. Srebrna maska – “Antrakt” MDK Ustka
3. Brązowa maska – “Leśni skauci” SP Leśnice nagrody aktorskie – Dorota Chodań SOK Kołczygłowy
Paweł Gąsior SP Leśnice

V Konfrontacja Młodzieżowych Grup Teatralnych.

25.04.1998. Organizator – MCK w Słupsku

1. Złoty Arlekin – Adrianna Harmoza
2. Srebrny Arlekin – “Trzecia a i Aniolki Dantego” LO Sławno
3. Brązowy Arlekin – Agata Andrzejczuk II LO Słupsk nagrody aktorskie – Anna Kopycińska II LO Słupsk
Magdalena Frankiewicz LO Sławno

Festiwal Małych Form Teatralnych. 25.04.1998.

Organizator: SP 5 w Słupsku

Kategorie:

Teatr lalki

dwa II miejsca – "Słoneczka" SP – 14 Słupsk, Klasa III
"b" SP – 16 Słupsk, "Muminki" SP – 18 Słupsk

Teatr jednego aktora

1. Krzysztof Jakubowski - SP 9 Słupsk
2. Mateusz Płachta - SP 14 Słupsk
3. Hanna Tuchowska SP - 14 Słupsk

Żywego planu

- dwa drugie miejsca: "Pocieszna trupa" SSP Słupsk, klasa
P"b" SP 16 Słupsk
3. "Urwisy" klasa II "b" SP 5 Słupsk

Muzyka

Wojewódzki Przegląd Zespołów Tanecznych.
25.04.1998. Organizator WOK w Słupsku.

Kategorie:

Piosenka i ruch: 1, 2, 3 miejsca nie przyznano; wyróżnienie
zespół "Gest" - MDK w Słupsku

Taniec towarzyski: 1, 2, 3, miejsca nie przyznano;
wyróżnienie zespół "Time" OPP Miastko

Miniatura taneczna: 1. "Płaz" MDK Słupsk

Inscenizacja taneczna: dwie pierwsze równorzędne nagrody
"Tan Dan" OPP Miastko, "Czyczaki" GOK Głobino

Disco:

1. nie przyznano
2. DK Ustka
3. Hithon«se MCK Słupsk

Taniec współczesny: pierwsze dwie równorzędne nagrody
"Zig Zag" MDK Słupsk, "Fleks" OPP Miastko

2. nie przyznano

3. grupa taneczna MDK Łeba

wyróżnienie "Szok n Show" MGOK Czarne

**IV Festiwal Piosenki Marynistycznej i Turystycznej -
Łajba '98.** 16.05.1998. Organizator: SP nr 9 w Słupsku
Grand Prix - "Małe Muszelki" SP 3 Ustka

Kategorie:**zespoły wokalne - instrumentalne**

1. "Bursztyнки" SP 14 Słupsk
2. miejsce ex-ekwo - "Muszelki" gr starsza SP 3 Ustka,
"Dziurawa tratwa" SP - 3 Słupsk

zespoły wokalne

2. "Delfinki" SP 2 Ustka
3. "Karmelki" SP 15 Słupsk

piosenka i ruch

1. "Bąki" SP 14 Słupsk
2. "Alaski" I SSP Słupsk

solisci

1. Jakub Dzierżawski - SP 1 Ustka
2. Katarzyna Migga - SP 9 Słupsk

duety: wyróżnienia: duet A i S - SP 4 Ustka, Mars - SP 6
Słupsk

**Międzywojewódzkie eliminacje ogólnopolskiego
konkursu chórów a capella.** Organizator: Kuratorium
Oświaty w Słupsku, MDK w Słupsku

Kategoria szkół podstawowych:

1. "Fantazja" SP 5 Słupsk

Kategoria szkół ponadpodstawowych

1. "Kantele" I Lo w Słupsku

W finale ogólnopolskim, który odbył się w Bydgoszczy chór
"Fantazja" zdobył Grand Prix festiwalu oraz Złoty Kamerton.
W kategorii chórów szkół ponadpodstawowych Złotym
Kamertonem nagrodzono również chór "Kantele".

IV Wojewódzki Konkurs Piosenki Dziecięcej.

24.05.1998. Organizator: MCK w Słupsku.

Kategoria solistów:

1. Złoty Słowik - Maria Klatka - SP 15 Słupsk
2. Srebrny Słowik - Łukasz Woźniakowski - GOK Potęgowo
3. Brązowy Słowik - Artur Zwierzyński - MCK Słupsk

Kategoria zespołów

1. chór ze SP w Kołczygłowach
2. "Bursztyнки" - SP 14 Słupsk
3. "Tamburyn" i Krzysztof Lewenstan - MCK Słupsk

**I Nadbałtycki Festiwal Piosenki Dziecięcej o
Bursztynowe Słoneczko - Ustka 98.** 6-7.06.1998.

Organizator: DK w Ustce

Grand Prix - "Muszelki" - SP 4 Ustka

Kategoria:

zespoły młodsze: wyróżnienie: "Promyki" - SP 17 Słupsk,
"Bursztyнки" SP 14 Słupsk

zespoły starsze: wyróżnienie "Delfinki" - SP 2 Ustka

solisci: wyróżnienie "Tamburyn" - MCK Słupsk

Historia sztuki**I Wojewódzki Konkurs z Historii Sztuki.** 14.05.1998.

Organizator: Biuro Wystaw Artystycznych w Słupsku.

1. Julia Porańska - LO Bytów
2. Anna Brochocka - II LO Słupsk
3. Katarzyna Fijałkowska - LO Bytów

Film**X Ogólnopolski Konkurs Wiedzy o Filmie.**

11.02.1998. (eliminacje wojewódzkie). Organizator na
szczeblu centralnym - Kuratorium Oświaty w Gdańsku, na
szczeblu wojewódzkim - MCK w Słupsku.

1. Urszula Laskowska i Kinga Szemraj - II LO Słupsk
2. Agata Kozłowska - I LO Ustka
3. Katarzyna Skalecka i Agnieszka Ziemecka - II LO Słupsk

Plastyka

Wojewódzki Konkurs Plastyczny "Okno" (dla młodzieży
szkół ponadpodstawowych) – 1.06.1998 r. Organizator: Biuro
Wystaw Artystycznych w Słupsku

1. Marta Myślińska – III LO Słupsk
2. Ewa Dąbrowska - III LO Słupsk
3. Katarzyna Roszak – III LO Słupsk

**"8 Wspaniałych" – IV ogólnopolska edycja
konkursu.** Organizator: Młodzieżowe Centrum Kultury w
Słupsku

Dorota Bryłka – Zespół szkół Medycznych Słupsk

Monika Kaczmarek – S.P. Lębork

Jolanta Michałowska – Zespół Szkół Medycznych Słupsk

Lilianna Obojska – III LO Słupsk Agnieszka Okrój – SP 8
Lębork

Magdalena Skrzynecka – IV LO Słupsk

Luiza Grochowalska – LO Sławno

Maria Wojtków – LO Sławno

*mgr Ewa Misiewicz
konsultant ds. konkursów
i zajęć pozalekcyjnych*

Inne konkursy, imprezy w skrócie...

* W krajowym finale X Olimpiady Filozoficznej I miejsce przyznano Annie Mikołajczyk z I LO w Łęborku (opiekun Bogdan Libich), II miejsce Majce Brzozowskiej z II LO w Słupsku (opiekun Leokadia Lenger).

* Dwuosobowa drużyna ZSZ z Bytowa - Maria Ostafij i Monika Szymoniak - zajęła trzecie miejsce w ogólnopolskim konkursie sprzedawczyń w Szczecinie.

* W konkursie recytatorskim zorganizowanym z okazji dwusetnej rocznicy urodzin Adama Mickiewicza w Zespole Szkół Technicznych w Ustce główną nagrodę przyznano Ewie Dąbrowskiej z II LO w Słupsku, drugą Piotrowi Stępieniowi z Technikum Mechanicznego w Słupsku, trzecią Magdalenie Misiun z Liceum Medycznego ze Słupska. Konkurs zorganizowało Koło Młodych Polonistów z ZST w Ustce pracujące pod opieką Mariusza Domańskiego.

* W słupskim tutnieju „Prewencja, ale inaczej” zorganizowanym przez zespół Bezpieczne Miasto, zwyciężyli uczniowie ze SP nr 14. W towarzyszącym turniejowi konkursie plastycznym zwyciężyła Aleksandra Stanisławska ze SP nr 18, a w konkursie „Bezpieczniej żyć” - Paweł Wasilewski ze SP nr 2.

* W słupskim ratuszu udostępnił wystawę fotograficzną autorstwa ucznia szkoły średniej - Michała Giedrojcia. Jego prace „Ocalić od zapomnienia” zdobyły nagrody i wyróżnienia w ogólnopolskim konkursie fotograficznym oraz w konkursie „Muzyka w fotografii”.

* W SP w Słonowicach zorganizowano wystawę prac plastycznych Magdy Kolmas - niepełnosprawnej uczennicy klasy VIII. W tej samej szkole Gminny Ośrodek Kultury w Kobylnicy zorganizował Wojewódzki Przegląd Kabaretów Szkolnych „Humoriada”. Do rywalizacji przystąpiło 5 kabaretów. Równorzędne dwa pierwsze miejsca przyznano kabaretom „Szpilka” z Miastka (opiekun Grażyna Jamniak) i „Leśnym Skautom” ze Leśnic (opiekun Jarosław Greszta). Inicjatorką przeglądu Halina Święch nagrodziła indywidualnie trzech „artystów” z Leśnic.

* W Biurze Wystaw Artystycznych w Słupsku rozstrzygnięto Konkurs Plastyczny „Okno”. Wpłynęło ponad 30 prac wykonanych różnymi technikami malarskimi. Laureatką została Marta Myśliwska - uczennica klasy IB w III Liceum Ogólnokształcącym w Słupsku.

* W sali Urzędu Rejonowego w Słupsku w dniu 22 maja miał miejsce zjazd Młodzieży Ligi Ochrony Przyrody. Uczestniczyli w nim przedstawiciele ruchu sozologicznego z gmin i szkolnych kół LOP. Z uwagą słuchano m.in. wystąpień uczniów z Zespołu Szkół Rolniczych w Słupsku. W szkole tej zainicjowano działalność Młodzieżowego Rucho Proekologicznego „Źródło”. Tomasz Zarzycki uczeń klasy IV tej szkoły współpracuje z Fundacją dzieci i Młodzieży. Fundacja ta sfinansowała zakup 6 pojemników do segregowania odpadów. Inni uczniowie organizują działalność proekologiczną z uczniami szkół podstawowych - w ramach Ekologicznego Dialogu Informacyjnego. Zapoznano się także z działalnością sekcji

ekologicznej „Strumyk” w szkole Podstawowej w Głównych oraz koła LOP w SP w Kobylnicy. Uczestnicy zjazdu zwiedzili słupskie skwery, wystawę książek przyrodniczych. W tym roku LOP obchodzi 70 lecie działalności. Patronat nad obchodami tej rocznicy w województwie słupskim objął Mirosław Batruch - marszałek Sejmiku Samorządowego Województwa.

* W Urzędzie Wojewódzkim w Słupsku 6 maja podsumowano IV edycję konkursu Ośmiu Wspaniałych. Jego celem jest promowanie pozytywnych postaw i działań młodzieży na rzecz drugiego człowieka, upowszechnianie życzliwości i uśmiechu jako antidotum na agresję i brutalizację. Gminy i organizacje społeczne zgłosiły do konkursu 19 osób. Jury zdecydowało, że na ogólnopolski finał do Częstochowy pojedzie ośmioro: Jolanta Miszałowska z III klasy Zespołu Szkół Medycznych w Słupsku (opiekuje się trzyletnią Kasią i kilkoma osobami starszymi), Luiza Grochowska i Marta Wojtkowiak - czennice klasy III LO w Sławnie (zajmują się dziećmi niepełnosprawnymi i osobami starszymi) Marta Wojtkowiak uczennica klasy III w LO działała na kolonii charytatywnej Fundacji „Rodzina”. jest wolontariuszką w programie „Pomoc lekcyjna”, pomaga opiekować się 16 letnią Agnieszką chorującą na porażenie mózgową, Dorota Baryłka z IV klasy zespołu Szkół Medycznych w Słupsku (zachęca skutecznie innych do pomagania drugim), Monika Kaczmarek - uczennica VIII klasy SP nr 8. w Łęborku (pomaga czterem młodszym braciom, babci, koleżankom; organizuje zabawy i wycieczki dla młodszych dzieci); Agnieszka Okrój też uczennica klasy VIII SP nr 8 w Łęborku (od trzech lat pomaga osobom niepełnosprawnym); Magda Skrzynecka teragorczna maturzystka ze słupska (działa w Stowarzyszeniu Centrum Wolontariatu, pomaga w prowadzeniu terapii z dziećmi upośledzonymi, dziećmi z porażeniem mózgowym i z zespołem Downa), Liliana Obojska z II LO w Słupsku (pomaga osobom niepełnosprawnym). Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali pamiątkowe odznaki, książki i dyplomy. Ośmiu Wspaniałych wyjedzie na koszt Urzędu Miejskiego w Słupsku na krótki wypoczynek do Grecji lub do Włoch.

* Szkoła Podstawowa w Kwakowie ogłosiła swego czasu na łamach „Głosu Dzieci” konkurs plastyczny „Sport widziany oczyma dziecka”. Na konkurs wpłynęło 274 prac wykonanych różnymi technikami. Nagrodzono: Cypriana Nosewicza, Agnieszkę Delicką i Natalię Dobrzańską ze SP nr 3 w Słupsku, Danutę Kotas z Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Słupsku i Martę Lewińską ze SP nr 7 w Słupsku. Przyznano też kilkanaście wyróżnień. Szkoła w Kwakowie przygotowując się do uroczystości przyjęcia sztandaru oraz nadania jej imienia Polskich Olimpijczyków, organizowała spotkania uczniów ze sportowcami i trenerami. Gośćmi byli m. in. Aleksy Antkiewicz, Kazimierz Adach, Mirosława Sagun, Jerzy Opara. Uroczystość nadania imienia miała miejsce 1 czerwca 1998r. Szkołę z tej okazji odwiedzili oprócz wymienionych m. in.: Kazimierz Zimny - uczestnik olimpiady w Melbourne, Jan Huruk - maratończyk, Romuald Rasiak - siatkarz, srebrny medalista z VI olimpiady niepełnosprawnych w Arnhem, Witalis Sapis - międzynarodowy mistrz szachowy, Tomasz Czubak - mistrz Polski w boksie, Kazimierz Wanke - trener. Obecni byli - przedstawiciel Prezydenta RP i wojewoda Jerzy Kuzyniak. Wszyscy z dużym zainteresowaniem obejrzeni imponujący program artystyczno - sportowy.

* W XXI eliminacjach wojewódzkich Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież zapobiega pożarom” zorganizowanym przez ZW Ochotniczych Straży Pożarnych w

Słupsku, uczestniczyło 40 zawodników. Do eliminacji centralnych zakwalifikowali się - w grupie młodszej Łukasz Kurek z SP w Parchowie, a w grupie starszej - Adam Jażdżewski z Technikum Leśnego w Warcinie. Nagrody ufundowała Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku i PZU.

* Koło turystyczne „Piechur” działające przy Szkole Podstawowej w Kobylnicy obchodziło 15 lecie działalności. Z tej okazji zorganizowano ognisko. Obecni byli m. in. sekretarz Zarządu Wojewódzkiego PTSM - Andrzej Remelski oraz założyciel koła, obecnie dyrektor SP w Redzikowie - Jacek Kantowski. Koło prowadzi od dziesięciu lat Joanna Ploch. Bogatą działalność odzwierciedlają cztery tomy kronik.

* Adam Jażdżewski ze szkoły leśnej w Warcinie był najlepszym spośród zawodników z województwa słupskiego uczestniczących w Krajowym Przeglądzie Sygnałów Myśliwskich, Poezji, Prozy i Piosenki Myśliwskiej im. Rafała Mnicha w Przechlewie. Najlepszym sygnalistą z pośród 200 zawodników okazał się Tomasz Szrama z Goraja. Zespołowo najlepszymi byli - Venator z AR z Poznania oraz słuchacze z Technikum Leśne w Warcinie. W konkursie sygnalistów myśliwskich, który odbył się w Goraju w województwie piłskim w mistrzowskiej klasie A zwyciężył Adam Jażdżewski z ZSL w Warcinie..

* W Szkole Podstawowej nr 15 w Słupsku podsumowano VI edycję Ogólnopolskiego Turnieju Ekologicznego „O przetrwanie Matki Ziemi”. Uczestnicy spotkania obejrżeli m. in. wystawę nadesłanych z całego kraju prac.

* W IV Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży reprezentacja junierek młodszych w piłce ręcznej zdobyła złoty medal. Juniorki piłki ręcznej zdobyły po raz drugi tytuł Mistrza Polski

* Podczas Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży reprezentantki MDK w Słupsku - Małgorzata Sokołowska i Olga Węsierska - wygrały turniej par w brydżu.

* Magda Kamińska - uczennica SP nr 8 w Lęborku - zdobyła złoty medal w strzelaniu podczas młodzieżowych Ogólnopolskich Mistrzostw LOK w Tarnowie

* W finałach zawodów lekkoatletycznych rozegranych na stadionie 650 - lecia w Słupsku w ramach Słupskiej Olimpiady Młodzieży zwyciężyły drużyny z SP nr 1 i nr 5 w Bytowie..

* Na stadionie OSiR w Człuchowie odbył się V Wojewódzki Mityng Lekkoatletyczny Olimpiad Specjalnych. Startowało 150 dzieci - 11 drużyn z województwa słupskiego i jedna drużyna z Chojnic. Rozdano 150 medali - 50 złotych, 50 srebrnych i 50 brązowych.

* W Okręgowej Olimpiadzie Pamięciowej w Darłowie startowało 180 uczniów z województw: koszalińskiego, piłskiego i słupskiego. Zwyciężyli wychowankowie Anny i Jana Grobelnych - metodyków z koszalińskiego Centrum Treningowego Wojaków. O wynikach uczniów z województwa słupskiego „Głos” nie napisał.

* Na słupskim stadionie odbył się turniej piłkarski Uczniowskich Klubów Sportowych im. Marka Wielgusa. Startowało 11 drużyn miejskich i wiejskich. Wygrała drużyna z SP w Syczewicach, drugie miejsce zajęła „Opty” z Ustki, trzecie z SP nr 4 w Ustce. Zespół UKS z Syczewic reprezentować będzie województwo słupskie w turnieju centralnym.

* Zawodnicy Międzyszkolnego Klubu Sportowego Badminton Słupsk podczas IV Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w Szamotułach wywalczyli w kategorii juniorów młodszych trzy medale jeden złoty i dwa brązowe. Aneta Rudnicka - brązowa medalistka jest uczennicą klasy VIIc Sportowej Szkoły Podstawowej nr 16 im. Jerzego Chromika w Słupsku.

* W mistrzostwach województwa słupskiego w czwórboju lekkoatletycznym zwyciężyła ekipa ze Szkoły Podstawowej w Jezierzycach przed Sporową Szkołą Podstawową nr 16 w Słupsku i szkołą Podstawową w Przechlewie.

* W szachowych mistrzostwach MCK w Słupsku - w turnieju głównym zwyciężył Michał Szczepiński z SP nr 18. Drugie miejsce zajął Paweł Wasilewski z SP nr 2 w Słupsku. Z kolei w MDK w Słupsku Bogusław Dyk zorganizował Kongres Brydża Młodzieży Szkolnej. Turniej indywidualny wygrał Bartłomiej Gawel z Liceum Ogólnokształcącego w Sławnie. W turnieju par zwyciężyły - Olga Węsierska z II LO w Słupsku oraz Bartłomiej Gawel.

V sejm dzieci i młodzieży

Wśród 460 „postów” w sejmie dziecięcym znajdowało się 6 z województwa słupskiego. Zostali oni wyłonieni w konkursie na pracę pisemną rozwijającą jeden z trzech podanych tematów. Konkurs pilotował Rafał Nosewicz - rzecznik praw ucznia. „Głos” doniósł, że wyróżniono prace pisemne: Mariusza Błaszczyka - ucznia szkoły specjalnej w Damnicy, Elwiry Kościotek - uczennicy ze SP nr 7 w Słupsku, Joanny Wróblewskiej i Marzeny Mularczyk z I LO w Słupsku, Pauliny Wichniarek z II LO w Słupsku i Agnieszki Chmielak z ZSE w Słupsku.

Wręczanie świadectw dojrzałości

W szkołach średnich miały miejsce spotkania pożegnalne z tegorocznymi absolwentami. W słupskim II Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza świadectwa dojrzałości i nagrody odbierali m. in.: Tomasz Cmielewski - stypendysta Ministra Edukacji Narodowej, laureat i finalista kilku olimpiad (biologicznej i ekologicznej, geograficznej, nautologicznej i wiedzy o ochronie środowiska), Maja Brzozowska i Monika Śliwińska - finalistki olimpiady filozoficznej; Olga Ionska finalistka olimpiady biologicznej, Anna Waśko - finalistka olimpiady literatury i języka polskiego, Joanna Zacharska olimpiady artystycznej. Prócz tego nagrodzono Krzysztofa Redlocha laureata Ogólnopolskiego Konkursu Chemicznego im. profesora Swinarskiego, Olę Kuligowską - finalistkę Ogólnopolskiego Konkursu recytatorskiego, Przemysława szczepłockiego posła na Sejm Dzieci i Młodzieży, Małgorzatę Golus - kapitaną reprezentacji polski junierek w piłce ręcznej. (z „Głosu Pomorza”). (J.T.)

Olimpiada Literatury i Języka Polskiego

Maj jest tradycyjnie miesiącem podsumowania pracy Komitetu Okręgowego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego. *Rok Mickiewiczowski* był dodatkowym obowiązkiem dla członków Komitetu Okręgowego. Oba te konkursy swoją liczbą uczestników przekonywały nas na każdym kroku o potrzebie wiedzy humanistycznej wśród młodych ludzi, ze szczególnym uwielbieniem tajemnic polonistyki. Nie udźwignęlibyśmy tego ciężaru, gdyby nie zyczliwość i pomoc naszych przyjaciół, do których należą poloniści szkół ponadpodstawowych województw elbląskiego, gdańskiego i słupskiego oraz finansowe i duchowe wsparcie nauczycieli - metodyków centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, a szczególnie naszej wierniej podpory duchowej mgr Ireny Majkowskiej oraz prof. Jana Daty prezesa gdańskiego oddziału Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza przy Uniwersytecie Gdańskim.

Statystyka obu konkursów przedstawia się następująco; osiągnięcia merytoryczne i emocjonalne to satysfakcja posiadania w naszym okręgu laureatów obu konkursów i finalistów olimpiady:

w Konkursie Mickiewiczowskim, w eliminacjach szkolnych brało udział 193 zawodników: * województwo elbląskie reprezentowało 7 liceów ogólnokształcących z 56 zawodnikami; * województwo gdańskie reprezentowało 21 liceów ogólnokształcących z 98 uczniami; * województwo słupskie reprezentowało 11 liceów ogólnokształcących z 39 zawodnikami.

W zawodach okręgowych, zarówno w części pisemnej i ustnej brało udział 72 zawodników. Po ustaleniu z komitetem Głównym w Warszawie, do zawodów finałowych przyjęto z naszego okręgu pięć uczennic: Joannę Belżę z III LO w Elblągu, Iwonę Kosmowską z LO w Bytowie, Grażynę Król z II LO w Gdańsku, Kingę Szemraj z II LO w Słupsku, Ewelinę Wasilewską z III LO w Gdyni.

Na podstawie przedstawionych prac pisemnych, do ścisłych eliminacji, czyli obrony napisanej przez uczestniczki pracy dopuszczono 30 osób, w tym z naszego okręgu Iwonę Kosmowską i Kingę Szemraj. W eliminacjach w Warszawie w dniach 25 - 26 maja wyłoniono dziesiątkę laureatów, wśród których znalazła się Iwona Kosmowska z LO w Bytowie.

Prawie równolegle czasowo odbywała się XXVIII Olimpiada Literatury i Języka Polskiego, w której na szczeblu szkolnym startowało 266 zawodników. Ta część zawodów, tradycyjnie odbywała się w salach Wydziału Filologiczno - Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Po części pisemnej do eliminacji ustnych dopuszczono 46 uczniów. W zawodach okręgowych statystyka udziału uczniów wyglądała następująco: *województwo elbląskie 8 liceów i 42 zawodników, *województwo gdańskie 28 liceów i 103 zawodników, *województwo słupskie 8 liceów i 23 zawodników.

Jury Komitetu Okręgowego, po eliminacjach ustnych skierowało do zawodów centralnych 17 uczniów. Dołączyła do nich trójka zawodników z roku ubiegłego, którzy bez szczebla okręgowego mieli prawo startu w Warszawie. Po weryfikacji, dokonanej przez Komitet Główny, nasz okręg reprezentowało 14 zawodników. Po eliminacjach pisemnych pięć osób miało prawo startu w części ustnej, a siedem osób zdobyło tytuł finalisty. Po zawodach ustnych nasze osiągnięcia przedstawiły się następująco: Honorata Doba z LO w Lęborku, uczennica mgr Renaty Pietras została laureatką III lokaty; 1. Joanna Łojkowska z III LO w Gdańsku, uczennica mgr Marii Ziemblińskiej, 2. Alicja Wysocka z VII LO w Gdańsku, uczennica mgr Jolanty Szatkowskiej, 3. Paweł Szczypta z IX LO w Gdańsku, uczeń mgr Lucyny Waszkowskiej, 4.

Katarzyna Kowalczyk z III LO w Gdyni, uczennica mgr Iwony Stańkiewicz, 5. Karolina Szczepańska z III LO w Gdyni, uczennica Ewy Prylińskiej, 6. Anna Waśniowska z VI LO w Gdańsku, uczennica mgr Haliny Dobrowolskiej, 7. Michał Krupa z I LO w Elblągu, uczeń mgr Adrianny Adamek - Świechowskiej, 8. Adriana Deptuła z LO w Malborku, uczennica mgr Krystyny Kondrat, 9. Lidia Stańkiewicz z I LO w Słupsku, uczennica mgr Urszuli Poźniak, 10. Anna Waško z II LO w Słupsku, uczennica mgr Gabrieli Muchowskiej, 11. Kamilla Miler z LO z Lęborku, uczennica mgr Wandy Mielewczak.

Cała jedenastka otrzymała tytuł finalisty XXVIII Olimpiady Literatury i Języka Polskiego. Osiągnięte wyniki świadczą bardzo dobrze o nauczycielach - polonistach przygotowujących uczniów do zawodów. Do wyjątków należą lata, w których zawodnicy z naszego okręgu nie sięgali po najwyższe laury i nie zdobyli tytułu laureata lub finalisty. Te rezultaty są wspaniałą satysfakcją dla członków jury Komiteu Okręgu Gdańskiego.

*Sekretarz KO OL i JP
mgr Teresa Kantelecka*

VI Regionalny Konkurs Recytatorski "Sacrum w literaturze polskiej"

W dniu 25 kwietnia 1998r. w Szkole Podstawowej nr 1 w Słupsku, będącej jednocześnie organizatorem, odbył się VI Regionalny Konkurs Recytatorski "Sacrum w literaturze polskiej". W konkursie wzięło udział 90 uczestników z klas I - IV ze szkół podstawowych.

Recytacje w czterech grupach wiekowych oceniały komisje, którym przewodniczyły: kl. I - Danuta Wojtas - Palińska, kl. II - Dorota Dajnowicz, kl. III - Zdzisława Wichniarek, kl. IV - Zofia Buka.

Lauretami konkursu w poszczególnych kategoriach wiekowych zostali:

Klasa I: I miejsce: Marta Lewańczyk - SP nr 7 Słupsk, II miejsce: Małgorzata Wiszniewska - SP nr 18 Słupsk, III miejsce: Wojciech Skolarus - SP nr 9 Słupsk, wyróżnienia: Urszula Siewierska - SP nr 6 Słupsk, Milena Filipkowska - SP Główny.

Klasa II: I miejsce: Patrycja Gątarzewska - SP nr 2 Słupsk, II miejsce: Joanna Marks - SP nr 6 Słupsk, III miejsce: Aleksandra Gardzielewska - SP Gardna Wielka.

Klasa III: I miejsca: Agata Najmrocka - SP nr 11 Słupsk, Mariusz Szymkowiak - SP nr 7 Słupsk, II miejsce: Ewa Czakon - SP nr 15 Słupsk, III miejsce: Edyta Treder - SP nr 5 Słupsk, wyróżnienia: Maria Szymeczka - SP nr 9 Słupsk, Magdalena Półgęsek - SP nr 17 Słupsk, Ewelina Kisiel - SP nr 3 Słupsk, Marzena Budrewicz - SP nr 6 Słupsk, Ewelina Dzdich - SP Zagórzycze, Rafał Wolff - SP Gardna Wielka.

Klasa IV: I miejsce: Weronika Salamońska - SP nr 11, II miejsce - Dagmara Galińska - SP nr 9 Słupsk, III miejsce: Malwina Piczatką - SP nr 1 Słupsk, Wyróżnienie: Katarzyna Gawel - SP nr 2 Słupsk.

*Dyrektor SP 1 w Słupsku
mgr Bogdan Leszczuk*

II Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny klas I-III

Dnia 15 maja 1998r. w Szkole Podstawowej nr 1 w Słupsku, będącej jednocześnie organizatorem, odbył się II Konkurs Ekologiczny przeznaczony dla uczniów klas młodszych. Celem konkursu jest pogłębienie wiedzy o środowisku, zainteresowanie działalnością ekologiczną, zaangażowanie w ochronę środowiska.

Do konkursu zgłosiło się 11 słupskich szkół. Każdą szkołę reprezentowało 3 uczestników, których zadaniem było jak najlepsze rozwiązanie testu zawierającego 16 pytań (w ciągu 45 minut). Testy sprawdzała i oceniała międzyszkolna komisja w składzie: Danuta Wojtas – Palińska – SP 1, przewodnicząca, Danuta Leszczuk – SP 1, członek, Mariola Ostrowska – SP 17, członek, Bożena Pająk – SP 3, członek, Barbara Żuk – SP 2, członek.

Laureatami konkursu zostali: I miejsce: Agnieszka Tulejko – SP 14, II miejsce: Jędrzej Kuczma – SP 7, III miejsce: Michał Owczarek i Krzysztof Żabiński – SP 15.

Klasyfikacja punktowa szkół przedstawia się następująco: I miejsce: SP 15, II miejsce: SP 14, III miejsce: SP 9, IV miejsce: SP 7, V miejsce: SP 2.

Uczestnicy konkursu wykazali się dużą wiedzą o świecie przyrodniczym i zagrożonych cywilizacjach. O miejscach decydowały często różnice jednopunktowe. Laureaci otrzymali nagrody książkowe, zaś wszyscy uczestnicy słodki poczęstunek. Sponsorem był organizator konkursu.

Serdecznie dziękujemy paniom za pracę w komisji konkursowej.

*Dyrektor SP 1 w Słupsku
mgr Bogdan Leszczuk*

XXII Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Rolniczych

W dniach 16-18 kwietnia 1998 roku przeprowadzone zostały eliminacje okręgowe XXII Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych na terenie Akademii Rolniczej w Szczecinie. W olimpiadzie uczestniczyli najlepsi uczniowie średnich szkół rolniczych z województw: gorzowskiego, koszalińskiego, pilskiego, słupskiego i szczecińskiego.

Województwo słupskie reprezentowało 31 uczniów – laureatów eliminacji szkolnych z 6 średnich szkół rolniczych w 5 blokach tematycznych: * produkcja roślinna, * produkcja zwierzęca, * ogrodnictwo, * mechanizacja rolnictwa, * żywienie człowieka i gospodarstwo domowe. Wysokie lokaty w eliminacjach okręgowych zajęli uczniowie Zespołu Szkół Rolniczych w Słupsku i Zespołu Szkół Rolniczych w Lęborku.

Uzyskane wyniki: III miejsce w bloku tematycznym: produkcja roślinna zajął Krzysztof Wiczowski – uczeń Technikum Rolniczego w Zespole Szkół Rolniczych w Słupsku (nauczycielka mgr inż. Urszula Szagun), II miejsce w bloku tematycznym: ogrodnictwo zajęła Agnieszka Wielikdzien – uczennica Technikum Ogrodniczego w Zespole Szkół Rolniczych w Słupsku (nauczyciel mgr inż. Eugeniusz Piotrowski), III miejsce w bloku tematycznym: żywienie człowieka i gospodarstwo domowe uzyskał Ryszard Cieśla – uczeń kl. V Technikum Technologii Żywności w Zespole Szkół Rolniczych w Lęborku (nauczycielka – mgr inż. Mirosława Łastówka) oraz V miejsce w tym samym bloku zajęła Beata Laddach – uczennica kl. V Technikum Technologii Żywności w Zespole Szkół Rolniczych w Lęborku (nauczycielka – mgr inż. Bożena Skowrya).

Laureaci XXII Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych w Szczecinie zostali zakwalifikowani do eliminacji centralnych XXII Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych, które odbyły się w dniach 4-6 czerwca 1998 roku w Akademii Rolniczej w Lublinie. Ponadto laureaci otrzymali wartościowe nagrody rzeczowe i indeksy na I rok studiów w Akademii Rolniczej w Szczecinie.

W wyniku przeprowadzonych eliminacji okręgowych 17 uczniów średnich szkół rolniczych woj. słupskiego (tj. 54,8% ogółu uczniów biorących udział w tych eliminacjach) odniosło duże sukcesy uzyskując indeksy na I rok studiów w Akademii Rolniczej w szczecinie w roku akademickim 1998/99: * *kierunek studiów: rolnictwo* – ogółem 6 uczniów: Zespół Szkół Rolniczych w Lęborku – 2 uczniów, Zespół Szkół Rolniczych w Sławnie – 2 uczniów, Zespół Szkół Rolniczych w Słupsku – 1 uczeń, Zespół Szkół Rolniczych w Łodzierzy – 1 uczeń; * *kierunek studiów: ogrodnictwo* – ogółem 4 uczniów: Zespół Szkół Rolniczych w Słupsku – 2 uczniów, - Zespół Szkół Rolniczych w Lęborku – 2 uczniów; * *kierunek studiów: technika rolnicza i leśna* – ogółem 1 uczeń: - Zespół Szkół Rolniczych w Człuchowie – 1 uczeń; * *kierunek studiów: technologia żywności i żywienia człowieka* – ogółem 6 uczniów: Zespół Szkół Rolniczych w Lęborku – 2 uczniów, Zespół Szkół Ekonomiczno - Rolniczych w Bytowie – 2 uczniów, Zespół Szkół Rolniczych w Łodzierzy – 1 uczeń, Zespół Szkół Rolniczych w Sławnie – 1 uczeń. Serdecznie gratuluję uczniom znakomitej wiedzy z różnych dziedzin rolnictwa, żywienia człowieka i gospodarstwa domowego oraz nauczycielom, którzy pomocą służyli uczniom w przygotowaniach do poszczególnych etapów XXII Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych.

Przyszłym studentom życzę wspaniałych osiągnięć naukowych i powodzenia w życiu osobistym.

*mgr inż. Barbara Major – Milewczyk
starszy wizytator*

Polecamy

Anna Dąbrowska

Język polski. A to Polska właśnie.

Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1998

III Międzywojewódzki Konkurs "Bezpieczeństwo, Higiena i Prawo Pracy w Rolnictwie"

W dniu 16 kwietnia 198r. w Zespole Szkół Rolniczych w Sławnie w woj. Słupskim przeprowadzony został III Międzywojewódzki konkurs "Bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy w rolnictwie dla młodzieży szkół rolniczych województwa koszalińskiego i słupskiego. Organizatorem konkursu był Wydział Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Słupsku i Wydział Rolnictwa urzędu Wojewódzkiego w Koszalinie.

W konkursie udział wzięły następujące szkoły z woj. koszalińskiego: Zespół Szkół Rolniczych w Boninie, Zespół Szkół Rolniczych w Gościnnie, Zespół Szkół Rolniczych w Świdwinie i Zespół Szkół Rolniczych w Tychowie oraz wszystkie szkoły z woj. słupskiego: Zespół Szkół Rolniczych w Człuchowie, Zespół Szkół Rolniczych w Lęborku, Zespół Szkół Rolniczych w Łodziery, Zespół Szkół Rolniczych w Sławnie, Zespół Szkół Rolniczych w Słupsku i Zespół Szkół Ekonomiczno - Rolniczych w Bytowie.

Każdą szkołę reprezentowało 2 uczniów - laureatów etapu szkolnego. Do konkursu przystąpiło ogółem 20 uczniów, w tym 8 ze szkół województwa koszalińskiego i 12 uczniów ze szkół woj. Słupskiego.

Konkurs składał się z części pisemnej i ustnej. Komisja konkursowa pod przewodnictwem inż. Wojciecha Pawlukoja - nadinspektora pracy z Państwowej Inspekcji Pracy w Słupsku zakwalifikowała do finału ustnego 5 uczniów. Każdy z uczestników odpowiadał na wylosowany zestaw i jedno zadanie praktyczne.

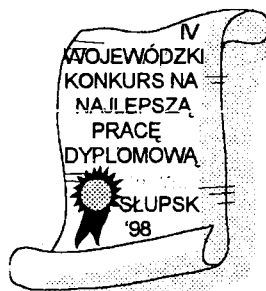
Uczniowie wykazali dużą wiedzę z dziedziny bezpieczeństwa pracy w rolnictwie. I miejsce w konkursie zajął Rafał Gadula - uczeń Zespołu Szkół Rolniczych w Lęborku woj. Słupskie (opiekun mgr inż. Piotr Szybisty), II miejsce zajęła Sylwia Bogdańska - uczennica Zespołu Szkół Rolniczych w Sławnie woj. słupskie (opiekun mgr inż. Jolanta Hejne), III miejsce uzyskała Anna Kapeluch - uczennica Zespołu Szkół Ekonomiczno - Rolniczych w Bytowie woj. słupskie (opiekun mgr inż. Roman Kozłowski), IV miejsce zajęła Agnieszka Wera - uczennica Zespołu Szkół Rolniczych w Sławnie woj. słupskie (opiekun mgr inż. Jolanta Hejne). Laureaci konkursu i ich opiekunowie otrzymali dyplomy i nagrody rzeczowe. Pozostali uczestnicy konkursu otrzymali upominki.

Nagrody ufundowane zostały przez Okręgowego Inspektora pracy w Koszalinie, Oddział Regionalny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Koszalinie, Wójta Gminy w Sławnie oraz dysponentów II stopnia środków finansowych - Zespół Szkół Rolniczych w Słupsku i Zespół Szkół Rolniczych w Świątkach k/Szczecinka woj. koszalińskie z budżetu Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Podziękowania należą się Panu mgr inż. Adamowi Zimnemu - Dyrektorowi i nauczycielom Zespołu Szkół Rolniczych w Sławnie za zaangażowanie, przygotowanie i sprawne przeprowadzenie konkursu oraz za życzliwe przyjęcie uczestników konkursu wraz z opiekunami i zaproszonych gości.

Serdecznie gratuluję uczniom znakomitej wiedzy z dziedziny bezpieczeństwa pracy w rolnictwie oraz nauczycielom przygotowującym młodzież do konkursu.

mgr inż. Barbara Major - Milewczyk
starszy wizytator

Już od czterech lat w naszym województwie odbywa się Konkurs na Najlepszą Pracę Dyplomową oraz wystawa prac dyplomowych. W bieżącym roku szkolnym do konkursu zgłoszono 36 prac z 10 szkół. W dniu 5 maja 1998r. Wojewódzka Komisja Konkursowa opierając się na opiniach rzeczoznawców (powołanych przez NOT) postanowiła przyznać nagrody w następujących kategoriach:

- 1. Budownictwo i architektura:** Zespół Szkół Budowlanych w Słupsku - Projekt architektoniczno - konstrukcyjny rozbudowy domu jednorodzinnego". Wykonały: Patrycja Fons, Dominika Bogdanowicz, opiekun: mgr inż. Maria Jankowska.
- 2. Chemia i przemysł lekki:** Technikum Przemysłu Skórzanego w Słupsku - "Dokumentacja szablonowa i technologiczna cholewki zaprojektowanego wzoru obuwia". Wykonała: Anna Dąbrowska, opiekun mgr inż. Henryk Woszył
- 3. Elektronika i elektrotechnika:** Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Słupsku - "Wykres kołowy maszyny indukcyjnej - program komputerowy". Wykonali: Piotr Kudrymski, Karol Tomasiński, opiekun: mgr inż. Mirosław Baj.
- 4. Ochrona środowiska:** Zespół Szkół Rolniczych w Słupsku - "Pomniki przyrody na terenie Gminy Główny". Wykonała: Monika Jasnoch, opiekun: mgr Maria Wiechowska.
- 5. Przemysł rolno - spożywczy:** Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Słupsku - "Warzywa strączkowe i ich przetwory stosowane w życiu człowieka". Wykonała Renata Jankowska, opiekun: mgr inż. Franciszka Komorowska.
- 6. Pozostałe dziedziny:** Zespół Szkół Ekonomicznych w Lęborku - "Organizacja marketingu w podmiotach prowadzących działalność gospodarczą na podstawie Zakładów Wytwórczych Aparatury Wysokiego Napięcia "ZWAR" S.A. Zakład Produkcyjny". Wykonały: Katarzyna Kaczmarek, Monika Reszczyńska, opiekun: mgr Stefania Bona.

W kategorii "Mechanika" nagrody nie przyznano.

Uroczystość ogłoszenia wyników i wręczenia nagród w dniu 8 maja 1998r. (w Domu Technika NOT w Słupsku) poprowadził przewodniczący Komisji mgr Zbigniew Filimoniak (st. wizytator KO) wspomagany przez inż. Wiesława Kowieskiego (wiceprzewodn. RW NOT), mgr inż. Wandę Rychły (konsultanta ODN i wicedyr. CKP) oraz inż. Kazimierz Rennert (dyr. Rady Wojewódzkiej FSNT NOT).

Nagrodzone prace zostały skierowane na eliminacje centralne. Dwie prace z naszego województwa Moniki Jasnoch i Renaty Jankowskiej wyróżniono na eliminacjach centralnych w Warszawie. W dniu 16 czerwca w Muzeum Techniki autorki i ich opiekunki otrzymały nagrody. Serdecznie gratulujemy im (i Szkołom) tak znaczącego sukcesu!

W dniach 6 i 7 maja 1998r. prezentowano prace na Wystawie. Przy organizacji Wystawy (wystrój sali, opisy prac oraz dyżury) brali udział uczniowie Zespołu Szkół Mechanicznych w Słupsku pod kierunkiem mgra inż. Tadeusza Pacholczyka oraz mgr inż. Aleksandry Henke, za co serdecznie dziękujemy.

mgr inż. Wanda Rychły
konsultant ds. przedmiotów zawodowych

Miejska Olimpiada Młodzieży szkół podstawowych 1997/98

Od 10 września 1997r. do 26 maja 1998r. rywalizacja dzieci odbywała się w 14 dyscyplinach sportu dla dziewcząt tj. przełaje indywidualne na 1500 i 2000 m., sztafety przełajowej kl. VIII - VII (10 x 1000 m), sztafety przełajowe IV- VI (10 x1000m), szachy, tenis stołowy, koszykówka, minikoszykówka, piłka siatkowa, mini piłka siatkowa, piłka ręczna, mini piłka ręczna (po 15 drużyn w każdej dyscyplinie). Rozgrywki w grach zespołowych odbywały się systemem ligi lub były 3 stopniowe (eliminacje grupowe, półfinały, finały). Dwa najlepsze zespoły uzyskiwały awans do SOM (finały wojewódzkie).

Zawody rozgrywano w dni nauki po godz. 15.00. bywało, że w jednym dniu zawody trwały równolegle w kilku szkołach i to w różnych dyscyplinach.

Chłopcy rywalizowali dodatkowo w piłkę nożną i piątkach piłkarskich. Odbywały się także imprezy towarzyszące MOM (zgłoszone wcześniej przez SKS-y-UKS-y do kalendarza MOM) np. handlowy Turniej Piłkarski o Puchar SP 15 (od 6.XII - 9.III) - udział brało około 1.400 chłopców kl. IV-VIII z województwa, Turniej Unihoc«a w SP 1, Szkolna Liga Judo w SP 17, Liga szachowa w SP 2 i SP 18, Turnieje minikoszykówki dziewcząt w SP 1 i SP 2, chłopców w SP 2 oraz wiele innych masowych imprez.

Odbywały się imprezy okolicznościowe np. z okazji Dnia Dziecka (dla wszystkich chętnych) w SP 1, SP 2, SP 15, SP 17, Świąt państwowych i regionalnych. Na szeroką skalę zorganizowano blok imprez dla dzieci w okresie ferii zimowych na bazie SP 1, SP 2, SP 6, SP 15, SP 17 i innych szkół. Wspomagaliśmy SKS-y - UKS-y w organizowaniu mniejszych imprez w także ogólnopolskich i międzynarodowych. Szczególnie cenimy sobie pomoc dyrektorów szkół a szczególnie SP 1, SP 2, SP 15, SP 16, SP 17 w organizowaniu imprez dla dzieci.

Dziękujemy Wydziałowi Kultury, Sportu i Promocji Miasta Urzędu Miejskiego oraz Wydziałowi Oświaty Urzędu Miejskiego za wsparcie finansowe naszych akcji i imprez dla dzieci. Dziękujemy Słupskiemu Ośrodkowi Sportu i Rekreacji za udostępnienie obiektów. Nad przebiegiem całości systemu rozgrywek dla dzieci czuwał Zarząd Miejski Szkolnego Związku Sportowego pod przewodnictwem przewodniczącego p. Andrzeja Leśniaka.

*Prowadzący Miejską Olimpiadę Młodzieży
i imprez dla dzieci szkół podstawowych
Kazimierz Skiba*

12 medali „Sprawnych Razem”

W Lizbonie rozgrywane były lekkoatletyczne mistrzostwa Europy „Sprawni Razem”. W imprezie startowali między innymi zawodnicy i zawodniczki z Pomorza Środkowego i wywalczyli dwanaście medali.

Znakomitą formę zaprezentował Mirosław Formela z klubu Sprawni Razem Lębork, który zdobył dwa tytuły mistrzowskie. Lęborski lekkoatleta okazał się najlepszy w konkurencjach biegowych na dystansach 400 m - 51,59 s oraz na 800 m - 1.57,15 min. Złoty medal zdobył także Michał Waleński, który mieszka w miejscowości Kleszcze (gmina Sianów), ale trenuje w klubie Sprawni Razem Sławoborze. Startował on w biegu na dystansie 5000m i

uzyskał czas 15.24,81min. M. Waleński rywalizował także w biegu na 3000m i z wynikiem 8.52,18 min. wywalczył tytuł wicemistrzowski.

W reprezentacyjnej sztafecie Polski 4 x 400 m kobiet biegiły dwie zawodniczki z Pomorza Środkowego: Agnieszka Cyga z miejscowości Kołżin w gminie Sianów (Sprawni Razem Bobolice) oraz Danuta Daszkiewicz (Sprawni Razem Lębork). Polska sztafeta okazała się zdecydowanie najlepsza, a rezultatem 4.18,08 min ustanowił rekord świata. Obie lekkoatletki z Pomorza Środkowego, oprócz złotych medali za udział w biegu sztafetowym, wywalczyły jeszcze po jednym medalu srebrnym i brązowym. W biegu na dystansie 1500 m D. Daszkiewicz była druga - 5.07,55 min, a na 800 m zajęła trzecie miejsce - 2.34,40 min. Natomiast A. Cyga uplasowała się na drugiej pozycji na dystansie 3000 m - 11.16,99 min i była trzecia na 1500 m - 5.08,91 min. Bardzo dobrze spisał się również Tomasz Andrzejewski (Sprawni Razem Sławoborze). Mieszkaniec Rychowa w gminie Białogard zdobył dwa tytuły wicemistrzowskie: w pchnięciu kulą - 10,92 m oraz w rzucie dyskiem - 31,21 m. W sumie w rozegranych trzydziestu konkurencjach reprezentacja Polski zdobyła 20 złotych medali, 8 srebrnych i 4 brązowe. Trenerem kadry polskich lekkoatletów „Sprawni Razem” jest koszański działacz Kazimierz Żuromski, a podczas przygotowań do mistrzostw Europy pomagał mu Józef Brud z Wrocławia. (*mars, „Głos Pomorza”, 6 maja 1998r.*)

„Pamiętać i tworzyć”

Z inicjatywy Ministerstwa Oświaty i Kultury Austrii ogłoszono projekt zatytułowany „Pamiętać i tworzyć”. Celem projektu jest wzajemne zbliżenie i poznanie dorobku kulturowego krajów w nim uczestniczących. Warunkiem podstawowym było nawiązanie kontaktów przez szkoły austriackie z placówkami z krajów nie zrzeszonych w Unii Europejskiej.

Dnia 23 maja 1998r. w siedzibie Średniej Szkoły Ekonomicznej i Turystycznej w Neusiedl am See (40 km od Wiednia) odbyła się prezentacja projektu z udziałem szkół z Chorwacji (Opatija), Węgier (Győr) i Polski (Środkowopomorskie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Słupsku). Delegacja Centrum reprezentowana była przez dyrektora mgr Bazylego Wołanika, wicedyrektora mgr Barbare Stakun oraz słuchaczkę I roku Policealnego Studium Zawodowego Aleksandrę Taraszkiewicz. Do Neusiedl am See zawieźliśmy wystawę fotograficzną obrazującą zabytki kultury oraz przyrody Słupska i okolic. Autorem scenariusza wystawy jest mgr Stanisław Szpilewski, a przygotowana została przez słuchaczy Centrum pod kierownictwem mgr Alfreda Kurowskiego. Oficjalnego otwarcia wystawy prezentacji uczestniczących szkół dokonała pani Ruth Ankerl - dyrektor szkoły - dziękując gościom z zagranicy za aktywne włączenie się do projektu i prezentację regionów. Promocji swoich regionów dokonali uczniowie ze szkół uczestniczących w projekcie, słupską wystawę komentowała Aleksandra Taraszkiewicz. W imprezie uczestniczyli dwaj poeci wywodzący się z Chorwacji - Jurica Csenar i Fred Hergovich, którzy czytali swoje wiersze i opowiadania po niemiecku i chorwacku.

Ewaluacja projektu na forum krajowym odbędzie się w październiku we Wiedniu. Organizatorzy zaprosili już na tę imprezę młodzież i nauczycieli z wszystkich szkół biorących w nim udział.

mgr Barbara Stakun

“Dzieło roku z masy papierowej”**Ogólnopolski konkurs plastyczny dla nauczycieli****Założenia konkursu, terminy.**

1. Chcąc zapoznać nauczycieli z nowym materiałem plastycznym a jednocześnie zachęcić wszystkich aktywnych i twórczych nauczycieli do stosowania go w praktyce szkolnej ogłaszamy Ogólnopolski Konkurs dla nauczycieli plastyki i nauczania początkowego pt. “Dzieło roku z masy papierowej”.
2. W konkursie mogą uczestniczyć nauczyciele plastyki i nauczania początkowego.
3. Aby uczestniczyć w konkursie należy wykonać pracę plastyczną z masy papierowej produkcji Astry, sfotografować ją a następnie wysłać zdjęcie(a) w formacie 18x13 z podanymi wymiarami pracy i adresem twórcy na adres naszego przedsiębiorstwa w terminie do 31.12.1998r.
4. Powołana komisja na podstawie fotografii zakwalifikuje 30 prac do finału o czym powiadomi laureatów pisemnie wraz z prośbą o przesłanie prac na adres naszego przedsiębiorstwa.
5. Spośród prac komisja wyłoni dzieło roku, którego autor zdobędzie główną nagrodę: dwuosobową wycieczkę do Tunezji w okresie zimowym (termin do ustalenia).
6. Pozostali laureaci otrzymają zestawy plastyczne naszego przedsiębiorstwa.
7. Przedsiębiorstwo Astra - Pollena zastrzega sobie prawo do wykorzystania zarówno fotografii jak i prac do celów reklamowych.
8. wszelkich informacji na temat masy papierowej naszej produkcji oraz jej dostępności uzyskać można pod bezpłatnym numerem infolinii: 0 - 800 - 36 - 333. Przedsiębiorstwo Astra - Pollena, 37 - 700 Przemyśl, ul. Herburtów 14. Informacji dotyczących konkursu udzielają: Marek Parol, Ryszard Lasowski.

Szkolny konkurs plastyczny**“Lekcja plastyki z Astrą”****Założenia konkursu:**

1. W konkursie mogą wziąć udział zarówno grupy przedszkolne, klasy szkół podstawowych i średnich oraz środki pozaszkolne.
2. Aby uczestniczyć w konkursie należy wysłać na adres naszego przedsiębiorstwa 3 fotografie: * 2 fotografie przedstawiające klasę (grupę) w trakcie pracy dowolnymi materiałami plastycznymi produkcji ASTRY, * 1 fotografię wystawy prac wykonanych materiałami ASTRY, * fotografie powinny mieć format 13x18, * do fotografii prosimy załączyć opis, który powinien zawierać informacje: -nazwa szkoły, przedszkola, placówki; -imię placówki; -kod pocztowy; -poczta; -wieś; -ulica; -województwo; -klasa, grupa; -wiek wychowanków; -imię nauczyciela (opiekuna, wychowawcy); -nazwisko nauczyciela (opiekuna, wychowawcy).
3. Terminy: * termin nadsyłania fotografii mija z dniem 30 listopada 1998r., * losowanie odbędzie się dnia 6 grudnia 1996r.
4. Nagrody: Spośród nadesłanych fotografii wylosowane zostanie 10, które zostaną nagrodzone. 1 nagroda - dwudniowa wycieczka dla całej klasy (grupy) w dowolny rejon kraju w terminie wybranym przez klasę (grupę); 9 nagród - materiały plastyczne produkcji naszego przedsiębiorstwa dla wylosowanych klas (grup).
5. Przedsiębiorstwo zastrzega sobie prawo wykorzystania nadesłanych fotografii dla celów reklamowych.
6. Nasz adres: Przedsiębiorstwo Astra - Pollena, 37 - 700 Przemyśl, ul. Hurbertów 14, tel. bezpłatnej infolinii: 0 - 800 - 36 - 333. Informacji udzielają Marek Parol, Ryszard Lasowski.

Jubileusze...**Pięćdziesiąt lat****Liceum Ogólnokształcącego****im. Adama Mickiewicza w Miastku**

W dniach 5 - 6 czerwca 1998 r. LO w Miastku przeżywało wspaniałą uroczystość - obchody 50 - lecia szkoły powiązane ze zjazdem absolwentów różnych roczników. Przybyło ok. 500 absolwentów! Przyjechali z różnych miast Polski i Europy nie tylko nasi wychowankowie, ale także i nauczyciele. Z ogromnym wzruszeniem witaliśmy wychowawców z lat 1952 - 56 czy też nieco późniejszych lat 60 - tych. Ucieszył nas fakt, że na terenie szkoły spotkało się oko. 50 osób, które ukończyły szkołę w latach 50- tych. Niektórzy nie widzieli się ponad 40 lat Trudno opisać ich radości i wzruszenia! Wszyscy mieli o czym rozmawiać do białego rana.....Niektórzy zorganizowali sobie przy okazji klasowe spotkania po latach!

Na oficjalną uroczystość przybył wicewojewoda, przedstawicielka kuratorium, marszałek Sejmiku Samorządowego w Słupsku, a także reprezentanci miejscowej Rady Miasta i Gminy. Były przemówienia, kwiaty, prezenty, miłe życzenia...

Szczególne zainteresowanie wzbudzali - oczywiście sławni absolwenci. Prawie każdy chciał sobie zrobić zdjęcie z aktorką czy generałem! Miło nam pochwalić się, że gen. Broni, Dowódca Wojsk Lądowych R P, Zbigniew Załewski jest naszym absolwentem z 1959 roku. Pan generał chętnie rozmawiał ze wszystkimi, a swoim dawnym koleżankom i kolegom poświęcił szczególnie dużo czasu. Znana, lubiana i popularna w Polsce aktorka filmowa i teatralna "Teatr Współczesny"/. Ewa Gawryluk młodzieżka absolwentka roku 1986, nie odmówiła nikomu próby o autograf, wywiad czy pozowanie do wspólnego zdjęcia. Na wieść o przyjeździe Ewy pojawiły się wieczorem w szkole liczne grupy Jej koleżanek i kolegów z lat szkolnych. Duże zainteresowanie wzbudziła też osoba znana wszystkim z TV Panoramy Iwona Parchimowicz, absolwentka 1978 roku. Iwona jest od kilku lat korespondentką TV w Moskwie i o trudnych problemach naszych sąsiadów wie prawie wszystko... To dzięki Niej pojawiła się u nas nawet telewizja! Mimo zajmowanego stanowiska i pozycji jest osobą skromną, poznaje wszystkich znajomych, chętnie i dość często odwiedza swoją szkołę! Może mniej znany szerszemu ogółowi jest absolwent 1974, Piotr Hofmański - Sędzia Izby Karnej Sądu Najwyższego - podobno najmłodszy w Polsce. Posiada już tytuł profesora doktora habilitowanego, dużo publikuje, wydaje książki, współpracuje z sędziami europejskimi. Spotkanie i rozmowa z Nim była prawdziwą przyjemnością!

Ogromnym wzruszeniem dla wszystkich obecnych była poranna msza św. celebrowana przez księży - absolwentów z różnych lat. Nasze liceum może poszczycić się pokaźną liczbą powołań kapłańskich. Mamy 11 księży - absolwentów, w tym 2 misjonarzy /1 w Nowej Gwince/ i 5 studentów Seminarium Duchownego.

W trakcie uroczystości odsłonięto tablicę pamiątkową na budynku szkoły, można było obejrzeć wystawę prezentującą osiągnięcia i dorobek szkoły w 50 - leciu. W ciągu 50 lat mury szkoły opuściło 3.500 absolwentów.

Spotkanie po latach było przemile, wspaniałe i niezapomniane.

mgr Roman Ramion
Dyrektor Szkoły

Obchody 50 lecia Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku

Uroczyscie oddano do użyciu zrekonstruowany po przeniesieniu z ulicy Kopernika Spichlerz Richtera. Poświęcenia obiektu dokonał bp senior Ignacy Jeż. Zagrożony zawaleniem spichlerz, datowany na 1780 rok, przewieziono - po przeprowadzeniu szczegółowej ewidencji każdego jego elementu na Rynek Rybacki. Projekt renowacji przygotowała dr inż. arch. Elżbieta Szalewska w Biurze „PAPP”. Posadowiony obecnie na palach spichrz jest jednym z nielicznych takich zabytków w naszym kraju. Jego rekonstrukcja była możliwa dzięki licznym sponsorom, w tym dotacji Fundacji współpracy Polsko - Niemieckiej. Dostojni goście (m.in. wicewojewoda Jerzy Lisiecki i marszałek sejmiku wojewódzkiego - Mirosław Batruch i delegacje z kilkunastu muzeów) zwiedzili wystawę poświęconą dziejom Muzeum. Zasługi w zorganizowaniu, a następnie w rozwoju Muzeum mają liczni społecznicy oraz dyrektorzy: Maria Zaborowska, Zygmunt Przewoźny, Ludwik Przymusiński oraz obecny dyrektor - Mieczysław Jaroszewicz.

W Sali Rycerskiej Zamku Książąt Pomorskich miała miejsce sesja „Szlachta, społeczeństwo i państwo między Warmią a Rugią w XVIII - XX wieku” Udział zgłosiło 21 naukowców polskich i niemieckich. Profesor Józef Borzyszkowski w swoim referacie podkreślił zasługi stanu szlacheckiego dla przetrwania dorobku kulturowego, w tym języka i tradycji kaszubskich. Do zasłużonych rodów należą: Brochwicz - Domirscy, Olbracht - Prądyńscy, Janta - Połczyńscy, Cietrzew- Sikorscy, Styp-Rekowsy, Kossak-Główczewscy, Schedlin-Czarlińscy. W XIX wieku pomorskie rody pieczętowały się ponad 530 herbami. Profesor Lucyna Turek-Kwiatkowska przypomniała zasługi 29 rodów w tym: Borków, Kleistów, Puttkamerów, Zitzewitzów, Bonimów, Sydówów Massowów, Belowów. Kierownikiem naukowym Konferencji był prof. dr hab. Włodzimierz Stepiński z Instytutu Historii Uniwersytetu Szczecińskiego.

Sesji towarzyszyła wystawa „Mecenat artystyczny szlachty pomorskiej”. Zgromadzono na niej wiele wspaniałych zabytków sztuki. Wstęp do katalogu napisała Alicja Konarska.

W kościele Św. Jacka wystąpił z koncertem chór berlińskiej Schola Cantorum a następnie z okazji 50 lecia Muzeum zespół Joachima Schwarza z Fasbergu (Ten kompozytor i dyrygent był w latach 19940 - 1944 nauczycielem w Słupsku). Oprócz niemieckich gości wystąpił chór Kantele z I LO. Dyrygowała nim w zastępstwie za chorą Zofię Kurowską - Lilianna Zdolińska. Kompozycję Schwarza „Kanon” oraz Gaude Mater Polonia” oba chóry zaśpiewały wspólnie. Koncert zakończyła wykonana przez chór „Kantele” - „Oda do radości”. (wybrane z „Głosu Pomorza”)

Badanie kompetencji uczniów klas ósmych.

9. i 10. czerwca 1998 roku odbyło się w naszym województwie badanie kompetencji, którym objęto wszystkich uczniów klas ósmych. Po raz pierwszy zastąpiono nim dotychczasowy egzamin wstępny do szkół średnich, dlatego też do badania kompetencji przystąpili uczniowie z woj. gdańskiego, z woj. koszalińskiego, z woj. szczecińskiego, z woj. bydgoskiego. Każdy uczeń, który napisał test z j. polskiego i matematyki otrzymał stosowne zaświadczenie z wyszczególnioną ilością zdobytych punktów. Komisje rekrutacyjne w szkołach ponadpodstawowych zsumują punkty zdobyte z obydwu testów, punkty za świadectwo z ósmej klasy, punkty za udział w olimpiadach przedmiotowych na szczeblu wojewódzkim oraz punkty za dodatkowy egzamin. Suma zdobytych punktów zdecyduje o przyjęciu do szkoły średniej.

W pierwszym dniu (9.06.), do badania kompetencji z języka polskiego przystąpiło 8.749 uczniów. Rozwiązali oni test, który składał się z 30 zadań zamkniętych punktowanych systemem 0 - 1 oraz jednego zadania otwartego punktowanego systemem 0 - 10 według następujących kryteriów:

* temat	- 0 - 3
* kompozycja	- 0 - 2
* język i styl	- 0 - 3
* poprawność zapisu	- 0 - 3
* estetyka	- (-1)

Najwyższym wynikiem osiągniętym w badaniu było 40 pkt, natomiast najczęściej powtarzający się wynik z j. polskiego to 23 pkt. Średni uczeń zdobył ~ 21 pkt. Drugiego dnia (10.06) uczniowie rozwiązywali test sprawdzający wiadomości i umiejętności z matematyki. Składał się on z 40 zadań punktowanych systemem 0 - 1. Najwyższym wynikiem osiągniętym przez uczniów było 40 pkt, najczęściej powtarza się wynik 32 pkt. Średni uczeń zdobył 24,18 pkt. W sumie, w wyniku badania kompetencji, każdy uczeń mógł zdobyć 80 pkt.

Wszystkim Uczniom serdecznie gratulujemy, życzymy wspaniałych wakacji oraz udanego startu w szkołach ponadpodstawowych.

Dziękujemy Wszystkim, którzy wspomagali Pracownię Pomiaru Dydaktycznego w gorącym dla nas okresie.

To, że badanie kompetencji uczniów klas ósmych przebiegło sprawnie zawdzięczamy wielu pracownikom oświaty - są wśród nich: kuratorzy oświaty w Słupsku, dyrektorzy delegatur z Bytowa, Człuchowa, Lęborka, wizytatorzy, dyrektorzy szkół podstawowych, członkowie szkolnych komisji nadzorujących przebieg badania kompetencji, poloniści sprawdzający zadanie otwarte z języka polskiego, pracownicy Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Centrum Kształcenia Praktycznego.

W oparciu o uzyskane wyniki w Pracowni Pomiaru Dydaktycznego przygotowano informacje, które przekazane zostały Szkolnym Komisjom Rekrutacyjnym we wszystkich szkołach średnich całego województwa.

mgr Bożena Żuk

Kierownik Pracowni Pomiaru Dydaktycznego

prof. dr hab. Stanisław Kaczor
Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Kadr
ITE w Radomiu

CEDEFOP sur la formation professionnelle dans l'Union européenne nr 3/1997

Dzięki zagwarantowaniu przez CEDEFOP (Europejskie Centrum Popierania Rozwoju Kształcenia Zawodowego) w nowej siedzibie w Salonikach, systematycznego nadsyłania Informacji, rozpoczynamy na łamach Pedagogiki Pracy prezentację wydawnictwa kwartalnego wspomnianego Centrum. Czytelnicy naszego czasopisma będą mogli zapoznać się z ogólnymi problemami podejmowanymi przez Centrum pracujące na rzecz Unii Europejskiej w zakresie kształcenia zawodowego. Nowy, od czasu przeniesienia Centrum do Grecji dyrektor Johan van Rens w swoim liście do czytelników informuje o położeniu kamienia węgielnego w dniu 6 września 1997 roku pod nowy budynek Centrum. Ma być oddany do użytku na wiosnę 1999 roku. Na pierwszej stronie propaguje się wydawnictwo pt. "Podstawowe dane liczbowe o kształceniu zawodowym w Unii Europejskiej". Są tam zawarte dane oficjalne, których próbki są prezentowane. Przedstawiono np. w tabelach liczby uczestników kształcenia zawodowego w wieku 15 – 19 lat, uczestnictwo w kształceniu dalszym w zakładach pracy, budżet Programu Leonardo da Vinci na przestrzeni 10 lat itp.

CEDEFOP opracował "Rozważania nad kształceniem ogólnym i zawodowym jako wyzwanie zespołowe na XXI wiek" oraz przedstawił informację o konferencji na ten temat w Helsinkach i podobnych, w różnych regionach świata. Wspomniane wydawnictwo powinno się znaleźć w niektórych urzędach centralnych, instytucjach naukowych i organizacjach zajmujących się kształceniem zawodowym, aby obronić się przed fałszywymi dotychczas informacjami, np. o rzekomym odchodzeniu w krajach rozwiniętych od kształcenia zawodowego.

Ciekawa wypowiedź Zygmunta Tyszkiewicza sekretarza generalnego konferencji przemysłowców i pracowników Europy dotyczy "Paktu zaufania dla pracowników", nawiązującego do propozycji Jacques Santera.

Najobszerniej w czasopiśmie potraktowano nowości, mające miejsce w kształceniu zawodowym prawie we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Przedstawimy je w dużym skrócie, z wyszczególnieniem problemów prezentowanych na podstawie źródeł.

W Niemczech na czoło przemian w kształceniu zawodowym wysuwa się przygotowanie praktyczne do zawodu (inicjacja), jak też uwzględnia się tę stronę w kształceniu dalszym. Inaczej mówiąc podkreśla się priorytet praktyki w kształceniu. W zawiązku z tym, przygotowuje się nowe treści kształcenia wprowadzającego w zawód, jak też w kształceniu dalszym, nowe metody, doskonali się kwalifikacje nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych, rozwija się współpracę między licznymi miejscami praktyk, wreszcie rozwija się wiedzę na temat kształcenia zawodowego w Europie.

W niektórych ośrodkach prowadzi się liczne eksperymenty nad programami blokowymi.

Druga grupa zagadnień, które mogą zainteresować polskiego czytelnika odnosi się do rynku kształcenia i pracy. Podnosi się zagadnienie ryzyka w kształceniu, ponieważ zmiany w zapotrzebowaniu na wiele czynności następują bardzo szybko. To jednak nie oznacza zaniechania działalności edukacyjnej, a to z tego względu, że kwalifikacje są najpoważniejszym atutem w wyjściu z bezrobocia.

Wreszcie poszukuje się możliwości podejmowania studiów wyższych bez matury, a więc po szkole średniej.

Zmniejsza się też rygor formalny w zakresie podejmowania studiów wyższych w Austrii. Dotyczy to na razie możliwości przechodzenia na wyższe szczeble kształcenia po maturze zawodowej. Jednocześnie wskazuje się na potrzebę tworzenia nowych profili zawodowych. Jest to uszczegółowienie zagadnienia, zanikania i rodzenia się nowych zawodów i specjalności.

W Belgii wydany został nowy dekret dla części francuskojęzycznej kraju, w sprawie autonomii pedagogicznej. Prowadzone są na szeroką skalę prace w dziedzinie higieny i zdrowia dla kierunków hotelarskich i restauracyjnych. Podobne prace podjęte zostały w kształceniu praktycznym kierunków budowlanych i grup ryzyka społecznego. W kraju tym zauważono, że weryfikacje prowadzone są w długich i skomplikowanych procedurach. Sugeruje się podjęcie działań usprawniających te procesy.

Holandia nieustannie dba o doskonalenie edukacji zawodowej. Ma to wymiar materialny i intelektualny. Ostatnio rada Ekonomiczna – Społeczna zdecydowała o wydatkowaniu milionów guldenów na nowe technologie informacyjne i komunikacyjne. Jednocześnie postawiono pytanie, okazuje się ciągle aktualne, jakim ma być kształcenie zawodowe? Nasuwa się w tym momencie uwaga, że w Polsce, właściwie nie ma takich pytań w kręgach polityków, a więc wśród osób podejmujących decyzje.

W Danii prowadzi się eksperyment w ramach programu ERASMUS dotyczący kształcenia w zakładach pracy. Przygotowuje się też paralelny system zdobywania kompetencji, w nawiązaniu do praktycznego wykorzystania idei kształcenia ustawicznego. Podjęto wreszcie inicjatywę w ramach Unii Europejskiej, nowych sposobów rozwiązywania problemów bezrobocia przez kształcenie. Oto trzy najważniejsze hasła w tym zakresie: 1) zapewnienie kształcenia dalszego, 2) uczestnictwo w walce przeciw bezrobociu, 3) uniknie wąskich przepływów w produkcji.

Irlandia poświęca wiele uwagi edukacji, w tym kształceniu zawodowemu, chociaż jest jednym z trzech krajów Unii Europejskiej, gdzie jest przewaga kształcenia ogólnego nad zawodowym. Podejmowane są tam prace eksperymentalne nad mobilnością zatrudnienia w powiązaniu z kształceniem, a także wiele miejsca poświęca się nie tylko rozważaniom, ale i działaniom praktycznym nawiązującym do hasła "Białej księgi" – wokół społeczeństwa poznawczego. Do tego samego hasła nawiązuje się przy rozpatrywaniu polityki w zakresie gospodarowania zasobami ludzkimi, rozwoju jakości i udzielaniem pomocy ze strony państwa. Zadaje się pytanie:

Czy fundacja Unii Europejskiej na kształcenie zawodowe była skutecznie wykorzystana?

Myślą przewodnią prac na polu kształcenia zawodowego w Zjednoczonym Królestwie są zagadnienia powiązania go z gospodarką. Wymienia się dziedziny gospodarki, które najbardziej potrzebują troski. Na tę okoliczność podejmuje się prace melioracyjne (zmiany) w kształceniu zawodowym po ukończeniu szkoły obowiązkowej (16–19 lat) oraz na poziomie wyższym. Zwraca się uwagę na konieczność pomocy małym zakładom pracy, które nie mogą zabezpieczyć kadr dla siebie. Włącza się do tych zadań szkolnictwo zawodowe prywatne. Jeszcze jedno pole jest sygnalizowane do zagospodarowania. Jest nim problem osób przebywających na długim bezrobociu i w rodzinach niepełnych. Wskazuje się na potrzebę udzielania im pomocy wraz ze wskazaniem kto ma to robić.

Francja jest znana z tego, że jeszcze na początku lat siedemdziesiątych rozwiązała problem opodatkowania zakładów pracy na rzecz dalszego kształcenia. Teraz podejmuje się szeroko zagadnienia praktyk w takich działach gospodarki jak: budownictwo, żywienie, serwis samochodowy itd. W latach 1993–96 utworzono ponad 200 tys. miejsc dla odbywania praktyk. Prowadzi się ponadto szereg eksperymentów. Jednym z nich jest teren Lorraine dotyczący jakości kształcenia. Inny dotyczy sektora ekonomicznego z udziałem szkolnictwa prywatnego.

Kraje skandynawskie Szwecja i Finlandia skupiają się w ostatnim okresie głównie nad zagadnieniami praktyk zawodowych. Jednocześnie w Szwecji w toku licznych eksperymentów nad treściami kształcenia, awansowało ono w opinii ekspertów i społeczeństwa na wyższy poziom. Uczyniły to następujące priorytety: 1) wprowadzenie pełniejszych treści z matematyki i nauk przyrodniczych, 2) informatyki wraz z zastosowaniem, 3) nauk ekonomicznych dla myślenia ekonomicznego, 4) nauk o społeczeństwie i kulturze, 5) języków i komunikacji między ludźmi.

W Hiszpanii zawierane są nowe kontrakty między pracodawcami i ośrodkami (szkołami) kształcenia. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń Rada główna przygotowała nowy program kształcenia zawodowego.

Portugalia należy do słabiej rozwiniętych krajów Unii Europejskiej. Dotyczy to także oświaty. Dlatego m.in. korzysta ona szeroko z pomocy innych krajów, w tym Niemiec. Na tę okoliczność powołano do życia projekt portugalsko-niemiecki dotyczący praktyk uczniów na terenie Niemiec. Dotyczy on przede wszystkim takich dziedzin jak: 1) handel, administracja i finanse, 2) elektryczność, elektronika i telekomunikacja, 3) metalurgia i mechanika. Wprowadza się na skalę możliwości finansowych Internet do szkół. Te ostatnie poczynania mają miejsce w ramach programów Leonardo, Formedia i Adapt.

Materiały drukowane przez CEDEFOP są dobrze udokumentowane i to jest jeszcze jedna wartość tych informacji.

Stanisław Kaczor, Dryfując po morzu wspomnień.

Zachodniopomorskie Centrum Edukacyjne. Szczecin 1998, s.158

„Życie to dużo małych rzeczy” - stwierdza na początku swoich wspomnień z okresu dzieciństwa i wczesnej młodości - znany pedagog - Stanisława Kaczor. Książce nadał obrazowy tytuł - „*Dryfując po morzu wspomnień*”. Tytuł odwołuje się do toposu morza i żeglarsza, ewokuje obraz przestrzeni i brzegu (portu, celu?) Jednocześnie jednak zwraca uwagę na brak pośpiechu, na sytuację jakby swoistego zawieszenia czasu i uwagi u „niespiesznego podróżnika”, który chce patrzeć i dumać, co w tym konkretnym wypadku oznacza także: przywołać w pamięci, ogarnąć, zrozumieć. Wspomnienia będące „opisem zdarzeń w jednej wsi i najbliższej okolicy mają wartość konkretną”. Kraj lat dziecińczych Stanisława Kaczora to wieś Dzierążnia, w której przyszedł na świat w 1924 roku oraz wieś sąsiednia mieszczące się w obrębie jednej parafii w powiecie Tomaszów Lubelski. To także najbliżsi, a więc rodzice Paweł Kaczor i Ksenia z domu Stadniczuk, bracia Kazimierz, Henryk i Jan, dziadkowie ze strony matki, krewni, sąsiedzi, koledzy i wiele innych osób, o których „pamięć pozostała święta”. W kręgu osób wspominanych znajdują się też nauczyciele szkół powszechnych w Dzierążni i w Krynicach oraz klasy pierwszej Gimnazjum im. Bartosza Głowackiego w Tomaszowie Lubelskim. W miarę bowiem upływu czasu i dorastania powiększała się domowa ojczyzna, rozszerzał świat - coraz bardziej poznawany, oswajany, akceptowany, ale i różnicujący się, dzielący na różne sprawy małe i wielkie. Świat ten (i tworzący go ludzie) jest i prezentowany i oceniany, osądzany. Dodać trzeba, że niekiedy staje się on także ważkim argumentem w dyskretnych rozważaniach wartościujących. Autor wspomnień stara się być rzeczowy, dokładny. Ceni szczegół, konkret. Oddziela jednak wyraźnie czas relacji (pisania) od czasu odpominanego, wskazując we Wstępie na sytuację osobistą, która skłoniła go do uporządkowania „napisanych już wspomnień” (śmierć żony). Przywołać tu można w funkcji wyjaśnienia, opinię innego pedagoga: „*Wtedy właśnie, gdy poznajemy prawdziwą samotność przychodzą chwile tęsknoty za domem lat dziecińczych*” (Zygmunt Myślakowski „*Zagubione ścieżki, zatracone ślady*”). To ważki motyw, ale nie jedyny przecież. Każdy kto ma w pamięci mądrą i budującą książkę Stanisława Pigionia - „*Z Komborni w świat. Wspomnienia młodości*” mimo woli szuka analogii. Stanisław Kaczor powołuje się także na opinie Pigionia, zaznacza też niekiedy, co przejął od innych,

szczególnie najbliższych, ale swojej drogi naukowej i sposobów budowania osobowości nie odsłania. Podkreśla zalety swoich rodziców i innych ludzi, także nauczycieli. Przejął od nich na pewno zasadniczą postawę społeczno - moralną. Może i cechy charakteru, *ale czy to da się wyodrębnić?* - zapytuje w zamknięciu rozdziału o swoich nauczycielach. Ceni swoich bliskich i ludzi, których spotykał w dzieciństwie i młodości za prawość, pracowitość, za sposób życia i stosunek do innych ludzi, ale nie pomija wad, zaniedbań. Powtórzyć tu można za Norwidem (i Pigioniem): „*Drobiazgowość w rzeczach sądu wielkie imię ma: Miłość*”. Dominuje bowiem zrozumienie i akceptacja.

Części druga książki nosi tytuł „*Miniatury obyczajowe*”. Zawarł w niej Autor opis życia parafii w Dzierżynie poprzez prezentację roku kościelnego, świąt (zwłaszcza wielkanocnych), odpustów, pielgrzymek, doświadczeń ministranta. Opisy ukazują, też od strony konkretnego, elementy tradycyjnej kultury chłopskiej - duchowej i materialnej. W szczególności: sposób prowadzenia gospodarstwa domowego (wymieniono nazwy sprzętów, naczyń, potraw, narzędzi służących do wykonywania różnych prac, np. prania, obróbki lnu i konopi); jarmarki i targi, „żniwa i ich przemiany”. Odrębne rozdziały poświęcono porządkom na wsi, czyli dbałości o higienę i estetykę pomieszczeń, zabudowań i całej wioski; sposobowi powiadamiania się (miniatury „Motyl”, „Ziele”), pieczeniu chleba, świniobiciu, darciu pierza, pierogom i kartoflakom, a także pastuchom (tu odwołania polemiczne do książki J. Chałasińskiego: „Pastuch i uczeń”). Spośród miniatur wyodrębnia się ta poświęcona „Odbudowie po pożarze (1941r.)”, gdyż ukazuje, jak sobie radzono w sytuacji klęski. Odbudowa po pożarze była dla Autora „swego rodzaju przygodą życiową”. Poza wypróbowaniem swoich sił w różnego rodzaju pracach i zetknięciu się z różnymi zawodami przekonał się wtedy „o wartości różnych czynności przez własny trud. (...) Nawet w pracy naukowej ówczesne doświadczenia znalazły zastosowanie. Stanowią one swego rodzaju lepsze włączenie teorii z praktyką i odwrotnie”.

Lektura wspomnień profesora Stanisława Kaczora jest czynnością budującą. Przede wszystkim uczy szacunku do dawnych form życia, pomaga rozumieć życie i świat, skłania też do wielorakich refleksji nad czasem, który przeminął, choć przecież trwa jako pamięć u ludzi starszego pokolenia. Zatem „*Książki nie trzeba zbyt jednostronnie traktować jako „dzieła”, „utworu”, należy pamiętać, że jest to także „okólnik” do nieznanych przyjaciół*” (Henryk Elzenberg „*Kłopot z istnieniem*”).

Jan Tyborczyk

Nowości w bibliotece ODN

I. PRZEDSZKOLA I NAUCZANIE W KLASACH MŁODSZYCH

1. Koba G.: *Poznajemy - rysujemy. Ćwiczenia i zabawy sześciolatka. Cz.1.* Kraków: "Koba", 1998
2. Koba G.: *Poznajemy - rysujemy. Ćwiczenia i zabawy sześciolatka. Cz.2.* Kraków: "Koba", 1998
3. Makris M. I 1 in.: *Dzielne małuchy. Poradnik dla prowadzących zajęcia ruchowe w przedszkolu.* Warszawa: "Promo - Lider", 1997
4. *Matematyka w przedszkolu. Materiały pomocnicze dla nauczycieli wychowania przedszkolnego.* Biała Podlaska: WOM, 1997
5. Nykiel A.: *Jak uspołecznili dzieci w klasach początkowych.* Słupsk: ODN, 1998
6. *Ortografia na wesoło. Propozycja zabawy - konkursu ortograficznego dla klasy 3.* Łódź: WODN, 1998
7. Piec M.: *Kształtowanie osobowości wychowanka w klasach 1 - 3.* Kraków: WOM, 1997
8. *Wychowanie komunikacyjne w przedszkolu. Materiały pomocnicze dla nauczycieli wychowania przedszkolnego.* Biała Podlaska: WOM, 1998

II. NAUCZANIE MATEMATYKI

1. Gardner M.: *Moje najlepsze zagadki matematyczne i logiczne.* Wrocław: "Quadrivium", 1998
2. Kraszewska A.: *Przyjazne testy. Matematyka dla klasy 7 szkoły podstawowej.* Warszawa: Wydaw. Szk. PWN, 1998
3. Kraszewska A.: *Przyjazne testy. Matematyka dla klasy 8 szkoły podstawowej.* Warszawa: Wydaw. Szk. PWN, 1998
4. *Nowa Matura. Matura '98. Matematyka. Z.2.* Poznań: Poznański Zespół Regionalnych ds. Egzaminów, 1998
5. *Sprawdziany z matematyki dla klasy 8. Część 1 - pierwsze półrocze.* Rzeszów: CDP, 1998

III. NAUCZANIE FIZYKI

1. Blinowski J.: *Samochodem przez fizykę. Podręcznik dla klasy 3 liceum.* Warszawa: Oficyna Edukacyjna, 1998
2. Czerwiński A.: *Energia jądrowa i promieniotwórczość.* Warszawa: Oficyna Edukacyjna, 1998
3. Lipiński D.: *Testy z fizyki. Fale i kwanty dla licealistów i kandydatów na studia.* Warszawa: Wydaw. Szk. PWN, 1998
4. Pasierb T.: *Oceń sam siebie. Powtórkowy test z fizyki i komentarze do rozwiązań.* Warszawa: Oficyna Edukacyjna, 1998
5. Pawlikowska M.: *Fizyka łatwiejsza niż myślisz. Zbiór zadań z fizyki dla uczniów klas 6,7 i 8.* Warszawa: Oficyna Edukacyjna, 1998
6. Szyszka E.: *Fizyka 6. Ćwiczenia na cały rok.* Warszawa: Oficyna Edukacyjna, 1998
7. Szyszka E.: *Fizyka 6. Ćwiczenia na pierwsze półrocze. Wersja dla nauczyciela.* Warszawa: Oficyna Edukacyjna, 1998
8. Szyszka E.: *Fizyka 6. Ćwiczenia na drugie półrocze. Wersja dla nauczyciela.* Warszawa: Oficyna Edukacyjna, 1998
9. Szyszka E.: *Fizyka 6. Podręcznik dla ucznia. Wyd. 4.* Warszawa: Oficyna Edukacyjna, 1998

IV. NAUCZANIE CHEMII

1. Badzińska J.: *Testy z chemii. Chemia ogólna i nieorganiczna dla licealistów i kandydatów na studia. Wyd.3 popr.* Warszawa: Wydaw. Szk. PWN, 1998
2. Marcinkowski R. i 2 in.: *Zbiór zadań z chemii z rozwiązaniami. Chemia ogólna.* Warszawa: "Zak", 1998
3. Muszak E.: *Testy z chemii. Podstawy chemii dla licealistów i kandydatów na studia. Wyd. 3.* Warszawa: Wydaw. Szk.

PWN,1998

- Rubaszkiwicz A. : Chemia 7 i 8. Tablice i objaśnienia podstawowych terminów chemicznych . Warszawa: Oficyna Edukacyjna,1998
- Walkowiak J.: Testy z chemii. Chemia organiczna dla licealistów i kandydatów na studia. Wyd. 3 popr. Warszawa: Wydaw.Szk.PWN,1998

V. NAUCZANIE BIOLOGII

- Jędrasik H.i 2 in.: Biologia 6. Scenariusze. Warszawa: "Żak", 1998
- Panfil V.: Ku nowej maturze z biologii. Bydgoszcz: WOM, 1998
- Testy z biologii. Komentarze dla licealistów i kandydatów na studia. Wyd.2 popr. Warszawa: Wydaw. Szk.PWN, 1998

VI. NAUCZANIE MUZYKI

- Wachowiak E.: Zeszyt muzyczny dla klasy 4. Słuchanie muzyki. Wyd.6 popr. Piła: "Gawa",1997
- Wachowiak E.: Zeszyt muzyczny dla klasy 5. Słuchanie muzyki. Wyd.6 popr. Piła: "Gawa",1997
- Wachowiak E.: Zeszyt muzyczny dla klasy 6. Słuchanie muzyki.Wyd.6 popr. Piła: "Gawa",1997
- Wachowiak E.: Zeszyt muzyczny dla klasy 7. Słuchanie muzyki. Wyd.6 popr. Piła: "Gawa",1998

VII. NAUCZANIE WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

- Boisko pełne ruchu. Gry i zabawy – sposoby znakowania boisk szkolnych. Warszawa: "Promo – Lider",1996
- Cendrowski Z.: Przewodźcą innym. Poradnik dla liderów zdrowia i sportu. Warszawa: "Promo – Lider", 1997
- Nowak M.: Gimnastyka przy muzyce w szkole. Warszawa: "Promo – Lider",1995
- Propozycje tematyki zajęć z wychowania fizycznego dla dziewcząt klas 1 – 2 szkoły ponadpodstawowej. Łódź : WODN, 1998
- Rój E.: Skoki – skoczność. Płock: WOM, 1998
- Sawicki W.: Szkolne stowarzyszenia kultury fizycznej. Wyd. 2. Warszawa: "Promo – Lider", 1997
- Zespołowe gry sportowe. Piłka nożna. Mini piłka nożna. Warszawa: "Promo – Lider", 1997
- Zielonka Z.: Mini piłka ręczna. Warszawa: "Promo-Lider", 1997

VIII. NAUCZANIE JĘZYKA POLSKIEGO

- Dietrich J.i 1 in.: Ślad na fali. Język polski 7. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego. Warszawa: "Oświata",1998
- Gajewska K. i 1 in. Język polski 4. Podręcznik do kształcenia literackiego. Oglądam świat. Poznań: "Arka", 1998
- Krakowska W.: Tworzenie nowych wyrazów – neologizmy. Płock: WOM,1998
- Lewińska A. i 1 in.: Gramatyka. Klasa 8. Podręcznik. Gdańsk: M. Rożak, 1998
- Mickiewicz/ Adam. W dwusetną rocznicę urodzin poety. Materiały Konkursu Mickiewiczowskiego dla uczniów szkół średnich. Warszawa: Inst. Badań Liter., 1997
- Nowosielska E.: Język polski 8. Zeszyt ćwiczeń. Część 2. Wyd. 2. Poznań: "Arka", 1997
- Koziejka C.: Język polski 6. Zeszyt ćwiczeń. Część 2. Wyd. 3. Poznań: "Arka",1997
- Szydłowska U.: Język polski 5. Zeszyt ćwiczeń. Część 1. Wyd.3. Poznań: "Arka",1996
- W krainie słowa. Podręcznik do kształcenia językowego dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Cz.1. Gdańsk: "Harmonia",1998
- W krainie słowa. Podręcznik do kształcenia językowego dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Cz. 2. Gdańsk: "Harmonia",1998

IX. NAUCZANIE JĘZYKÓW OBCYCH

- Brudnik E. i 1 in.: Lehrerfortbildung. Słownik wybranych pojęć z definicjami niemiecko – polski i polsko – niemiecki. Warszawa: CODN, 1997
- Ein Fach gut. Podręcznik do języka niemieckiego dla zsz, liceów

zawodowych, techników i liceów technicznych. Cz. 1. Wyd.3. Warszawa: Wydaw. Szk. PWN, 1998

- Ein Fach gut. Profil administracyjno – ekonomiczny. Warszawa: Wydaw. Szk. PWN, 1998
- Fanderowska H.: Zadania konkursowe z języka francuskiego 1993 – 1996. Kraków: WOM, 1997
- Nowa Matura. Matura'98. Język angielski. Zeszyt 2. Poznań: Poznański Zespół Regionalny ds. Egzaminów,1998

X. NAUCZANIE GEOGRAFII

- Czerny A. i 1 in.: Geografia 7. Podręcznik dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Warszawa: "Nowa Era", 1997
- Czerny M. i 1 in.: Geografia 5. Podręcznik dla klasy piątej szkoły podstawowej. Wyd. 2. Warszawa: "Nowa Era", 1997
- Kop J. I 2 in.: Geografia. Zadania i testy dla licealistów i kandydatów na studia. Wyd. 4 zm. Warszawa: Wydaw. Szk. PWN, 1997
- Moździerz U.: Geografia 7. Zeszyt ćwiczeń dla klasy siódmej szkoły podstawowej. Wyd. 2. Warszawa: "Nowa Era",1998
- Powęska H.: Geografia 6. Podręcznik dla klasy szóstej szkoły podstawowej. Wyd.2. Warszawa: "Nowa Era",1997
- Powęska H.: Geografia 6. Zeszyt ćwiczeń dla klasy szóstej szkoły podstawowej. Wyd. 2. Warszawa: "Nowa Era",1998
- Propozycja map sprawdzających stopień opanowania wiadomości z mapy w klasach 4 – 8 szkoły podstawowej. Słupsk: ODN, 1998
- Szljajfer F.: Geografia 4. Podręcznik dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Wyd. 3. Warszawa: "Nowa Era", 1998
- Szljajfer F.: Geografia 4. Zeszyt ćwiczeń dla klasy czwartej szkoły podstawowej. Warszawa: "Nowa Era",1996
- Szljajfer F.: Geografia 8. Podręcznik dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Warszawa: "Nowa Era", 1998

XI. NAUCZANIE HISTORII

- Cele kształcenia historycznego – operacjonalizacja i taksonomia. Łódź: WODN,1997
- Demidowicz T.: Janów Podlaski – zarys dziejów. Biała Podlaska: WOM, 1998
- Dzieje Żydów w Polsce 1944 – 1968. Teksty źródłowe. Warszawa: Żydowski Instytut Historyczny, 1997
- Kalinowska F.: Wiedza o społeczeństwie. Podręcznik. Wyd. 4. Piła: "Efka",1998
- Kalinowska F.: Wiedza o społeczeństwie. Zeszyt ćwiczeń. Wyd.4. Piła: "Efka",1998
- Nauczanie praw człowieka w szkole metodą projektów (teoria, praktyka, ewaluacja zajęć). Słupsk: ODN, 1998
- Nowa Matura. Matura'98. Historia. Zeszyt 2. Poznań: Poznański Zespół ds. Egzaminów,1998
- Pakułska J.i 1 in.: Miejsce kryterium językowego w ocenie pracy maturalnej z historii. Suwałki: WOM, 1998
- Szudejko R.; Łomazy – zarys dziejów. Biała Podlaska: WOM, 1997
- Testy z konkursów historycznych dla szkół podstawowych z lat 1993 – 1997. Łódź: WODN, 1997

XII. INNE PRZEDMIOTY NAUCZANIA

- Adameczek G. i 2 in.: Przynależność obronna dla szkół ponadpodstawowych. Warszawa: WSiP, 1998
- Adameczek G. i 2 in.: Przynależność obronna. Zeszyt ćwiczeń dla szkół ponadpodstawowych. Warszawa: WSiP, 1998
- Brząkałik K. i 2 in.: Wybrane problemy ekonomii. Wykłady i scenariusze lekcji. Kraków: WOM, 1997
- Lewicki J.: Informatyka w szkole. Programowanie w języku LOGO od podstaw. Warszawa: Oficyna Edukacyjna, 1998
- Metoda przewodniego tekstu – zastosowanie w pracowni elektronicznej. Gdańsk: CEN, 1997
- Propozycje sprawdzianów wiadomości z techniki dla klas 5 – 6 szkół podstawowych. Słupsk: ODN,1998

XIII. WYDAWNICTWA RÓŻNE

1. Badanie kompetencji uczniów klas ósmych w roku szkolnym 1997/98. Słupsk: Kuratorium Oświaty, 1998
2. Kubielski W.: Podstawy konstruowania i oceny testów dydaktycznych. Słupsk: ODN, 1998
3. Wybrane materiały z prac uczestników I edycji kursu dla Liderów Oświaty Gminnej. Słupsk: ODN, 1998

Nowości książkowe w zbiorach PBW

OGÓLNOPEDAGOGICZNE

1. Antologia tekstów do psychopedagogiki twórczości / wybór i opracowanie Krzysztof J.Sznidt. - Wwa : WSiP, 1997. - 65 s.
2. Dzich Danuta. Polityka oświatowa w Polsce a samorząd terytorialny. W : Edukacja samorządowa / pod red. Bronisława Jastrzębskiego. - Olsztyn : WSP, 1997. - s. 144-151
3. Karta Nauczyciela : akty wykonawcze [wg stanu na listopad 1997r.] / zebrał i opracował Andrzej Barański. - Jelenia Góra: Wydaw. Nauczycielskie, 1997. - 236 s.
4. Teml Hubert. Relaks w nauczaniu / tł.[z jęz.ang.] Beata Szymańska. - Wwa : WSiP, 1997. - 113 s.
5. Węzłowe problemy opieki i wychowania w domu dziecka / pod red. Zdzisława Dąbrowskiego. - Olsztyn : WSP, 1997. - 502 s.

JĘZYK POLSKI

6. Język polski : matura « 98 : materiały dla nauczycieli i uczniów. - Łódź : Kuratorium Oświaty Regionalny Zespół Egzaminów, 1997. - 96 s.
7. Karpowicz T., Szymanis E., Wroczyński T. Przedmaturalne repetytorium : dzieje literatury polskiej i nauka o języku polskim. - Wwa : WSiP, 1997. - 255 s.
8. Kompetencje szkolnego polonisty - 2 : szkice i artykuły z metodyki z lat 1994-1996 / pod red.Bożeny Chrzastowskiej. - Wwa : WSiP, 1997. - 232 s.
9. Konieczna Anna. Scenariusze lekcji języka polskiego w klasie II : z wykorzystaniem podręczników K.Kowaliszyn, K.Lenkiewicz- Krajobraz z uśmiechem; K.Kowaliszyn-Krajobraz z uśmiechem. Zeszyty ćwiczeń 1, 2. - Wwa : WSiP, 1997. - 68 s.
10. Łukasik Stanisława, Petkowicz Helena. Scenariusze lekcji języka polskiego w klasie III : z wykorzystaniem podręczników : H. Dobrowolskiej „Podajmy sobie ręce”, S.Łukasik, H.Petkowicz „Podajmy sobie ręce. Kształcenie językowe”. - Wwa : WSiP, 1997. - 83 s.
11. Machulska H., Pruszkowska A., Tatarowicz J. Drama w szkole podstawowej : lekcje języka polskiego w klasach 4-6. - Wwa : WSiP, 1997. - 219 s.
12. Podracki Jerzy. Składnia polska. -Wwa: WSiP, 1997. - 246 s.
13. Stopka Dorota. Język polski : matura pisemna. - Kraków : GREG, 1997. - 357 s.
14. Zaręba Robert. Język polski : klasa 4 : dyktanda i ćwiczenia z ortografii z przypomnieniem zasad pisowni. - Wyd.2. - Radom : Radompress, 1994. - 48 s.
15. Zaręba Robert. Język polski : klasa 4 : streszczenia lektur : ćwiczenia lekturowe : zabawy dydaktyczne. - Radom : Radompress, 1995. - 86 s.
16. Zaręba Robert. Język polski : klasa 5 : dyktanda i ćwiczenia z ortografii z przypomnieniem zasad pisowni. - Radom : Radompress, 1994. - 57 s.

JĘZYKI OBCE

17. Dąbrowska Halina, Zybert Mirosław Vstrecia 1 : książka nauczyciela. - Wwa : WSiP, 1997. - 70 s.
18. Język angielski : matura '98 : materiały dla nauczycieli i uczniów - Łódź : Kuratorium Oświaty Regionalny Zespół Egzaminów, 1997. - 80 s.

19. Język francuski : matura '98 : materiały dla nauczycieli i uczniów - Łódź : Kuratorium Oświaty Regionalny Zespół Egzaminów, 1997. - 80 s.
20. Język niemiecki : matura '98 : materiały dla nauczycieli i uczniów - Łódź : Kuratorium Oświaty Regionalny Zespół Egzaminów, 1997. - 108 s.
21. Język rosyjski : matura '98 : materiały dla nauczycieli i uczniów - Łódź : Kuratorium Oświaty Regionalny Zespół Egzaminów, 1997. - 96 s.
22. Mission speciale 2 : poradnik metodyczny do nauki języka francuskiego / [aut.] Bernadette Richard [i in.]. - Wwa : WSiP, Hatier, 1997. - 179 s.
23. Pfeiffer W., Drażyńska-Deja M., Karolak C. Deutsch Global 6 : poradnik nauczyciela. - Wwa : WSiP, 1997. - 75 s.
24. Pfeiffer W., Drażyńska-Deja M., Karolak Cz. Deutsch mal anders 3 : neu: poradnik nauczyciela. - Wwa: WSiP, 1997. - 60s.

HISTORIA

25. Centkowski Jerzy, Rulka Janusz. Uczymy historii : poradnik : klasa 4. - Wwa: WSiP, 1997. - 98 s.
26. Dynastie Europy : praca zbiorowa / pod.red.Antoniego Mączaka. - Wrocław - Warszawa - Kraków : Zakład Nar.im.Ossolińskich, 1997. - 490 s.
27. Historia : matura '98 : materiały dla nauczycieli i uczniów. - Łódź : Kuratorium Oświaty Regionalny Zespół Egzaminów, 1997. - 80 s.
29. Panck Waclaw. Hymny polskie. - Wwa : WSiP, 1997. - 91 s.
30. Skowronek Jerzy, Snoch Bogdan. Szkolny słownik historii Polski: czasy porzeczne 1795 - 1918. - Wwa : WSiP, 1997. - 175 s.

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

31. Dubel Lech, Malarczyk Jan. Historia doktryn polityczno-prawnych. - Lublin : Agencja Wydawniczo-Handlowa Antoni Dudek, 1997. - 337 s.
32. Edukacja samorządowa / pod red.Bronisława Jastrzębskiego. - Olsztyn : WSP, 1997. - 274 s.
33. Żukowski Arkadiusz. Systemy wyborcze : wprowadzenie. - Olsztyn : WSP, 1997. - 156 s.

GEOGRAFIA

34. Co warto wiedzieć o przyrodzie województwa słupskiego. - Słupsk : Wojewoda Słupski, [1997?]. - 97 s.
35. Domachowski Roman. Gdańskie. - Wwa : WSiP, 1997. - 99 s. (Regiony Polski).
36. Plit Florian. Warmia, Mazury, Podlasie. - Wwa : WSiP, 1997. - 85 s. (Regiony Polski).
37. Rumiński Marek Jacek. Polskie wybrzeże Bałtyku : przewodnik. - Białystok : Agencja TD, 1997. - 214 s.

BIOLOGIA

38. Biologia : matura '98 : materiały dla nauczycieli i uczniów. - Łódź : Kuratorium Oświaty Regionalny Zespół Egzaminów, 1997. - 99 s.
39. Koszewska Barbara, Zabłocka Teresa. Testy z zoologii dla uczniów szkoły podstawowej. - Wwa : WSiP, 1997. - 74 s.

CHEMIA

40. Piankowska Halina. Chemia 7-8 : testy dla uczniów szkół podstawowych. - Wwa : WSiP, 1997. - 101 s.

MATEMATYKA

41. Gałązka Kinga, Kuydowicz Jolanta. Konkursy matematyczne : zbiór zadań z rozwiązaniami. - [Wyd.4 uzup.]. - Łódź : Oświatowy, 1994. - 115 s.
42. Gruszczak-Koleczyńska Edyta, Zielińska Ewa. Dziecięca matematyka : książka dla rodziców i nauczycieli. - Wwa : WSiP, 1997. - 184 s. (Edukacja matematyczna dzieci w domu, w przedszkolu i w szkole).

43. Gruszczyk-Kolczyńska Edyta. Dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się matematyki : przyczyny, diagnoza, zajęcia korekcyjno- wyrównawcze. - Wyd.3 popr. - Wwa : WSP, 1997. - 291 s. .
44. Lewicka Helena. Matematyka 4 : przygotuj się do klasówki. - Wwa : WSiP, 1997. - 95 s.
45. Matematyka : matura '98 : materiały dla nauczycieli i uczniów : licea zawodowe i inne szkoły z cyklem kształcenia 10 godzin. - Łódź : Kuratorium Oświaty Regionalny Zespół Egzaminów, 1997. - 48 s.
46. Matematyka : matura '98 : materiały dla nauczycieli i uczniów : profil ogólny i matematyczno-fizyczny. - Łódź : Kuratorium Oświaty Regionalny Zespół Egzaminów, 1997. - 68 s.
47. Matematyka : matura '98 : materiały dla nauczycieli i uczniów : technikum na podbudowie ZSZ; szkoły dla dorosłych. - Łódź : Kuratorium Oświaty Regionalny Zespół Egzaminów, 1997. - 48 s.
48. Sawicki T., Reclik R., Nowik J.. Matematyka / pod red. Tadeusza Sawickiego [książka pomocnicza dla nauczycieli nauczania początkowego]. - Opole: Wydaw.NOWIK, 1997. - 252 s.
49. Sysło Maciej M. Algorytmy. - Wwa : WSiP, 1997. - 269 s.

MUZYKA

50. Krystyniak Tadeusz. Ręce pełne muzyki : instrumenty, zespoły : repertuar i wskazówki realizacyjne. - Wwa : WSiP, 1997. - 198 s.
51. Piosenki z festiwalu „do re mi”. - Wwa WSiP, 1997. - 60 s.
52. Smoczyńska-Nachtman Urszula, Chrzanowska Renata. śpiewam : słucham: gram : repertuar i wskazówki dla nauczyciela. - Wyd.2. - Wwa : WSiP, 1997. - 66 s.

PLASTYKA

53. Bernatowicz Aleksandra. Sekrety wielkich mistrzów sztuki : książka pomocnicza dla uczniów klas 5-8 szkoły podstawowej. - Wwa : WSiP, 1997. - 117 s.

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

54. Chrzanowska Irena. Słoneczna biblioteka : zeszyt metodyczny nr 2 : „Zongler”, „Przyjęcie urodzinowe”. - Wwa : WSiP, 1997. - 32 s.
55. Czerwińska Elżbieta, Narożnik Małgorzata. Słoneczna biblioteka : przewodnik metodyczny dla nauczycieli przedszkoli. - Wwa : WSiP, 1997. - 205 s.
56. Ten piękny tajemniczy świat : edukacja ekologiczna w przedszkolu : praca zbiorowa / pod red. Teresy Gałczyńskiej. - Wwa : Centrum Informacji o Środowisku UNEP/GRID, 1997. - 175 s.

NAUCZANIE POCZĄTKOWE

57. Bogacka-Osińska Bogumiła, Kasprzycka Natalia Elżbieta. Bądź bezpieczny na drodze : konspekty lekcji dla nauczycieli klas 1, 2, 3. - Wwa : WSiP, 1997. - 71 s.
58. Dziabaszewski Wojciech, Krzyżanek Joanna. Nasze środowisko : przewodnik metodyczny : klasa druga. - Wwa WSiP, 1997. - 135 s.

KSZTAŁCENIE SPECJALNE

59. Affolter Felice. Spostrzeganie, rzeczywistość, język / tł.[z jęz. niem.] Tomasz Duliński. - Wwa : WSiP, 1997. - 350 s.
60. Garda-Lukaszewska Jadwiga, Szperkowski Tomasz. Współtworzenie: zajęcia plastyczne z osobami upośledzonymi umysłowo. - Wwa : WSiP, 1997. - 167 s.
61. Krasowicz Grażyna. Język, czytanie i dysleksja. - Lublin : Agencja Wydawniczo-Handlowa AD, 1997. - 179 s.
62. Miller Rene Jacob. Słyszę-ale nie wszystko : dziewczęta i chłopcy z uszkodzonym słuchem w szkołach masowych / tł.[z jęz.niem.] Tomasz Duliński. - Wwa : WSiP, 1997. - 247 s.
63. Opowieści terapeutów / komentuje Hanna Olechnowicz. - Wwa : WSiP, 1997. - 199 s.
64. Parol Urszula Zofia. Dziecko z niedokształceniem mowy : diagnoza, analiza, terapia : wyd.drugie uzupełnione. - Wwa :

- WSiP, 1997. - 210 s.
65. Ploch Leszek. Praca wychowawcza z dziećmi upośledzonymi umysłowo w internacie. - Wwa : WSiP, 1997. - 231 s.
66. Wybrane zagadnienia z metodyki nauczania i wychowania upośledzonych umysłowo / pod red. Grażyny Tkaczyk. - Lublin : Agencja Wydawniczo- Handlowa AD, 1997. - 145 s.

KULTURA FIZYCZNA

67. Metodyka nauczania taktyki w koszykówce / red.wydania Czesław Sieniek. - Starachowice : Pracownia Wydawnicza „Helvetica”, 1997. - 219 s.

EKOLOGIA

68. Raport o stanie środowiska województwa śląskiego w latach 1995-1996 : praca zbiorowa / pod red. Jerzego Przybyła; Państw. Inspekcja Ochrony Środowiska; Woj. Inspektorat Ochrony Środowiska w Ślupsku. - Ślupsk : Bibl. Monitoringu Środowiska, 1997. - 152 s.
69. Stańczykowska Anna. Ekologia naszych wód. - Wyd.3 zm. - Wwa : WSiP, 1997. - 223 s.

"Vademecum pedagoga szkolnego"

Zawiera podstawowe i najbardziej aktualne informacje z zakresu pracy pedagoga. Adresowane jest do szerokiego grona - pedagogów, dyrektorów szkół, wizytatorów, a także osób zajmujących się wychowaniem. Zawiera propozycje programów profilaktyki alkoholizmu jak również wykaz koordynatorów gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ponadto adresy placówek pomagających dziecku i rodzinie - w tym rodzinie z problemem alkoholowym. Inspiracją opracowania była taka potrzeba zgłaszania przez pedagogów i psychologów pracujących w różnych placówkach.. Opracowanie: Krystyna Wiatrz, Teresa Knopik. Cena 1 egz. 10,00 zł. (cena obowiązuje przy zamówieniu w Wojewódzkim Zespole Placówek Edukacyjno - Terapeutycznych i nie obejmuje kosztów wysyłki). Płatne przelewem na konto: PBI SA O/Katowice 15001445-315827-121440014436. Adres: WZPE-T, ul. Drozdów 21, 40-530 Katowice.

Z żałobnej karty

Żegnamy Zofię Kurowską

Kochana Pani Zosiu, Droga Pani Profesor!

Byłaś, jesteś i będziesz dla nas drogowskazem. Swą osobą rozświetlałaś ścieżki poznania nowego nieznanego świata. Zawsze w chwilach smutku i radości byłaś z nami, wyciągałaś pomocną dłoń i obdarzałaś uśmiechem.

Każdy wiedział, że u Ciebie znajdzie słońce w szarych dniach, ciepłe słowo, ramię dla swych łez. Byłaś nam nauczycielem, nauczycielem śpiewu, nauczycielem życia. Ty i my to jedno. Nikt nie działał jak magnes na młodych ludzi tak jak Ty to potrafiłaś zrobić. Z Tobą było nam dobrze. Każdy choć odchodził od chóru, od Ciebie, to i tak powracał.

W naszych głowach wciąż brzmi pieśń, Twa nauka, Twoje dobre słowo. W naszych sercach tkwi Twa miłość. Bez Ciebie byliśmy ubodzy. To Ty kierowałaś naszym życiem, z Tobą świat stał przed nami otworem. To Tobie powierzaliśmy swe problemy. Pani Profesor zawsze znalazła wyjście. Jesteśmy wdzięczni.

Jesteśmy w pół drogi. Droga pędzi z nami bez wytchnienia. Chcieliśmy i Twój ślad Zosiu –na drogach ocalić od zapomnienia.

Odeszłaś od nas i raptem zaczął padać deszcz. Ten deszcz to łzy, których nie mamy gdzie otrzeć. To łzy nas wszystkich! (Niech pada). Niech wszyscy widzą jak Cię kochamy. I choć chwila tak smutna, nikt nie myśli o tym, że Ciebie nie ma, że to koniec. Nie zostawimy Cię, bo wiemy, że i Ty jesteś z nami.

Jesteśmy z Tobą, tu i teraz, na zawsze.

W imieniu chóru "Kantele" M.G. i M.J.

Droga Pani Profesor! Droga nam wszystkim Zosiu!

Jeszcze nie tak dawno Byłaś wśród nas. Jak zawsze uśmiechnięta, jak zawsze skromna i pogodna. Wiedzieliśmy, że cierpiełaś, ale wiedzieliśmy także, że siłą swojej osobowości potrafisz zwyciężyć wszystko. Nawet to najgorsze. Niestety los zechciał inaczej.

Żegnamy Cię dzisiaj jako wielkiego Człowieka, wybitnego pedagoga i wychowawcę. Człowieka, który potrafił tego piękna nauczyć.

To dzięki Tobie Zosiu nie tylko nasze miasto – mogło słuchać pięknej muzyki i pięknego śpiewu. Założony i kierowany przez Ciebie chór "Kantele" podbijał serca miłośników muzyki i pieśni w Finlandii, Austrii, Danii i Czechach, Włoszech i Watykanie. Zdobywał najwyższe laury w Ogólnopolskim Konkursie Chórów. Szkolnych a Capella w Bydgoszczy, ogólnopolskim Przeglądzie Uczniowskich Kameralnych Zespołów Muzyki Dawnej w

Kaliszu, Festiwalach Pieśni Religijnej (w Koszalinie i Rumi) oraz wielu innych konkursach i festiwalach. Sukcesy te były możliwe dzięki Tobie i Twojemu oddaniu się muzyce.

Droga Zosiu! Jak trudno uzmysłowić sobie to, że już nigdy nie staniesz na scenie i dyskretnym ruchem dłoni nie ożywisz pięknych młodych głosów Twojego Chóru, który był Twoim dzieckiem, pasją i życiem. Pozostaną jednak jego pieśni i muzyka, które zawsze przywoływać nam będą pamięć o Tobie.

Jesteś i będziesz w naszych sercach

Andrzej Obalek

(Zofia Kurowska zmarła 10 czerwca 1998r.)

Żegnamy Józefa Deskę

Ze smutkiem i szacunkiem żegnamy naszego Kolegę, osobę o bogatej i godnej biografii, obfitym plonie życia, który zostawia ślad na wielu polach oświaty łęborskiej, ślad, który należy "ocalić od zapomnienia".

Urodzony w Zarębicach w woj. częstochowskim dnia 8 października 1935 roku. Po maturze podjął studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku, które ukończył w 1957 roku. W latach 1957 - 1958 pracował w Liceum Pedagogicznym w Chełmie nad Wisłą. W roku 1958 przybył do Łęborka. Bogatą drogę zawodową i społeczną rozpoczął jako nauczyciel historii w Państwowym Liceum Pedagogicznym w Łęborku. Po likwidacji Liceum Pedagogicznego pracę pedagogiczną kontynuował w Technikum Mechanicznym (1970 - 1980). Od 1 września 1980 roku został powołany na stanowisko dyrektora Studium Wychowania Przedszkolnego, a po reorganizacji w 1985 roku Studium Nauczycielskiego w Łęborku. Funkcję tę z pełnym zaangażowaniem pełnił do 1990 roku, kiedy to przeszedł na emeryturę. Od 1990 roku do ostatnich dni życia pracował nadal jako nauczyciel historii w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr.2 w Łęborku.

Działalność pedagogiczna i związkowa została doceniona i uhonorowana między innymi: Złotym Krzyżem Zasługi, Nagrodą Ministra Oświaty i Wychowania, Nagrodą Kuratora., Medalem "Za zasługi dla województwa śląskiego" oraz Złotą Odznaką ZNP.

Spółecznie działał w wielu organizacjach, a w ostatnich latach życia był aktywnym członkiem Łęborskiego Bractwa Historycznego.

Mgr Józef Deska zmarł 4 maja 1998 roku i został pochowany w Łęborku.

Pozostanie dla nas wzorem ustawicznego kształcenia, osobistej skromności i rzetelnej pracy, ale też radości życia, w czym działalność edukacyjna grała niepoślednią rolę.

Marek Biały

Podręczny Słowniczek Wyrzów Obcych (i modnych) Reformy

Podstawy Programowe - urzędowy (zarz. MEN) dokument określający zadania szkoły, oczekiwane efekty kształcenia oraz (→ kompetencje uczniów) oraz materiał kształcenia, których nie można pominąć. "Podstawy..." stanowią punkt wyjścia do opracowania → standardów osiągnięć szkolnych, → programów nauczania i → standardów wymagań. Obowiązek ogłaszania "Podstaw..." nakłada na ministra edukacji ustawa o systemie oświaty (art. 22 ust. 2 pkt 2). (Kopaliński: program - m.in. plan, projekt działań, prac, zadań, celów; z greckiego programma 'obwieszczenie, porządek dzienny'.)

Kompetencje- zestawy powiązanych ze sobą wiadomości, umiejętności i postaw umożliwiające ich właścicielowi podejmowanie określonych działań. "Podstawy..." określają → kompetencje kluczowe i → kompetencje przedmiotowe. (Kopaliński: zakres czyjejs wiedzy, umiejętności, odpowiedzialności; kompetentny - uprawniony do działania).

Kompetencje kluczowe - kompetencje o charakterze uniwersalnym, ogólnym, ponadprzedmiotowym, szczególnie przydatne w dalszym życiu, wykorzystywane w różnych sytuacjach i kontekstach; osiągane na zajęciach wielu przedmiotów i wspomagające naukę wielu przedmiotów. "Podstawy..." określają ich 19 w siedmiu grupach: uczenie się, myślenie, poszukiwanie, doskonalenie się, komunikowanie się, współpraca i działanie. (Szober: Klucz środek rozwiązujący jakąś sprawę lub zagadnienie).

Kompetencje przedmiotowe - wyszczególnione w "Podstawach..." powinny stanowić uszczegółowienie kompetencji kluczowych. Kompetencje, które charakteryzują działania Jasia jako historyka, fizyka...

Standardy edukacyjne obejmują → standardy osiągnięć, → standardy wymagań i → standardy sposobności.

Standardy osiągnięć - opis odzwierciedlający osiągnięcie przez ucznia kompetencji przedmiotowych i kluczowych na danym etapie kształcenia (np. p. klasie III, VIII, IV LO). Mają być ustalane centralnie jako doprecyzowanie zadań wynikających z "Podstaw programowych...". Powinny, dla każdej z wymienionych tam kompetencji określać związane z nią wiadomości umiejętności i podstawy oraz podawać sposób sprawdzania (przykładowe zadania) czy i na jakim poziomie uczeń posiada daną kompetencję. Obok "Podstaw..." mają stanowić punkt wyjścia do konstruowania → programów kształcenia.

Standardy wymagań - wynikające ze standardów osiągnięć bardziej szczegółowy opis tych osiągnięć ucznia, których pomiar jest możliwy i pożądanym w warunkach szkolnych. Powinny stanowić podstawę oceny szkolnej i systemu egzaminów.

Standardy sposobności- (na ogół wstydliwie pomijane) powinny określić warunki jakie szkoła powinna zapewnić uczniom: czas uczenia się przedmiotu, niezbędna baza materialna (m.in. wyposażenie pracowni i bibliotek), kwalifikacje nauczycieli itd.)

Program nauczania - opis działań podejmowanych przez szkołę umożliwiających realizację zadań określonych w podstawach programowych zawierający: szczegółowe cele kształcenia, materiał nauczania związany z tymi celami, procedury osiągania celów i opis założonych osiągnięć ucznia.

Nauczanie blokowe- programowanie zajęć w postaci większych, kilkugodzinnych całości umożliwiających aktywne i wszechstronne opanowanie powiązanych ze sobą celów kształcenia.

Obudowa programu - uzupełniające składniki programu (poszerzające program w wąskim znaczeniu) - podręczniki, poradniki metodyczne, zeszyty ćwiczeń, środki dydaktyczne, testy i in.; niezbędne elementy sprzyjające kształtowaniu oczekiwanych osiągnięć uczniów.

Plan metodyczny - ("*konspekt lekcji*") szczegółowy dobór celów lekcji i czynności uczniów zmierzających do ich osiągnięcia wraz z podporządkowanymi im czynnościami nauczyciela i przewidzianymi do zastosowania środkami dydaktycznymi; inaczej "konspekt zorientowany na cele nauczania"; przykład upodmiotowienia planu lekcji (czynności uczenia są tu najistotniejsze).

Plan nauczania - (*plan ramowy*) pełen wykaz przedmiotów nauczania, ich rozkład w poszczególnych latach nauki z określeniem liczby godzin nauczania w pełnym cyklu pracy szkoły w określonych etapach i klasach; stanowi jedną z podstaw do opracowania programów nauczania.

Plan wynikowy- wykaz szczegółowych (zoperacjonalizowanych) i ustopniowanych wymagań programowych oczekiwanych w toku określonych zajęć szkolnych; plan ten może zastąpić tradycyjny "rozkład materiału".

Pluralizm programowy- ciągły rozwój oferty programowej przez stałe poszerzenie katalogu programów o nowe ujęcia, bez konieczności wycofywania dotychczasowych; o wyborze programu decyduje nauczyciel i szkoła, a nie Minister Edukacji.

Podmiotowość programu nauczania- konstrukcja programu uwzględniająca potrzeby uczniów i wspierająca ich rozwój w kształceniu; program sformułowany w postaci jasno określonych czynności uczniów.

Zasady planowania programu kształcenia- (*wg Krug, Ochendusko*) zbiór ogólnych zasad sprzyjających tworzeniu wartościowych dydaktycznie i wychowawczo programów, np. współdziałanie, realizm, zrozumiałość, ciągłość, konkretność, podmiotowość, odpowiedzialność i in.

(z materiałów WOM w Bydgoszczy)

Polecamy nowe programy nauczania języka polskiego w szkołach średnich

Komunikat Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podręczników szkolnych z dnia 16. 06. 1998 r.

Ministerstwo Edukacji Narodowej informuje, iż przygotowując reformę edukacyjną zamierzamy ustanowić kilkuletni okres przejściowy dla podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego (których tytuły zostały opublikowane w wykazie w Dzienniku Urzędowym MEN nr 1 z 23 stycznia 1998 roku). Do podręczników przygotowane zostaną przewodniki dla nauczycieli ukazujące, w jaki sposób pracować z nowym programem nauczania, wykorzystując dotychczasowe materiały.

W związku z powyższym informujemy nauczycieli, że również we wrześniu 1999 roku i w latach następnych, w okresie wdrażania reformy, nadal mogą być i będą dopuszczane do użytku szkolnego podręczniki z obecnego wykazu.

Aby nie dopuścić ponownie do chaosu i kolejek przy zakupie podręczników zalecamy dokonywanie wyboru podręczników na kolejne lata nauki przed końcem roku szkolnego.

O pracach nad dostosowaniem oferty podręcznikowej do sukcesywnie wdrażanej reformy edukacyjnej będziemy starali się na bieżąco informować placówki oświatowe w Polsce

Treść "Komunikatu" uzgodniona z Sekcją Wydawców Edukacyjnych Polskiej Izby Książki.

1. Dialog z człowiekiem i czasem. Program dla liceum i technikum opracowali członkowie Stowarzyszenia Nauczycieli polonistów: Lucyna Bagińska, Grażyna Bogucka, Krystyna Boratyńska, Marta Sobocińska, Janusz Wojczakowski, Elżbieta Woźniak

Dopuszczony do użytku szkolnego na podstawie decyzji MEN z dnia 15.07.1997r. nr DKO 4015-5/97/WS

"Program jest propozycją przejścia od dzisiejszych realiów kształcenia polonistycznego do edukacji zorientowanej na rozwijanie umiejętności komunikacyjnych i samokształceniowych, budowanie tożsamości osobowej i podmiotowości młodego człowieka (...). Na część pierwszą składają się dyspozycje osobowościowe, dominanty tematyczne, dialogowanie z przeszłością i przyszłością, lektura i inne teksty kultury oraz wiedza o języku. Zestawione tu treści nauczania wraz z celami mają wskazać nauczycielowi potrzebę kształtowania osobowości i postaw uczniów, wskazują też zakres wiedzy. Określają materiał kulturowy i językowy. W części drugiej wymienione są kształcone umiejętności językowe (czytanie, mówienie i słuchanie, pisanie) oraz umiejętności odbioru pozajęzykowych tekstów kultury i uczestnictwa w niej. Szczególną rolę wyznaczono samokształceniu jako umiejętności niezbędnej do kierowania własnym rozwojem."

2. Program "Stentor". Blok przedmiotów humanistycznych (część polonistyczna). Program opracował zespół polonistów i historyków pod kierunkiem prof. dr hab. Aliny Kowalczykowej.

Zatwierdzony przez MEN decyzją nr DKO-4015-6/97.

"Podstawowym założeniem programu jest integracja wpa- janych przez szkołę treści humanistycznych, kształtujących postawę człowieka wobec świata (...) Owe założenia integracyjne przejawiają się w:

- 1. kształceniu umiejętności językowych, umożliwiających uczestniczenie we własnym życiu;*
- 2. wspólnym adresowaniu programu do wszelkiego typu szkół ponadpodstawowych,*
- 3. korelacji programu przedmiotów obowiązkowych - języka polskiego, historii oraz innych przedmiotów wprowadzających treści z zakresu humanistyki (np. filozofia czy historia sztuki);*
- 4. włączeniu rozmaitych propozycji uzupełnień, realizowanych w szkołach w miarę ich indywidualnych możliwości."*

INFORMATOR OŚWIATOWY Nr 5 - 6/98 ISSN 1505-0904

REDAKCJA: Jan Tyborczyk, Dorota Iwanowicz.

współpraca: Mariusz Barański, Lucja Knap, Lech Kowalewski, Maria Kozak, Barbara Major-Milewczuk, Ewa Misiewicz, Alicja Nykiel, Wanda Rychły, Monika Stępnik, Sławomira Szmielińska, Elżbieta Trojanowicz, Grażyna Wieczorek, Bożena Żuk,

SKŁAD KOMPUTEROWY: Dorota Iwanowicz. KOREKTA: Monika Stępnik

WYKONANIE TECHNICZNE: Anna Lipa.

Wydawca: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Szczecińska 60A,

tel. (0-59) 435-472, w.39., www.odnpr-inf.slupsk.tpnet.pl ; e-mail: odn.pr-inf@slupsk.tpnet.pl

NAKLAD: 300 egz. Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów. Numer zamknięto 19.06.1998 r.

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

Nasze publikacje (rok szkolny 1997/1998)

- Maria Lewandowska, *Karta rozwoju mowy dziecka 0 - 6 lat*, s.15, cena 1,00 zł
- Wybór i oprac. Maria Pietryka, Elżbieta Pliszka, *Formy pracy bibliotek szkolnych (konspekty zajęć i scenariusze imprez, wystaw). Zeszyt 4 - szkoły podstawowe*, s.132, cena 6 zł
- Wybór i oprac. Maria Pietryka, Elżbieta Pliszka, Grażyna Wieczorek, *Formy pracy bibliotek szkolnych (konspekty zajęć i scenariusze imprez, wystawy). Zeszyt 5 - szkoły ponadpodstawowe*, s.72, cena 6 zł
- Marianna Rogala, Alicja Talewska, *Zbiór zadań z konkursów chemicznych IX - XIV*, s.104, cena 5,00 zł
- Marianna Rogala, *Chemia. Testy dla klas VII-VIII*, s.120, cena 5,00 zł
- Wiesław Kubielski, *Podstawy konstruowania i oceny testów dydaktycznych*, s.217, cena 11,00 zł
- Jerzy Liszewski, *Nauczanie praw człowieka w szkole metodą projektów*, s.38, cena 2,00 zł
- Alicja Nykiel, *Jak uspołeczniać dzieci w klasach początkowych*, s.45, cena 3,50 zł,
- Stefan Rymon-Lipiński, *Propozycje map sprawdzających stopień opanowania wiadomości z mapy w klasach IV-VIII szkoły podstawowej*, s.56; cena 5,00 zł
- Stefan Czerwiński, *Propozycje sprawdzianów wiadomości z techniki dla kl. V-VI szkół podstawowych specjalnych*, s. 37, cena 4,50 zł
- Pracownia Pomiaru Dydaktycznego ODN i KO, *Badanie kompetencji uczniów klas ósmych*, s.50, cena 4,00 zł
- red. Maria Pietryka, Zbigniew Zielonka, Jerzy Dąbrowa-Januszewski, *Konfityry ze Słońca. Wybór wierszy i opowiadań z XIV Konkursu Literackiej Twórczości Dziecięcej*, s.120, cena 3,50 zł
- Elżbieta Pliszka, *Jak prowadzić dokumentację w bibliotece szkolnej*, s. 27, cena 2,50 zł